

Namık kemal İNTİBAH

İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Tic. A.Ş.

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş. 'ye aittir.

Baskı ANKA BASIM Matbaacılar Sitesi No: 38 Bağcılar - İstanbul

ISBN 975-10-0015-7 02-34-Y-0051-0189

02 03 04 05 06 18 17 16 15 14

:İİ: İNKILÂP

Ankara Caddesi, No: 95

Sirkeci 34410 İSTANBUL

Tel: (0212) 514 06 10-11 (Pbx)

Fax: (0212) 514 06 12

Web sayfası: <http://www.inkilap.com>

e-posta: posta@inkilap.com

NAMİK KEMAL

İNTİBAH

Ali Beyin Sergüzeşti

(Sergüzeşt-i AH Bey)

Günümüz Türkçesi:

Seyit Kemal KARAALIOĞLU

14. Baskı

Ü* İNKILAP

«İNTİBAH ÜZERİNE»

Namık Kemal; vatan şairlerimizin en büyüğü. Tekirdağ'da doğdu (21 Aralık, 1840). Babası müneccim başı Mustafa Asım'dır. İki yaşında annesi Fatma Zehra Hanım'ı kaybedince, anne babası Abdüllâtîf Paşa'nın yanında özel bir öğrenim görerek Kars'a, Sofya'ya gitti, İstanbul'a geldiği zaman (1857) Fransızca'yı öğrenmiş^

divan edebiyatı yolunda küçük birdivan dolusu^ şiirler yazıoç--- bulunuyordu. Henüz.....16-Vaşmaayken evlenmişti. Babîâli Tercüme Odası'na memur oldu (1863). Sinasi ile tanışarak Tasvir-iEfkâf. gazetesine vazmayıaışladı. 1865'dgfsinasi'nin Paris'e gitmesi üze-zeteyi tek başına "devim"'ettirdi. Yazıları ulus^ pö-ac'ak. isti£dât idarj zeje kapatıldı/ yazarları sürgü

Vatanın bağına düşman dayadı hançerini, Yok mudur kurtaracak baht-ı kara maderini.

Ölürsem görmeden millet'te fimmit ettiğim feyzi fazılsın seng-i kabrime vatan mahzun ben mahzun r

"Pâris

~feae«ak._zorun-

iar_Cemiyeti»nin yazı organı Hürriyet Gazetesim Londra'da_ -

çrkSHFai;_(1568). Siyaset mahkûmlârînâ "âF'çlîorica îstanhiil'a döndü

(1870). tferetjgazetesini ÇıkarjrLajLa^ta^ââL-IJ^TJiLjOndokuz sayı

olu mutasarrıflığına

re-

sonra gazete kapatılarak, Namık Keîî atandı; azledilince İstanbul'a

döndü; «Vatan_

heyecan üzerine, Kıbrıs'ta Magoşa zindanına sü-

JTndirilmesiyle~serbest bırakıldı; tekrar İstanbul'a döndü (1876). Ka-

nun-i Esasi Encümeninde çalıştı; bu defa II. Abdülhamid'in hışmına

uğrayarak Midilli adasına sürüldü (1877); oraya mutasarrıf «oldu (1879);

görevi Rodos (1884), Sakız (1877) adalarına nakledil-•di; Sakız'da

zatürreden öldü (2 Aralık). Vasiyeti üzerine, çok sevdiği Rumeli Fâtihi

Şehzade Süleyman Paşa'nın Bolayır'daki tür-:besinin yanına gömüldü.

Muasırım, sabitim ta can verince halka hizmette Fedakârın kalır ezkân

dâim kalb-i millette; Denir bir gün gelir de sâye-i feyz-i hamiyette

Kemal'in seng-i kabri kalmadıysa nâmı kalmıştır

Namık Kemal, an gül* aeiiili

'hgrnen her türündfe eser vermiştir; Eserlerinde çoğunlukla toplum-^*

:sal konulan ; Ta lan* "imlim, aıtBUijçtj ıravrana-larmı TŞîemiş ;

«top-"İpm için s'an'dl» ^littjj>linj baüUııııHJJUı'. ilk sııf İtil'ıııUıı
bllr'mXBgi+g'_ft^ -^

eski: sonrakiler biçim eski-öz yeni; daha sonrakilerde biçim -ye- jıı.-
.öz-4« yenidir. Magosa'dan Abdülhak Hamit'e yazdığı bir mektupta şöyle
diyor: «Ben sizin yaşınızda iken kafiyesiz, cinassız yazı yazmak değil,
lâkırdı bile söylememeye çalışırdım. Yirmi dört, yirmi beş yaşlarında
Tasvir-i Efkâr'a yazmaya başladım. Yirmi kafiyeyle tarsiler filân
bulunmayan bentlerime söz nazariyle bakmazdım. Bunlar bizim değil,
milletin acemiliği âsanndandır.»

Çekmedim ömrümde zencir-i esaret başını, Kayd-i dünyadan müberrayım,
bilir, dünya beni. işte meydan-i hamıyyet, kaçma, ey cellâd-ı zulm! Ya
seni mahveylesin Mevlâ cihanda ya beni!..

Namus ile irfanı yetişmez mi mükâfat, fkbâl yolu gerçi Kemal'in
kapanıktır. Çok ak göremezsen de saçında sakalında Elminnetü Hilafa yüzü
ak alnı açıktır..

Zalim olsa ne rütbe biperva Yine bünyad-ı zulmü biz yıkarız. Merkez-i
hake atsalar da bizi Küre-i arzı patlatıp çıkarız.

Namık Kemal: şiirimizi mistispr

voflcıtır. Me-

cazlardan, mazmunlardan, söz" oyunlarmflfln arınmış
rTtır^mınrnjjrmnıja_jfilTri •nefate'" alarak verir., Yüzyıllar__boyu de-
vam e'degeleh insanırT güç^SIûğir görüşüne~kaf|ı diıdır; bir kaHrâlîian
oidugu^örüşünü savunurTM'aramın^g'e'nîş halk kit- --içlerine yaymak
gayesiyle, hitabete uygun bir nestf jpeşindedirT Şöyle~d(jr: *ıkl
sayfalıkbir yazı okumak için herkesi seksen defa Kamus'a veya Burhan'a
müracaat mecburiyetinde bulundurmak niçin marifet sayılsın? Seçkinler
için kitap yazmak kadar dünyada abes şey yoktur.» Tüjrjç^enia-
Jcurâl)^ırını eksiksiz düzen-lemek, halkın kullandığı kelimeleri
benimsemek: dili yaratan öge-lerin imlâ ve' anlam bakımından olgunluğa
erişmesırırf sağlamak; dili külfetli 'sanatların pasKısından- teaftermak
gayesindeair. 'Sa-natı, halkı uyandırmak, topluma fayda sağlamak,
düşüncelerini yjîymalT"içinHblLr^araç"lîâ3^7"T3^^

bunu

açıkça"

Görüp ahkâm-ı asrı mfinharif sıdk u selâmetten Çekildik izzet fi ikbâl
ile bâb-ı hükümetten.

Usanmaz kendini insan bilenler halka hizmetten Mürüvvetmend olan mazluma,
el çekmez lanetten.

Vücûdun kim hamîr-i mâyesi hâk-i vatandandır Ne gam râh-ı vatanda çak
olursa cevrfi mihnetten..

Muini zâlimin dünyâda erbâb-ı denâettir Köpektir zevk alan seyyâd-ı
bîinsafa hizmetten..

Durur ahkâm-ı nusret ittihâd-ı kalb-i millette Çıkar âsâr-ı rahmet
ihtilâf-ı rey-i ümmetten.

Eder tedviri- âlem bir mekînin kuvve-i azmi Cihan titrer sebât-ı pâ-yı
erbâb-ı metanetten..

Değildir şir derzencîre töhmet acz-î ikdamı Felekde baht utansın
binasib erbâb-ı himmetten.

Biz ol ulvî-nihâdânız ki mey dan -ı hamiyette

Bize hâk-i mezar ehven gelir hâk-i mezelletten.

Ne gam pür âteş Q hevl olsa da gavgaa-yı hürriyet Kaçar mı merd olan bir
can için meydân-ı gayretten.

Kemned-i can-gfidâzı ejder-i kahr olsa cellâdın Müreccahtır yine bin
kerre zencîr-i esaretten.

Felek her türlü esbâb-ı cefâsın toplansın gelsin Dönersem kahpeyim millet
yolunda bir azimetten.

Ne mümkün zulm ile bîdâd ile imhâ-yı hürriyet Çalış idrâki kaldır
muktedirsen âdemiyyetten.

Civanmerdân-ı milletle hazer gavgaadan ey bidâd Erir şemşîr-i zulmün
âteş-i hûn-i hamiyetten

Ne efsunkâr imişsin ah ey didâr-ı hürriyet Esîr-i aşkın olduk gerçi kurtulduk esaretten.

Namık Kemal; şiir, maketle, tarih, eleştiri, biyografi, romn, esefler verir; bunları toplumun uyanıp geliş-
mesiiçin_g]rac olarak ku|Ianır. «Tiyatro^ bir eğlencedir; takat eğlencelerin en. faydalısjdır» görüşüyle yazılan tiyatroları; ulusun tozulan moralini kurtarmak amacıyle Vatan, yahut Silistre 1873) •den sonra sevmedikleriyle zorla evlendirilenMrin bahtsızlığını Zavallı Çocuk (1873); en kahraman bir kocaya bile ihanet edebilen bir kadının dramını Akif Bey (1874); zalim bir sancak beyine karşı halkın isyanını Gfilnihal (1875); önsözünde tiyatro görüşünü yansıtan, konusunu Hârzemşahlar dönemindeki Türk tarihinden alan Celâlettin Harzemşah (1885): Hindistan'da Baburlular zamanında-ki bir olayı işleyen Karabelâ (1910) en tanınmış oyunlarıdır. Romanları; kötü bir kadının istiras ve entrikalarına kapılan bir gencin felâketini anlatan töre romanı «Son Pişmanlık» yahut sansürden sonraki adıyla intibah (1876); «islâm Birliği» ülküsüyle yazılan tarihsel romanı Cezmi (1880); Eleştirileri: Tahrib-i Hârâbat (1874, basılışı, 1885);, Takip (1875, basılışı, 1885); Kenan Müdaîaaname (yay. Köprülü, 1962). Namık Kemal, Hayatı ve Şiirleri (yay. Seyit Kemal Karaalioğlu, 1984). ROMANLARI : JNTamj k. Kemal'in elinizde bulunan «İNTİBAH» la birlikte iki romanı var : <-întibah» ve «Cezmi». Türk Edebiyatı'nm tanıdığı, Batı anlayışında ilk yazınsal__fomanlarımız, ikisi de romantik özel^likler taşır. Olağanüstü olgular, duygusal davranışlar, gerçek ya-şamdâ~"gorulmeyen olasılıklar yaşam güçlerini azaltır. Namık Kemal, çeşitli yazılarında, özellikle IdÖukâddime-i Celâl» de, , jroman için aşağı yukarı şu görüştedir: «Romandan amaç, gerçekte olmamışsa bile geçmesi olabilir bir olgu, ahlâk, duygular ve olasılıklara ilişkin her çeşit ayrıntılarıyla birlik betimlemektir. Romanlara, seyrek de olsa insanüstü, imgesel varlıkların karıştırıldığı olur.»

..... -

Namık Kemal, «edebiyatımızın en büyük eksiği» olarak romanı _fördüğü,, jçin, Magosa sürgününde, «Sergüzeşt-i Ali yazar (1876). Eski meddah hikâyele-
rimizden «Hançerli Hanım» dan esinlenerek kaleme alınan bu romanın konusu şöyledir: «Ali Bey, zengin bir ailenin tek çocuğudur, iyi bir öğrenim görür, on yaşına gelinceye kadar birkaç dil öglrenlr. Ancak aldığı bilgilerin kişiliğinin gelişmesinde etkisi olmaz. YjrmLjgaglarında iken babası ölünce, keyfine göre yaşamaya kapılır. Camlıca'da bir ge-zintl sırasında, güzel bir kadınla tanışır, iffetli sandığı bu kadın, vosmamrr'bTridiı^_Mg_rjggj]ter'dir' afo- Surjye^e çirlcîn İğler yaparak zengin olmuş Abdullah Efendi isimli yetmiş yaşlarında", çiçek" 'bozuğu çü'kia bu ihtiyarla Jusl tâdir"' UğTun'ün" böyle uygunsuz- -birkadma .masıaa..üzülen annesT.'~AirBev'in'~mutluluğu için, ev sup adında güzel bir cariye alır. Yine de oğlunu bu kadının ker'i,..evde_by.Iarnaz; kadın, dostu Abdullah Efendi ile buluşmaya. gitrpi^jr, PC'tün Cppp bpkior, ortppj ş^b^h yalıya~Ho-nen. Mehpeyker'le kayfa edpr. Ayrılırlar. Ali Bpy, ..giin..^pç-tikçe Dilâşubja ısınmaya başlar. Mehpeyker, herşeyine göz yuman ihtiyar dostu Abdullah Efendi ile bir plan hazırlar. Kızı hamamda göFen kadınlardan vücaunaaKi benler hakkında " Fni^eTjmTrr-^tt^ateı»- eı4s^^
Bey 'e duyılırıyrJ_Alı_,jtıey kızgınlıkla Jüllaşub'u döverTken-disi de. hastalanarak yatağa düşer. Kızı bir esirciye satar-
olur? Bahar mevsiminde ise yeryüzünün her tarafı yeşillenir.
(Hattâ, kendilerini insan zanneden, gerçekte ise bitkide farkları, sadece istedikleri zaman istedikleri yere gidip gelebilmekten, yani, kendi istekleriyle yer değiştirebilmekten ibaret bulunan birtakım beylerimiz de ötede beride Tasladıkları hanımlara yeşillenmeye çalışırlar.)

İlkbaharda çimenler açıkly koyulu renkleriyle toprağı kaplar; bahar yağmuru, çimenlikler üzerinde tatlı dalgalar, menevişler meydana getirir; kırların ötesinde berisinde renk renk, yığın yığın çiçekler açılmaya başlar. Hafif ve tatlı bir esinti, suyun üzerinde, temiz bir alındaki çizgilere benziyen kırışıklar peyda eder. Ufak dalgacıklarla su kabarcıkları, rüzgârın önüne düşerek bir yere toplanmış yasemin döküntülerini hatırlatır. İşte o zaman, kırları zevk ve safadan kımıldamaya takati kalmamış bir deniz, denizleri şevkinden titri-yen bir kır sanırsın...

Güller göründükçe zannedilir ki, fidan boylu, gül yüklü tazeler, yabancı bakışlardan kaçarak ağaçların gölgesine, yaprakların arasına saklanırlar; arada sırada rüzgân müsait buldukça gizlendikleri perdenin arkasından çıkarak birbirleriyle dudak dudağa gelirler. Rüzgâr aksi yönde esmeye başlayınca yine gizlendikleri yerlere kaçışırlar ve birbirlerine hasretle bakışarak gülüşürler.

(Doğu hayalciliğine çok alışkanlığımdan mıdır nedir; gülden bahsettikçe daima bülbülü hatırlarım. Gerçi, hemen bütün divan şairlerimiz iddialarının aksine, bülbülün güle âşık olmadığım bilirim; fakat o zavallı kuşun sevdalı sevdalı duruşuna baktıkça, mini mini kalbinde büyük bir aşk sakladığına inanmaktan da kendimi alamam. Ama bülbül gerçekten âşık mı?

12

> (ja*.

î f

kfl. hürriyete âşıktır. Çünkü bahçelerde, güller arasında serbest serbest dolaşıp tatlı tatlı öterken zavallıyı yakalayıp bir kafese hapsederler. Artık hürriyetini kaybetmiştir; şakımak şöyle dursun, yaşamak bile onun için çekilmez bir yük olmuştur.)

Hele lâleler... Baharın içkisiyle sarhoş lâleler... Sanki gecedan çimenlikte bir içki sofrası kurup içmişler, eğlenmişler ve sızmışlar. Her biri şarapla dolu kadehini yanı başına bırakıvermiş. Kadehlerin kimi havaya kalkık, kimi yere yatık bir vaziyette duruyor; kimisi de henüz yerine yerleşmemiş, rüzgâr estikçe gah eğrili-yor, gah doğruluyor. Baharın her mahsulünü, her safasını, her halini bir benzetme ile tasvir etmek benim harım değil; gökyüzünü ham eriğe; dünyamızı kızıl yumurtaya benzeten hayalperestlerin bile kolay kolay başarabileceği şeylerden değildir. Bununla beraber, ben, bahar güzelliklerinin yalnız çimeniyle, gülüyle, lâlesiyle yetinmeyeceğim.

Az rüzgârlı, hafif bulutlu bir havada, ışınların akis-leriyle, bir bahar çimenliğinde meydana gelen duruma acaba hiç dikkat ettiniz mi? Bir yandan rüzgârın etkisi, bir yandan bulutların gölgesiyle çimenlik, her dalgası başka şekle girmiş menevişli yeşil bir kumaşa döner. Birçok kırlarda görüldüğü gibi,, çimenler, öbek öbek, renk renk, biçim biçim çiçeklerle süslenirler; sonra güneş ışınları bunların üzerinde dalgalanmaya başlar. -Yeryüzüne sanki tavus tüyünde kalıçeler² döşenmiştir. İlkbahar güneşi, feyzini yalnız yeryüzüne vermekle kalmaz; sabah akşam gökyüzünü de bol bol nur-landırır; binbir renge boyar. İlkbaharın dünyamızın çevresine verdiği güzellikten midir nedir, o mevsimde gökyüzündeki renklerin güzelliği ve tatlılığı, ancak gü-

18

neş yüzlü, ışık saçlı bir güzelin mavi gözlerinde görülebilir.

Baharda havanın feyziyle bulutlara gelen hafiflikten midir nedir, bu mevsimin fecirleri ve şafakları bile başkadır; başka mevsimlerde güneşin ne doğuşuna benzer, ne de batışına...

Güneş ışınlarının meydana getirdiği renkler, öyle parlak, öyle süslü görünürler ki, gökyüzüne binlerce ele-ğimsağma yığılmış sanılır. Güya gökyüzü, baharın yeryüzüne verdiği güzelliğe imrenir de ufukta bahçelerimize nazire yapmaya kalkışır. Güneş doğduktan veya battıktan sonra, bir ışık dalgalanmasıdır başlar; bulutlar parçalanır; kimi kızarır, kimi yeni açılmış güller gibi katmerleşir, kimi yeşillenir,

yaprak şeklini alır; kimi beyazlaşır, zambak gibi açık saçık sallanmaya başlar; kimi morarır, sümbül gibi, kandil gibi öteye beriye dağılır. Göz, sonu gelmez uzaklıklar içinde kaybolmaya başlar. Görme kuvveti hayalin karşısında yenilgiye uğrar. Bağlardaki çiçekler gökyüzüne, ufuktaki bulutlar da denize akseder. Denizle gökyüzü artık birbirinin aynası olmuş veya birbiriyle birleşmiştir...

Baharımızın mehtabını da unutmayalım! Eğer hilâl³ ise, çevresinde çok defa bedir⁴ büyüklüğünde, bedir şeklinde ve bedir güzelliğinde nurdan bir çember görünür. Hani «Ay bir yaratıktır; bazı büyücü kanlar onu yere indirirler de sütünü saçarlar.» inancını güdenler, bu yeni ayı ve etrafındaki nurdan çemberi görseler canlı bir yaratık sandıkları ayın gebeliğine de inanırlar.

Eğer ayın on dördü ise, etrafına yine nurdan sarı bir çember dağıtır. Bizim gibi, mehtabın da bir âlem olduğunu bilenler dahi, nur yüzlü bir kızın gökyüzündeki penceresinden aşağı sarkmış, sırma saçlarını gü-

14
î el yüzünün çevresine dağıtmış, yeryüzünün renk renk süslerini seyrediyor zannetseler ayıplanmamalıdır.

Eski divan şairlerimizin, şiirlerinde bol bol bahsettikleri (serv-i simin) in⁵ ne olduğunu anlamak, ondaki güzellikleri iyice görmek ve zevkine erişmek istiyen-ler, ilkbaharda mehtabın durgun bir denize veya göle, aksini seyretmelidirler; sanki nurdan dökülmüş bir peri kızı, gümüş vücudunu, anadan doğma çıplak olarak, durgun sulara bırakır, hafif tertip yüzmeye başlar; vücuduna dokunan her su damlası sanki nur kesilir. Suların ortasında, hayalimize, yine nurdan, geniş bir cadde açılır. Artık hayal âleminde git, gidebildiğin kadar...

Fakat biz galiba lâkırdıyı uzattık. Maksadımız, Çamlıca'yı tarif için, baharın niteliklerinden romanımıza bir giriş yapmaktı. Yazın buluşma yerini ararken yollarda çiçek toplamaktan kendini alamıyan sevdalılar gibi, önümüze raslıyan birkaç taze hayali çiğneyip geçmeye gönlümüz razı olmadı. Eğer okurlarımızı sıktıy-sak aflarını dileriz. İşte asıl konuya başlıyoruz.

15

«Ey âlem-i misâlin seyyâh-ı hûşyân
«Hiç kasr suretinde gördün mü nevbahân?»

NEDİM

«Ey hayal âlemlerinde dolaşan akıllı yolcu! Sen, ilkbaharın güzel bir köşk şekline girdiğini hiç gördün mü?»
İstanbul'u iyi tanıyanlar bilirler ki, Çamlıca Köşkü, insanın içini açma, ruhunu okşama bakımından, ilkbaharı yaratmaz. Yapısı şöyle dursun, bulunduğu mevki bile İstanbul'un en güzel bir yeridir.

Şair Nedim'in:

Bir gevher-i yekpare iki bahr arasında
(iki deniz arasında bütün Mr P^{anta}) diye vasıflandırdığı İstanbul, bence o kadar güzel bir deniz tazıdır ki, yalnız hazin hazin sahillere yüSTsurerek önünden akıp giden denizin saf ası, bütün dünyada eşsizliğini ispatlamaya yeter.

16

İstanbul denilen güzellikler topluluğunun bütün güzel manzaralarını bir bakışta görebileceğimiz tek yer varsa o da Çamlıca'dır. Boğaziçi'nde hangi büyük orman veya küçük körfez vardır ki, Çamlıca'dan görülmesin? İstanbul'un Beyoğlu gibi, Galata gibi, Babıâli civarları gibi, Bayazıt gibi hangi bayındır tarafı vardır ki, Çamlıca'nın bakışlarından kendini saklıyabilsin. İstanbul'daki eski eserlerden ve meşhur binalardan hiçbirini var mıdır ki, Çamlıca tasvirine almak mümkün olmasın?

Çamlıca öyle ibretle görülecek bir yerdir ki, insan, çeşmesinin yanına çıkar da başını kaldırıp etrafına bakarsa gökyüzünün önünde, tabii, sınaî, fennî nice yüz bin çeşit güzelliklerden meydana gelmiş bambaşka bir âlem görür. İnsanın gözbebeği âdeta, o güzellikler âleminin, büyük bir ustalıkla ufacık bir noktaya sığdırılmış haritasına döner. Bir de

gözlerini aşağıya indirmek isteyince bakışları, dünyanın bütün çiçeklerini ihtiva eden çiçek bahçesine düşmüş balansı gibi, dakikada bir çiçeğe ilişerek, saniyede bir meyva ile oyalanarak, deniz kenarına gidinceye kadar takattan kesilir.

Çamlıca'ya cennet-i âlânın yere inmiş bir parçası denilse yeridir. Tanrı, yeryüzündeki âb-ı hayatı yaratmayı irade etseydi o güzelliği muhakkak Çamlıca.....suyuna verirdi.

Bundan aşağı yukarı sekiz yıl kadar önce orada güneşin doğuşunu seyretmiştim. Gökyüzünden yeryüzüne nur yerine ruh yağıyor sandım. Gezinti yerlerinden pek hoşlanmam. Tatil günleri, boynuna, boyanmış cellât kemendi denilmeye lâyık sımsıkı bir kravat bağliyerek, ayaklarına da süslü tomruk denilebilecek dapdaracak bir çift potin giyerek sabahtan akşama kadar araba arkasında7 kaldırım mühendis-

17/2

ligi yapmak, sonra akşamdan sabaha kadar da hunnak denilen boğaz rahatsızlığı ve nasır acısıyla yatakta kıvranmaktan ne zevk alınır bilmem. Hele cuma ve pazar günleri Unkapanı'ndan8 bir piyade9 tutup da yolda seksen kayığa çarparak, doksan tehlike girdabından geçerek o nazlı Kâğıthane deresine girmek yok mu? İnsan, insan kıyafetinden çıkar, tozdan dumandan yapılmış bir insan resmine döner, hattâ daha doğru bir benzetme ile:

«Hazer, hazer ki ecel nâresid medfünem»10

mısraına tıpatıp uyuyormuş gibi, mezarını omzuna almış bir «cadû»11 kılığına girer. Sonra da bunun adına eğlence derler. Benim öyle şeylere aklım ermez.

Fakat ne yalan söyleyeyim; cuma ve pazardan başka günlerde, açık veya hafif bulutlu, fakat yağmursuz bir havada Boğaziçi'nin hemen her tarafını ve bilhassa ilkbaharda Çamlıca'yı pek severim.

İnsanoğlu, medenî âlemin rahatlık ve lezzetlerine ne kadar alışırsa alışsın, yine ilkel insanlar gibi, arada sırada kırlarda oturmak isteğini bütün bütün unutamıyor. Meselâ güneş batarken bir su başında veya bir çimenlikte, bir ağacın altında oturup tabiatın o ulvî mahzunluğunu temaşa etmek, şehirlerin, evlerin hangi eğlencesine tercih edilmez? Kalabalık şehirlerin kokuşmuş havasından, uygunsuz manzarasından arasıra uzaklaşarak çiçeklerin güzel kokularını eme eme esip gelen o tatlı rüzgârı teneffüs etmeyi hangi gönül istemez? Kırların birbirinden güzel binlerce rengine ve şekline dalıp gitmeyi hangi insan gözü arzu etmez? İşte hemen bütün insanlarda mevcut bulunan bu arzular, romanımızın kahramanı Ali Beyde de vardı.

18

«Geldi sabâh-ı rûz-i civânîye infilâk «Eyyam-ı fitne erdi belâlar mübareği»

«Gençlik gününün sabahına açılış geldi. Artık kargaşalık günleri başladı. Belâlar uğurlu kademli olsun!»

Ali Bey, zengin bir ailenin bir tek evlâdı, yirmi bir, yirmi iki yaşlarında bir delikanlıydı. Anası babası üstüne titrerdi. Bilhassa babası, evlât kıymetini çok iyi bilenlerdendi. Vatanımızın kültür merkezi olan İstanbul'da bulundukları halde, özel öğretmenlerden de faydalanarak, oğlunun eğitim ve öğretimine son derece önem veriyordu. O kadar ki, çocuk on yaşına bastığı zaman birkaç yabancı dil öğrenmiş bulunuyordu. Tanınmış ediplerimiz, küçük Ali'yi çok takdir ediyor, kültür alanında gayet istidatlı buluyorlardı. Hele babasının, yurdumuzda eşi az görülen, mülâyimliği ve şefkati sayesinde, yaradılışında zaten mevcut olan saffet ve nezaket o kadar kuvvetlenmişti ki, terbiyesine ve davranışlarına bakanlar kendisini âdeta bir melek zannederlerdi.

Fakat zavallı babacığı, bütün hayatı boyunca, evlâdı için bir büyük endişe içinde yaşadı. ÇüjQkjj_AliT_sarı

19

benizli, fazlaca sinirli ve kanı oynak bir çocuktur. Ka-tggterimn^ tabii
jnr neticesi olan hiddetini, aldığı iyi terbiye ve-gördüğü şevkatli
muam^jeFsaygsindeggergi
aynı karakterin bir karşı Tözömun-
r*aşka~sönucîî olan(
dan fazla, âdeta : esffflk derecesinde düşklmTülprîffimen her halinden
anlaşıldı. ^^^
^^

,ni-toir yana bırakırT dünyayı unuttur, sadece onunla meş--olurdu.
bir engeTelSitlasa, arzusu rsar«teuny.€«u--gefçekle?ttrmŞk~lçin en büyük
fedkârlık-' tan çekimnezdi. ^al^'ülain^^
cla~güfrferee~ta^ gizli gizli ağlardı.

Babası, dünyada hem en büyük olgunlukların, hem de en büyük
noksanlıkların bu inatçılık huyunu çocuğun tabiatından silmeye çok
uğraştı; fakat buna imkân göremediği için o eğilimleri daima öğrenim ve
eğitim alanlarına sevk ederek, oğluna faydalı bir silâh kazandırmak
isterdi.

Gerçi Ali Bey, babasının sağlığında ve hele on dört, on beş yaşına
geldikten sonra, dünyada kültürden başka sevillecek, arzulanacak bir şey
bulamaz olmuştı. Dünyayı unutturcasma meşgul olduğu şey varsa dersleriydi.
Küçük bir maksat için büyük bir fedakârlığı göze almak gerekse, nüshası
pek az bulunan bazı kitapları kırk elli misli fiyatla seve seve satın
alırdı. Hastalanırsa, herhangi bir şey için bahse tutuşup da yenildiği
zaman hastalanırdı. Ağlarsa, okuduğu kitaplarda zor bir meseleye raslayıp
da onu çözemediğinden dolayı ağlardı.
Fakat, bu inkılâplar âlemi, kendisi gibi, her şeyde direnmeyi sevmiyor,
mütemadiyen değişikliklere uğruyordu. Çocuk yirmi yaşına geldiği zaman
babasını kay-

20

betti. O baba ki kendisinin arkadaşı, öğretmeni, eğitmeni, hülâsa her
şeyiydi. Babasının ölümü üzerine Ali Beyin hayatında da birbiri ardınca
çeşit çeşit değişiklikler, çeşit çeşit belâlar belirmeye başladı.

1

21

«Der vakt-i civâni zi muhabbet çi bicâbest «Beş tavr-i acep lâzim-i
eyyâm-i sebaest»

«Gençlik çağında sevgiden neye utanç duymalı? Aşk denilen o bambaşka nal,
gençlik günlerinin lüzumlu bir şeyidir.»

Ali, zaten mahzun yaratılışlı bir çocuktur. Kendi hayatından daha üstün
tuttuğu babasını, gönlünün olanca sevgisiyle seviyordu. Hiç ümit
etmediği, hattâ aklının ucundan bile geçirmediği bir andan o aziz varlığı
ebediyen kaybedince yaşamının tadını da beraber kaybetti; büsbütün
mahzunlaştı. Çok sevdiği kitaplarını okumaktan bile artık zevk almıyor,
evvelce düşüncelerinin emesiresi olan dairesine gittiği zaman şimdi
zindana atılmış gibi azap duyuyordu. Artık, bütün işi gücü, odanın bir
köşesine çekilip uzun uzun ah etmek, acı göz yaşlan dökmekten ibaretti.
Annesi, kocasının ölümünden duyduğu acıları bir yana bırakmış, oğlunun bu
hallerinden endişelenmeye başlamıştı. Her ne kadar fazla kültürlü değilse
de çok zeki bir kadındı. Kültürlü bir erkekle yirmi beş yıl kadar hayat
arkadaşlığı yapmış, kocasının eğitiminden

22

faydalanmış, gördüğü, işittiği olaylardan pek çok gerçekler çıkarmasını
öğrenmişti.

Kocasının ölümü ve arkasından oğlunun bu kederli durumu karşısında o da
kendim salıp koyuverecek olursa, sevgili eşinden uzak düştüğü gibi, şimdi
de yavrusunu kaybedeceğini biliyordu. Bundan dolayı bütün acılarını içine
boşaltıyor; kocasının yokluğuna ağlamayı bile, sanki bir suçmuş gibi,
gizlemek zorunda kalıyor; içi kan ağlarken yüzü gülümsemeye çalışıyordu.
Oğlunu, düştüğü melankoliden kurtarabilmek için bin bir çeşit vasıta
düşündüğü sırada, evlerine çok yakın olan Çamlıca'yı da hatırladı.

Mayıs başlarında bir çarşamba günüydü. Zümrütten dökülmüş bir aynaya benziyen gökyüzünü, muslinden bir örtü gibi, gayet beyaz bir bulut kaplamıştı. Güneşin ışıkları, nazik karakterli nazlı bir yosmanın güzellik şimşeğinin parıltısı gibi, dokunduğu yeri aydınlatıyor, fakat yakmıyordu. Sık yapraklı ağaç gölgeliklerine yaslanıp uzanan kırların etraflarım küçümser gibi, serkeş bir duruşları vardı. Rüzgar, memedeki yavrusunun uykusuna gözcülük eden şefkatli bir annenin nefesinden bile daha hafif esiyordu.

Havanın ve kırların bu güzelliğini görünce annesi, Ali Beyi Çamlıca'ya doğru şöyle bir gezinti yapmak için ricalar, ısrarlarla ve binbir güçlkle kandırabildi.

Bu ilk gezinti günü oraları, çocuğa pek yabancı gelmişti. Hattâ ikinci, üçüncü defa dahi kendisini kırlara yine yan tatlılıkla, yan zorla çıkarabildiler.

Fakat Çamlıca gezileri tekrarlarana tekrarlarana çocuk yavaş yavaş oralannı sevmeye başladı. Ve bu kır sevgisi git gide alışkanlık haline geldi. O kadar ki, birkaç gün birbiri ardınca Çamlıca'ya gitmese âdeta sıkılıyordu.

23

İnsanoğlu tabiatın elinde ne garip bir oyuncaktır. Ali Bey, dünyada herkesten çok sevdiği babasının ölüm acısıyla yanıp tutuşurken, yine de her karış toprağında nice sevgili vücutlar gömülü olan kırlarda gezip eğlenmeye can atıyordu.

tki günde bir Çamlıca'ya gitmeyi âdet edinmişti. Fakat bu gezintilerden başlıca maksadı, kalabalıktan kaçmak olduğu için, oraya çok defa hafta arası günlerde gidiyordu. Bu yüzden biriken işlerini de, tatil günleri eğlencesinden geri kalarak tamamlıyordu. Cuma ve pazarlar onun için sıkıntılı birer çalışma günüydü.

Bir gün dairede arkadaşlarıyla konuşurken lâf arasında, Çamlıca'yı çok sevdiğinden bahsetti. Bunun üzerine arkadaşları da kendisinden orada bir ziyafet istediler. Ali Bey:

– Memnuniyetle. Yarından tezi yok, buyurun! dedi. Arkadaşları gülüşmeye başladılar. Ali Bey, bu gülüşmelere bir mânâ veremiyerek sebebini sordu. Onlar da neye güldüklerini söylediler: Meğer ertesi gün salıya raslıyormuş. Arkadaşları, cuma ve pazardan başka günlerde Çamlıca gayet تنها olduğu için, salı günü orada eğlenmenin mümkün olamayacağı ileri sürdüler. Eğlenmeden maksat, her ne kadar kalabalık seyretmekse de, İstanbul ve Beyoğlu sokakları dururken, salı günü Çamlıca'ya gitmeye hiç de lüzum olmadığını anlatmak istediler, fakat Ali Beyi bir türlü kandıramadılar.

Arkadaşlarından bazıları, öyle تنها bir günü teklif ve bunda ısrar edişini, Ali Beyin ziyafetten kaçtığına yordular ve kinayeli kinayeli konuşmaya başladılar. Bunun üzerine Ali Bey, istemiye istemiye, sırf utancından, ziyafeti cuma gününe bırakmak zorunda kaldı.

Ali Bey, bu ziyafet meselesini annesine açtığı zaman, zavallı kadıncağız, öyle bir günlük eğlenceden

24

ilerde baş gösterecek felâketleri nerden keşfetsin... Oğlunun insan içine karışıp eğlenmek istediğini duyunca çocuğu yeniden dünyaya gelmiş kadar sevindi.

Arkadaşları, önceden kararlaştırıldığı gibi, cuma günü saat üç12 sularında İstanbul'dan Üsküdar'a geçerek Ali Beyin evine gittiler. Sabah kahvaltısını orada yaptıktan sonra Ali Beyin iki arabasına taksim olarak doğru Çamlıca'yı boyladılar.

Saat yedi buçuk, sekizel3 kadar oradaki çeşme başında oturdular. Ali Bey kırların güzelliğine daldı. Ta-biatın güzelliği ile pek öyle ilgileri olmayan öteki beyler de, gelip geçen renk renk feraceli, yaşmaklı, hanımları seyrettiler.

Bu saatler Çamlıca'nın en civcivli zamanı olduğu için yollar, birbiri ardınca akıp gelmekte olan yaşamak, kalabalığından, köpükler içinde kalmış coşkun bir seli andırıyordu. Nihayet yerlerinden kalkıp kalabalığa karıştılar.

Arkadaşları gelip geçen hanımlara lâf atmaya başladı. O güne kadar kim bilir kaç yüz kadına söyledikleri soğuk yalanları tekrarlayıp durdular. Bu haller Ali Beyin yaradılışına, aldığı eğitime tamamen aykırı olduğu için bu eğlence kendisini, âdeta bir î'elâkete uğramış kadar incitiyor, üzülyordu.

Fakat memleketimizin ve insanlarımızın hali malûm. Doğruyu söyleyişi dokuz köyden kovuyorlar. Ahbaplar arasında da kalbin üzüntülerini dosdoğru ve samimî olarak açığa vurmak çok defa hoş karşılanmıyor. Buna karşılık, meselâ eğlence gibi alelade şeylerde bile, insanın hoşuna gitmiyen bir durumu beğeni-yormuş gibi görünerek riyakârlık yapması insanlık vazifelerinden sayılıyor. Ali Bey de o gün aksama kadar arkadaşlarının yaptığı sarkıntılıklardan çok üzüntü duyduğu halde, yine de çoğunluğa uyarak içindeki ıstırabı gönül şenliği gibi göstermekten başka çare bulamadı. O da arkadaşlarıyla birlikte öteye beriye gezinip dururken, yine arkadaşlarından öğrendiği şekilde ve içindekilere hiç dikkat bile etmeden, geçen bir arabaya işaret verdi. Fakat arabadaki hanımlardan hiçbir karşılık göremedi. Bu durum, namuslu bir ailenin arabasına sarkıntılıkta bulunmuş olmak düşüncesiyle Ali Beyi çok utandırdı. Utançtan yüzü kıpkırmızı kesildi.

Öyle bir yerde ve öyle bir durumda sözle özür dilemeye de imkân yoktu, hüznü bir bakışla teessürlerini bildirmek istedi. Tam kirpiklerini birbirinden ayırıp o tarafa doğru bakmaya başlamıştı ki, arabanın perdesi birden açıldı; mânâsını anlamadığı bir işaret yapıldı ve perde yine derhal kapatıldı.

Herkes bilir ki, ciddi şeylerin birçoğu uysallıktan doğar, uysallıkla başlar. Zavallı delikanlı, arkadaş hatırı kırmamak için yaptığı bir hareketin, ilerde hayatını bir facia haline sokacağını o gün nerden ve nasıl tahmin edebilirdi?

Şimdi yavaş yavaş gözlerinin önünden uzaklaşmakta olan arabadaki kadının o işareti kendisine bir sevgi eseri gibi görünmüştü. O dakikadan itibaren kafası ve kalbi hep o meçhul kadınla meşgul olmaya başladı. İşaret sahibini görebilmek ve işaretinin mânâsını öğrenmek için yanıp tutuşuyordu. Fakat bunları kime söy-liyebilirdi? Arkadaşlarına bir şey sezdirmek bile doğru olmazdı.

O gün akşama kadar Çamlıca'da gezip dolaştıkları müddetçe, zahiren herkesle birlikte eğleniyormuş gibi görünüyor, fakat gerçekte, eski Mısırlıların alfabetiz Hiyeroglif yazısını çözmeye çalışan meraklı bilginler gibi gündüzki işaretin her noktasından türlü türlü sonuçlar

26

«çıkarmağa uğraşıyordu. Bu konuda kafasını yordukça anlamak istediği işaret, çözümü imkânsız bir problem .şeklini alıyor, zihnindeki yorgunluk artıyor ve hayali bu basit daire içinde şaşkın şaşkın yuvarlanıp duruyor, yine de bir sonuca varamıyordu.

Bereket versin akşam üzeri dönüşte başka bir arabadan, gündüzki işaretin aynı bir işaret verildi. Bu gibi işlerde henüz pek toy olan Ali Bey, bunu fırsat bilerek, io işaretin mânâsını arkadaşlarından sordu. Verilen işaret meğer: «Etrafta başkaları varken mektuplaşmak .doğru değil» anlamına geliyormuş.

Ali Bey, bilhassa bunu öğrendikten sonra, daha önceki işaret sahibinin her halde namuslu bir kadın olduğuna dair inancı bir kat daha kuvvetlendirdi. (O kadar toy bir çocuk, namuslu bir aile kadınının bu gibi işaretlerle hiçbir ilgisi olamayacağını nasıl düşünebilirdi?) Akşam üzeri, zihni bu düşüncelerle karmakarışık, •evine döndü. O gece sabahlara kadar hep o arabadaki kadını düşündü; hayalinde onatürlü şekiller ve güzellikler verdi; fakat hiçbir gönlünün arzuladığı kadın tipine uymuyordu.

Sabah olunca kendini toparlamaya, kalbine hücum eden endişeleri silkip atmaya azmetti; bu niyetle evin kapısından çıktı. Hattâ yolda giderken Çamlıca taraflarına bakmak bile istemiyordu.

Fakat zavallı ne yapsın ki, daha arkadaşlarıyla birlikte Çamlıca'ya gittiği gün iradesinin eceli gelmiş ve belki de mezarı orada kazılmıştı. İnsanoğlu, her adımını mezardan uzaklaşmak için atar, fakat yine de her adımda mezara biraz daha yaklaşıp... Her nefesini ömrü uzatmak için alır fakat yine Ç[e her nefes alışta nırminften hir

27

İşte Ali Bey de, bu kabilden olarak, Çamlıca'dan uzaklaşmak arzusu ile yolunu değiştirmeye başlamıştı. Fakat her yol değiştirdikçe kendisini, oraya daha kestirme giden bir sokakta buluyordu.

Nihayet bu türlü endişelerde yapıldığı gibi «Adaam sen de... Ne olursa olsun...» düşüncesine kapılarak uçuruma yuvarlanmaktan kendini kurtaramadı. Çamlıca yosmasının hayalini tasvir ile uğraşmaktansa oraya gidip kendisini aramayı daha uygun buldu.

Bir sabah dairesine Beylerbeyi14 yoluyla ve Şirketin15 mahut «dilenci vapuru»16 ile inmeyi düşünerek yola çıktı. Çok dalgındı... Nerelerden geçip nasıl geldiğinin hiç farkında olmıyarak kendisini Çamlıca'da buldu. Güya aradaki mesafe ortadan kalkmış ve yürüdüğü yollar uykuda geçmişti...

28

«Hicriyle çifte iiehr-i revân oldu gözlerim «Ol nev'üühâli hayli zaman oldu gözlerim»

«Onun hasretiyle gözlerim akan iki nehir oldu. Nice zamandan beri o fidan boylumun yollarım gözler dururum.»

Heyhat... Her gün içimizde beliren birçok emellerin yüzde, hattâ binde kaçını gerçekleşir?...

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, Ali Bey, o gün farkında bile olmıyarak kendisini Çamlıca'da bulmuştu. Ancak; oralarda rastlıyabildiği şey, arabadan verilen işaretin hazin bir hâtırasından ibaretti.

Öyle bir zamanda ve o şartlar içinde daire kimin aklına gelir? Ali Bey de daireyi filân unutmuş, çeşme başındaki ağacın altında bir sandalyaya oturmuştu. Vaktinin bir kısmını, sevgilisini başkalarının arasında görmüş gibi âşık gibi, üzüntü ve şaşkınlık içinde geçirdi. Zavallı çocuk, öyle bir durumdaydı ki, yüzünün solgunluğuna, vücudundaki hareketsizliğe bakılsa taş kesilmiş sanılırdı.

Neden sonra birden yüzü kızarmaya, vücudu titremeye başladı. Birden yerinden fırladı. Sevgilisiyle buluşma saatini geçirmiş bir sevdalı gibi, süratli adımlar-

29

la oralarda dolaşmağa başladı. Suratı ateşler gibi yanı" yor. kalbi şiddetle çarpıyordu. Bu haliyle, insan kıyafetinde yere düşmüş bir yıldırıma benziyordu.

Saatler geçiyor; o, hâlâ aradığı kadını bulmayı ve ondan sonra İstanbul'a işine gitmeyi düşünüyordu. BU hayaller içinde yüzerken Çamlıca üstlerine bir karanlık çökmeye başladı. Bu, öyle bir karanlıktı ki, her insan için, ömür eksildikçe belirmesi tabii olan şüphe perdesi gibi, ağır ağır ve dakikadan dakikaya yaklaşırdı.

Ali Bey bu karanlıklara baktıkça yorgunluktan göz-leri kararıyor sandı. Nihayet kumru göğsü gibi, her renginden başka başka renkler meydana gelen guruh alâmetleri görünmeye başladı.

Ali Bey, o yaşa gelinceye kadar hiçbir akşam, evinden başka bir yerde gecelemeğe değil, böyle geç vakitlere kadar bile kalmamış ve anneciğini böyle bir şeye alış-tırmamıştı. Yine o yaşa gelinceye kadar hiçbir gün se-bepsiz yere dairesini böyle asmamıştı.

Hâsılı yirmi yıllık ömrü boyunca, başına böyle bir hal gelmemişti.

Birdenbire o kadar telâşlandı ki, haline bakılsa ölüm derecelerine gelmiş bir hastadan fark olunmazdı.

İnsanoğlu garip bir yaratıktır: zamanla her şeye alışır ve alışmadığı her şeyden korkar. Hattâ bazan o kadar korkar ki, dünyada daima sonu olan

ikbalden ayrılmayı bile ölüme tercih eder. (İstisnasız bütün insanlarda mevcut olan ölüm korkusu, her halde ölüm bir kişiye ömründe yalnız bir defa geldiği için alışılması mümkün olmadığından ileri gelir.)

Ali Bey, gurup vakti, büyük bir telâş içinde evine döndü. Yüzü, batmak üzere olan güneş gibi, hem ateşler içinde kalmış, hem de sararmıştı. Kapıdan girer girmez herkesten önce annesine rastladı. Zavallı kadın, meraktan bitkin bir durumdaydı;

30

yavrusunu anyan ceylân gibi, bir adım atıyor, sonra durup arkasına dönüyor, etrafına bakmıyordu. Oğlunu karşısında görünce kızacak yerde, o kadar sevindi ki, yıllarca evvel, vefalı kucağında yavrusunun ilk masum gülümseyişini gördüğü zaman belki bu kadar çok sevin-memişti. Bu sevinçle sitemden de kendini alamadı:

– Aliciğim! Beni bu hallere düşürmek insaf mıdır? Bu saate kadar nerelerde kaldın? Meraktan ölüyorum... diye boynuna sarılmağa, yüzünü gözünü öpmeye, koklamaya başladı.

Ali Bey sadece:

– Telâş etme, anneciğim! Şimdi yukarı çıkalım da sebebini söylerim, dedi. Fakat uydurup ne söyleyeceğini bilemiyor, önündeki merdiven gözüne darağacı gibi görünüyordu. Gönlünü kaplıyan sıkıntı ise, kendisini, o yaşa gelinceye kadar çektiği elemelerin hepsinden daha çok üzüyor, incitiyordu. Ç^g^iLo g*™» ..irn^r hiç kim-seyebir defabile yalan_sövlememişti. Hayatında ilk de- ?

fa yalan söylemek ve bilTip^" *»" ynia-nia, ^""ygdaJ^Iı.- ü" & beten

btiTazaptı. Lâkin Hçare ne yapsmhBeğduğu günden-beri sıkı sıkıya bağlı bulunduğu utanmayı dahi bir yana bırakarak namus ehli bir kadına işin doğrusunu nasıl söyleyebilirdi? İçine düştüğü bu felâketi söyleyecek olursa annesi çok üzülecek, bu yüzden belki de hasta-lanacaktı. İster istemez:

«Dürûğ-i maslahat-âmiz bih ez râst-i fitne-engiz»17

sözlerine uyarak ve utanmayı filân bir yana bırakarak yalan söylemeye karar verdi. Çünkü annesini üzme, yalan söylemekten çok daha fenajdl. Hayatında ilk de-fa söylediği bu yalan sözljr^^ağzından çıjšarken .sanki dudaklanffi~yakıyordü:™ ~

31

* – Anneciğim dairede, işlerimiz çok. Vapuru kaçırdım. Belki yarın akşam da geç kalırsam hiç merak etmeyin! dedi. Ama arkasından hemen dediğine" de pişman oldu. O anda rahmetli babasının bir sözünü hatırlatmıştı.

Babası, kendisine daima:

– Halka söylemekten utanacağın bir işi yapmaktan nasıl utanmazsın? Sen herkesten alçak mısın ki, yaptığın bir işi ötekinin berikinin bilmesinden utanıyorsun? Derdi. Bir kere de:

– Sevdiğini üzme istemiyorsan doğruyu söylemekten şaşma! Hakikati gizleme! Çünkü o gizlediğin şeyi sevdiğin ilerde öğrenecek olursa senin şimdi korktuğundan daha çok üzülsün... demişti.

Fakat ne faydası var ki, memleketimizde herkes ve bilhassa kadınlar, büyük adam olmanın ancak devlet kapısında bulunmakla mümkün olabileceğini sanırlar. Annesi de oğlunun ağzından «dairede meşguliyet» sözünü işitince, bunu yükselme başlangıcı sayarak sevincinden yerinde oturamaz oldu. Çırpınarak:

– Tanrım ikbalini artırsın! Ben merak etmem. İnşallah büyük adam olursun. Tek o büyüklüğüne yolun açılsın da ben gecelerce senin hasretine dayanmaya bile razıyım... demeye başladı.

Bu sözler de Ali Beyce sırf yeni bir fikirdi. Çünkü o, dairesine, hizmetine ve öğrenimine pek düşkünse de, bunları kendince bir görev olarak bilir ve bundan dolayı seve seve yapardı. Yoksa büyük adam olmayı, ikbale kavuşmayı hiçbir zaman hatırandan bile geçilmemişti.

Ali Bey, o güne kadar kendisine verilen her işi gayret göstererek başarmış, görevini daima titizlikle yaparak insanlar arasında gerçekten insan gibi yetişmiş bir gençti. Birkaç gün kadın peşinde dolaşmak, yalan söylemek ve annesinde ikbal hırsı görmek gibi, kendisi için

32

pek acayip üç problemle karşılaşınca kafası allak bullak oldu; fikri başka başka yönlerden kopup gelen şiddetli rüzgârların önüne düşmüş bir gemi gibi sağa sola yalpalamaya, fakat asıl"varmak istediği tarafa doğru gi-dememeye başladı. Yapılacak en doğru iş, annesine işin hakikatini söylemekti.

Günler böylece gelip geçti. Ateş bacayı sarmış, Ali Bey iyice havalanmıştı...

Sonunda sevda rüzgârları malûm olan hükmünü icraya başladı. Ali Bey, akşamları eve artık geç geliyor, hattâ annesinin izni olduğu için bazı geceler hiç gelmiyordu.

33/3

«Ve beyne ihtilâf il leyli vessubhi ma'rekûn «Yekürrü aleynâ ceyşuhu bil-acâyip.»

«Geceyle sabah geçinemezler, birbirleriyle daima savaşırlar. Acayip askerleriyle de üstümüze kaldırırlar.»

O gece de uyku saati gelmiş. Ali Bey odasına çekilmişti. Yalnız başına kalınca damarlarındaki kan, ele^-trik akımı hızıyla harekete başladı. Sanki her damarı, beynindeki ucundan yıldırımlar saçan, bir telgraf teliydi... Gözlerini kapayıp uyumak istiyor, uyuyamıyor; düşünmek istiyor, düşünemiyordu. Kafasının içi sanki bomboştı. Hayatta edindiği yirmi yıllık tecrübeler, şimdi gözünde bir hayalden farksızdı. Son günlerdeki olaylar beynini alt üst etmişti. Ne yapacağını bir türlü kestiremiyordu. Adeta gözleri açıkken uyuyor, uyanırken âdeta rüya görüyordu.

Bilmem gecenin haline hiç dikkat ettiniz mi?.. Yeryüzüne bir kere karanlık çöktü mü, odanın kapısı ve pencereleri bir kere kapandı mı, insanın düşüncesine, kalbine vahşi karanlıklar dolar; dünyada varlıkla yokluğun hiçbir farkı kalmaz; ne tarafa bakılsa hiçbir şey görünmez, hiçbir ses işitilmez; hattâ dostla düşman bile

34

birbirinden fark edilmez, insan, bu durumda ve bu şartlar altında uyuyabilirse, şair Belîğ'in:

«Nakd-i can ile bu âlemden ucuz kurtuldum»18

mısraını tekrarlıyarak mezara girenler kadar bahtiyardır. İnsan bir kere uyuyabilmek saadetine erişebilirse ondan sonra görse görse ancak rüya görür. Rüya ise ne kadar korkulu ve sıkıntılı olursa olsun, en fazla bir iki saat sürer. İnsanın bir kere uykusu kaçtı mı, pek tabîî – hattâ belki zarurî – olarak, nefsinin ve benliğini ister istemez gönlünün içinde saklanmış bilir. Vücut, ruh için âdeta bir mezar olur. Çeşit çeşit kabir azapları başlar.

Böyle bir durumda içimizden ne hülyalar geçmez... Böyle bir uykusuzluk halinde, kafasından geçirdiği her şeyi yapabilecek, hattâ yapabilmek şöyle dursun, ölüp de mezara girdiği zaman soru melâikelerine, kendi isteğiyle söyliyebilecek kimse var mıdır? Mümkün olsa da, eskimiş bir elbise gibi, insanın içini dışına çevirseler, vicdaniyle başbaşa kaldığı zamanlar kurduğu hülyalardan daha mı iğrenç görünür?

Şu belâlı dünyada kim vardır ki, bir gece yapayalnız kalsın, bir endişeden ötürü uykusu kaçsın, sonra o durumda iken cihanı, kendi nefsinin, o günkü gidişatın: ve geçmişte yaptığı işleri düşünsün de, milletimizin en büyük edibi, en büyük hâkimi olan zata hitabederek: – Heyhat!... Sizlerin çok doğruymuş... Dünyaya geldiğime ben de pişman oldum... diye dert yanmasın...

Şu dünyanın ne biçim belâlar evi olduğu malûm... İnsanoğlunun en zayıf bir yaratık olduğu da, tarifi ge-rekmiyecek kadar, belli...

Ali Bey'in ahlâkını, terbiyesini ve son günlerde uğradığı endişeleri yukarda açıklamıştık. Şimdi kendinizi lütfen bir kere onun yerine koyunuz!.. Bir de herhangi

35

bir düşünce yüzünden hayatınızda ilk defa uykusuz bir gece geçiriniz!... (O, söylenmesi bile utanç verecek tasavvurlarınızı bir yana bırakalım) Simya dedikleri o, kimsenin bilmediği bilgi sayesinde bakırı altın veya gümüş yapmak, dünyayı kendi keyfinize uydurabilmek için olağanüstü bir kuvvete sahip olmak, define bulmak, bir ülkede sultanlık etmek v.s. gibi ne kadar olmiyacak şeyler ve boş hayaller varsa hepsini kafanızın içinde oldurmaya çalışır, fakat sonunda bunların hiçbirini yapamıyacağım anlırsınız... Ümitsizliğe kapılırsınız. İşte o zaman gönül, ölümden başka hiçbir şey arzulamamaya başlar. Öyle bir durumda insan, altındaki yatakla çarşafa ve üstündeki yorgana baktıkça, toprağa ve kefene bakıyormuş gibi olur; intihar etmeyi aklından geçirir; onu da beceremez... Çaresiz işi olurlarına bırakır...

işte Ali Bey'in durumu da tıpkı böyleydi. Hayal gücü işliyebileceği kadar işledi. Kendi kendine birçok tasavvurlar ve hayaller kurdu; sonra bunların hepsini birer birer gözden geçirdi; hepsi de uyku gibi tatlı, fakat gece gibi karanlık ve rahatsızlaşmak kadar imkânsız şeylerdi... Bu uzun ve ıstıraplı gecenin sabahı bir pazar gününün başlangıcıydı. Ali Bey, diri diri mezara gömülmüş bir adam gibi, sabahlara kadar, gözüne bir damla uyku girmeksizin, içinde yuvarlandığı, daha doğrusu kıvrandığı yataktan kalktı; alelacele giyindi; kahvaltı bile etmeden ilk işi Camlica'ya koşmak oldu.

Oraya vardığı zaman, iki gün önce arkadaşlarıyla oturduğu yerde oturdu. Derin düşüncelere daldı.

Aradan belki bir saat, belki de iki saat kadar bir zaman geçmişti ki, uzaktan bir araba görüldü. Ali Bey dikkat etti; araba o arabaydı. Zavallı gencin bütün emelleri bir araya gelerek bir araba şekline girmiş, kendisine doğru geliyordu. Anasını, babasını karşılarken

36

heyecandan serbestçe söz etmeye utanan bir çocuk gibi, o da arabayı görünce gayriihtiyarı yerinden sıçramış, onu karşılamaya koşmuştu. Araba ağır ağır gelip geçti. Şimdi Ali Bey arabaya doğru gidiyor, araba ise sanki önünden kaçıyordu. Araba sanki bir emel, kendisi de bu emele kavuşmak için can atan bir sevdalıydı... Git gide kalabalıktan ayrıldılar... Bu kaçış ve kovalayış tahminen on dakika kadar sürmüştü. Nihayet araba kalabalıktan hayli uzakça bir ağacın altında durdu... Zavallı çocuk, şimdi ne yapacaktı? Arabanın etrafında on dakika kadar şaşkın şaşkın dolaştı durdu. İnsanoğlu böyledir; bir emelin ardından mütemadiyen koşar durur; sonra o emel gerçekleşmeye yüz tuttuğu zaman da yanına yaklaşmaya cesaret edemez...

Ali Bey bu şaşkınlıklar içinde bocalayıp dururken arabanın şafak renkli canfes perdeleri açıldı, içinden yine mânâsını anlamadığı bir işaret verildi. Bu seferki işaret de kendisi için çözümü imkânsız başka bir bilmeceydi... İnsan, aslını esasını bilmediği şeyleri daima kendi arzusuna, kendi düşüncesine göre mânâlandırmaya çalışır. Ali Bey de birçok düşüncelerden, tereddütlerden sonra, deminki işaretten kendisini arabaya çağırdıkları mânâsını çıkardı. İşaretin mânâsı gerçekten de buydu...

Utana utana arabaya yaklaşmak istedi. Elleri ayakları titriyordu. Kaş göz işaretiyle, yüzünün hareketleriyle sanki arabaya yaklaşmasına müsaade istiyor gibiydi...

On, on beş adım kadar yaklaşıncaya arabanın iki taraflı iki kapısı birden açıldı. Ali Bey'in tarafına açılan kapıdan kumrugöğsü feraceli19 bir kadın çıktı. Mukabilindeki kapıdan da iki cariye görüldü. Cariyeler arabacı ile birlikte bir kenara çekildiler. Kadın Ali Bey'e doğru gelmeye başladı.

Herkes bilir ki, bu tip kadınların yüzlerindeki yaşmak, mesire yerlerinde süs için^pıllanılır ve âdeta kabarmış düzgün demektir. Vazifesi yüzü örtmekten ziyade süslemek, başlıca özelliği de, hercayî gönül, kıt akıl ve yalancı nezaket gibi, saklanmak istenen şeyleri ortaya koymaktan ibarettir.

Günlerden, gecelerden beri Ali Beyin kafasını ve gönlünü dolduran sevgili işte. nihayet karşısındaydı. Delikanlı susuyor, fakat çok ıstırap çektiği her halinden belli oluyordu. Aynı zamanda içinde büyük bir tereddüt de vardı. Nihayet bütün cesaretini toplıyarak başını yukarıya kaldırdı. Yarı açık, yan kapalı gözleriyle bakın--ca karşısında ne görsün: Boyu boşu düzgün, siyahımsı .samur saçlı, incerek düz kaşlı, noktalı yeşil gözlü, siyah uzun kirpikli, hafif sarı üzerine, dalgalı koyu al yanaklı, irice çekme burunlu, ufacık ağızlı, şehvet ifade -eden kor dudaklı bir âfet karşısında durmuyor mu?

Karşısındakini kucaklayacakmış gibi vücudu hafifçe öne doğru eğilmiş, sanki kalbine girecekmiş gibi, derin bakışlarla Ali Beyin yüzüne tatlı tatlı bakıyordu.

Utangaç tabiatlı bir genç, kanının en şiddetli kaynadığı çağlarda, ilk rastladığı ve gönlünü kaptırdığı kadınla böyle ilk buluşmasında şaşkırmaktan ve ağlamaktan başka ne yapabilir? Ali Bey de işte böyle bir durumda ve büyük bir şaşkınlık içindeydi. Kadına bir şeyler söylemek istiyor, beceremiyor, biteviye dudaklarını ısırıp duruyordu... Meramım hiç değilse hasret dolu bakışlarla anlatmak istiyor, gözlerine dolan yaşlar buna mâni oluyordu.

Kadın gerçekten sanatının ehliydi. Baktı ki Ali Beyde iş yok. Çaresiz kendi konuşmaya başladı.

«Yaktın et âteş-zen-i aram yanmış gönlümü «Nev-heves kıldın şu kendinden usanmış gönlümü»

«Ey sabır ve karar yakıcı sevgili, zaten yanık olan gönlümü bir defa da sen yaktın. Kendi hayatından bile usanmış olan gönlümü birtakım yeni yeni arzularla doldurdun...»

Kadının adı Mehpeyker'di. Terbiye ve ahlâk bakımından Ali Beyin tamamen zıddıydı. Alçak ve namussuz bir aileden yetişmiş; daha on dört, on beş yaşma gelmeden rezaletin her çeşidini öğrenmiş; kendini bu yolda yetiştirenleri fersah fersah geride bırakmıştı. On beşini bitirdiği zaman artık profesyonel bir aşifteydi. Biraz okuyup yazma öğrendiği ve hemen bütün vakitlerini İstanbul'un tanınmış aşifteleriyle geçirdiği için şeytanî zekâsı çok gelişmişti. Periler kadar güzel, Haccâc20 kadar dirayetli bir şeytan yaratılmış olsaydı, istediği adamı elde edip ona keyfinin istediği şekilde tahakküm etmekte ancak bu yosma kadar maharet gösterebilir veya belki de gösteremezdi.

Son derece şehvet düşkünü olduğu için hoşlandığı erkekleri bin bir cilveyle hükmü altında tutmak ister ve bu işi de hemen daima ustalıkla becerirdi.

Güzel erkekleri gerçekten severdi; fakat yılan bir çiçeği nasıl severse bu da öyle severdi; yılan bir adama nasıl sarılırsa bu da öyle sarılmak isterdi; mezar bir vücudu nasıl kucaklarsa bu da öyle kucaklamaya çalışır; onun yalnız kendisine mahsus olmasını ister, zavallıya artık dünya yüzü göstermezdi.

Ali Bey ise zevk sahibi kadınları en ateşli sevdalara düşürecek kadar yakışıklı bir delikanlıydı. Mahpeyker de daha ilk işaretini aldığı gün, kendini zaptedemiye-cek derecede gönlünü ona kaptırmıştı. Hem öylesine kaptırmıştı ki, o güne kadar münasebet kuracağı her erkeğin, ilk iş olarak, malî durumunu incelemek âdeti olduğu halde Ali Bey hakkında böyle bir incelemeye lüzum bile görmemiş, fakir ve kötü huylu bir genç bile olsa vuslatını yine de kendisinden esirgememeye kesin şekilde kararlı olarak o günkü buluşmaya gelmişti.

Ali Bey'in yanına iyice yaklaşıncı kendisini yukardan aşağı şöyle bir süzdü. Karşısındakinin heyecan ve ıstırapta söz söyleyecek durumda olmadığını hemen anlamıştı. İçinde kaynıyan ve damarlarını yakan şehvet ateşini, o güne değin başından gelip geçen bin bir tecrübenin kazandırdığı ustalıklı gönlünde hapsederek, gû-ya utamyormuş gibi, gayet masum bir tavurla, hattâ biraz da bönce bir eda ile söze başladı: – Beyefendi, iyi terbiye görmüş bir zata benziyorsunuz. Cuma günü buraya teşrif buyurmuştunuz. Arabama, öyle bir yerde verilmemesi gereken bir işaret verdiniz. Ben de size «kalabalıktan sakınınız!» anlamına gelen bir işaretle karşılık verdim. O güne kadar böyle mesire yerlerinde hemen hiç görünmediğiniz halde bugün yine geldiniz. Yine geçen defaki yerinize oturdunuz. Karşıdan arabam görünür görünmez, sanki yıllardan beri tanıdığınız bir dostunuz geliyormuş gibi, bin türlü telâş göstermeye başladınız. Bütün mesire halkı

40

gözlerini bize diktiler. Bu durum karşısında ben de, her hangi bir münasebetsiz olaya meydan vermemek için size «arkamdan geliniz!» diye işaret ettim. Siz ise hemen arabanın yanına yapıştınız. Adeta kendinizi kaybettiniz. Buraya kadar öyle perişan bir halde geldiniz ki tarif edilemez. Bana niçin bu kadar musallat oluyorsunuz? Gelip geçici bir hevesiniz için benim gibi namuslu bir aile icadınım (Anasının süt kuzusuna maşallah!..) lekelemekten ne kazanacaksınız? diye uzun bir nutuk çekti. Bu sözleri söylerken bir yandan da, muhatabının yüzünde hâsıl olan utanç kızarmalarını ve kırgınlık izlerini hiç sezdirmeden göz ucu ile ve dikkatle takibedyordu.

Cevap bekliyormuş gibi biraz durdu. Karşısındaki toy gencin heyecandan dili tutulduğunu çoktan anlamıştı. En meşhur artistlere taş çıkartacak bir ustalıklı yüzünün hatlarına mahzun bir mânâ vererek tekrar konuşmaya başladı:

– Ben birazcık yüzüne bakılabilir bir kadınsam siz de, Allaha emanet, ay parçası gibi güzel bir delikanlısınız. Sizin bana karşı ufacık bir meyliniz varsa ben de bunu anlamazlıktan gelecek kadar duygusuz bir kadın değilim. Sonra dillere düşersek halimiz neye varır?... diyerek sözlerini tamamladı.

Zavallı Ali Bey tamamen bitmiş, kendinden geçmişti. Olduğu yere yığılmamak için yanındaki ağaca dayanmak zorunda kaldı. Yüzü, bir ölünün yüzü gibi sapsarı kesilmiş, balmumundan yapılma bir heykel gibi donakalmıştı.

41

«Yâre küstahâne dil arz ettiği dâg-î sineyi «Âteşin pirâhen oldu fermî-i haclet bana.»

«Aşk denilen Q kızgın demirle dağlıyarak göğüse açtığı yarayı gönül, sevgisiyle küstahça gösterdi. Fakat ben de öyle utandım, öyle utandım ki, bu utanç bana tıpkı ateşten bir gömlek gibi geldi.»

Mehpeyker, sevda tuzağına düşürdüğü erkeğin içinden geçenleri satır satır okumasını, uzun yılların tecrübeleriyle, çok iyi öğrenmişti. Ali Bey'in o andaki düşünce ve duyguları da, bir sinema şeridi gibi, derhal gözünün önünde canlanıverdi. Her zamanki cilve hünerlerini birer birer göstermeye başladı. Kâh aşkını açığa vurduğu için gönlünde beliren gizli memnunuğu güya saklamaya çalışıyormuş gibi bir tavır takınıyor; kâh âşıkça davranışlarına yine âşıkça karşılık bekliyormuş gibi mahzunlaşıyor; hülâsa bütün bu aşk rollerinde en ünlü sinema artistlerini gölgede bırakacak bir başarı gösteriyordu. Bütün gayesi bir noktada toplanmıştı: Avını, daldığı hüzün ve şaşkınlık âleminden uyandıra-bilmek!..

Mehpeyker'in sevda rolleri yavaş yavaş tesirini gösteriyordu: Ali Bey, kendine gelir gibi yavaşça yerinden

kımıldamaya çalışıyor, yüzü hafif hafif pembeleşmeye başlıyordu...

Zavallı genç, sanki her keüme kalbinden parça parça kopup ağzına dökülüyormuş gibi, keşik kesik bir şeyler söylemeye çalıştı:

– Bilmem... size... nasıl... teşekkür etsem..., Bendeniz... neyim ki... aşkınıza... nail olacağım... Maksudınız... bir zavallıyı... sevindirmek mi?... Yoksa... eğlenmek mi?... Kulunuz... ikisine de... razıyım... Samimî duyguların tercümanı olan yüz hareketlerine istediği şekil ve mânâyı vermekte en mükemmel artistlere öğretmenlik edebilecek durumda olan Mehpeyker, güya içindeki hüznü yalancı bir neşeyle gizlemeye çalışıyormuş gibi, acı fakat manâlı bir gülümsemeyle:

– Beyefendi, dedi. Biz kadınlar haddimizr biliriz. Beyefendilerimizle» eğlenmek-ne hftddimze*.Tr^^ilemiz sadece onların eğlencelerine «Sizin de bana meyliniz varsa» dediğime baktınız da gerçekten sizi kendime tutkun sanacak kadar aptallığıma mı hükmettiniz?... Bilirim, beyefendi, erkekler buraya vakit geçirmeye gelirler. Her şeyle eğlendikleri gibi, karşılarına çıkan biz zavallı kadınlarla da biraz gönül eğlendirmek isterler... Neden canım sıkılsın? Siz, şimdiye kadar görülmedik bir şey yapmadınız ya!... Her zaman, her yerde, her erkeğin yaptığını yapıyorsunuz...

Mehpeyker bunları söyledikçe Ali Bey'in damarlarındaki kan, hiddet ve utançla tutuşuyor; yüzündeki ateş kızıllığı büsbütün korlaşmaya başlıyordu.

Sevdiği kadının bu sözleri karşısında duyduğu kırgınlıkla beraber dili de çözülmüştü:

– Nasıl meyil?... Eğlence ne demek... Güzelliğiniz nerde kalır... İşaretinizi aldığım günden beri hayalinizin esiriyim... Günlerdir sabahdan akşama kadar, sizi görebilmek ümidiyle, buralarda çılgın gibi dolaşıyorum...

udL

42

43

Gecelerdir gözüme bir damla uyku girdi mi sanıyorsunuz.. Eğlence mi?... Hayatımda ilk defa gördüm ve ilk defa sevdim... Gözleri perdeli doğmuş bir insan, yirmi yaşına girince gözleri birden açılır da dünyanın renk renk güzelliklerini ve güneşi nasıl severse ben de sizi öyle çılgınca sevdim... cümlelerini arka arkaya sıraladı. Sözün burasında Mehpeyker'in yüzüne çekinerek bakıyor, nasıl bir karşılık göreceğini kestiremiyordu. Kısa bir duraklamadan sonra sözlerine devam etti:

– Ah! Affedin! Affedin!... Canınızı mı sıktım? Haysiyetinize mi dokundum? Tanrı şahit, ne söylediğimi, ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Bu yaşıma gelinceye kadar böyle bir belâya düşmedim ki, tecrübe edineyim de gerektiği gibi konuşayım... Niçin öyle kaşlarınızı çatıyorsunuz?... Benziniz kül gibi oldu... Ben sizinle ne vakit eğlendim ki böyle acı sözlerle yüreğimi dağlıyorsunuz?... Ah! Bir yandan yorgunluk, bir yandan uykusuzluk, bir yandan da kalp çarpıntısı... İçimde öyle bir fenalık var ki, vücudumun bütün âzası birbirinden hemen ayrılıverecek sanıyorum... Buralara kadar geldim... Küçük bir iltifatınızla biraz teselli bulmayı umarken önce «Niçin peşime düşüyorsunuz?» diye, sonra da «Eğleniyorsun!» diye kulunuzu azarladınız... Ah! Ben ne talihsiz bir insanımsım... Konuşmasını bu şekilde bitirirken hıçkırıkları boğazında düğümleniyor; gözlerinde biriken iri yaş damlaları yanaklarından süzülüyor, yüzüne başka bir güzellik veriyordu.

44

«Nasıl çıldırmadım hayretteyim hâlâ sevincimden «Lisanından «seni sevdim» sözün güş ettiğim demler.»

«Seni sevdim! sözünü ağzından işittiğim zaman sevincimden nasıl çıldırmadığınra hâlâ hayret ediyorum.»

Şiddetli teessürler, yine şiddetli teessürlerle giderilebilir. Mehpeyker, işin buraya varacağını zaten biliyor ve bu kritik dakikaları bekliyordu. Kinayeli konuşmalar, en ciddi sözlerin bile şiddetini bir kat daha artırır. Kadın, bu gerçeği çok iyi biliyordu. Ali Beyi bu ruh haleti içinde, kırgınlığın verdiği hararetle erimiş bir maden gibi, her kalıba

dökölüvermeye müsait görünce, o parlak bakışlarını büsbütün mahzunlaştırdı. Emelleriyle pişmanlık duyguları arasında güya neye karar vereceğini bilemiyor ve bundan dolayı ıstırap çekiyormuş gibi, gözlerini yere dikerek, hazin ve kinayeli bir eda ile sözlerine devam etti: – Öyle ya! Biz sanki buralara beyefendinin musallat olmasından kendimizi kurtarmak için geldik!... Kendisiyle görüşmek istemesek sanki arabamızın penceresini kapıyamazdık... Kendinden uzaklaşmak istesek gidecek başka mesire mi bulamazdık?... Yanına kadar sokuluyoruz; Beyefendi dut yemiş bülbul gibi ağzını

45

açıp bir kelime söylemiyor... Mecburen lâkırdıyı biz açıyoruz Lâf olsun diye «Peşimde niçin dolaşıyorsunuz?» diye sormak da suç sayılıyor... Her şeyin bir usulü erkânı vardır. Birdenbire «Beyefendi, siz bana tutkunsanız, ben de sizi çıldırasuya seviyorum... Bütün varlığımla sizinim... Emredin, kalbimi ayaklarınızın ucuna atayım!...» dememizi mi bekliyorsunuz? Kadın çıldırasuya sevse bile birden bu kadar açılabilir mi?... «Benimle eğleniyorsunuz!, dediniz. Ben de «Hayır, bilâkis siz benimle eğleniyorsunuz!...» diyecek oldum... Beyefendilerle hiç böyle şaka yapılır mı?... Baksanıza, kıyametler kopuyor... Mehpeyker, bu eda ile daha bir hayli konuştu; uzun uzun sitemler etti... Sevgilisi konuşurken zavallı Ali Bey, renkten renge giriyor; kâh özür dilemeye, kâh yalvarmaya hazırlanıyor; fakat ağzını açıp bir şey söylemeye muvaffak olamıyordu... Mehpeyker konuşurken gözlerini yere dikmiş olduğu için, kendisine hal dilince olsun bir şey anlatamıyor, lâkırdısını kesmeye de cesaret edemiyordu... Konuşma bu mecraya dökülünce Mehpeyker, güya gönlü ile mücadele ediyormuş gibi, bir iki dakika durdu. Sonra birden gözlerini yerden kaldırarak gayet âşıkane bir bakışla muhatabının yüzüne baktı... Kendisini kucaklıyacakmış gibi, üzerine doğru eğilerek: – İşte söyledim. Gönlünüz oldu mu? İşte kalbimi açtım; içinde neler varsa önünüze serdim... Bana kadınlığımı da, terbiyemi de unutturdunuz... Elvermedi mi?... Bir kere daha söyliyeyim mi? İşte sizi seviyorum... Ne yapayım, canımdan, dünyamdan ve ahretimden daha çok seviyorum... cümleleriyle konuşmasını bitirdi... «Seviyorum» kelimesini ağzından her çıkışta, dudakları ismet kadar güzel, şehvet kadar tatlı bir renk alıyordu.

46

«Yetmez mi temâşâ-yi cemâl el de sunarsın «Ey âşık-ı mihnet-zede buldukça bunarsın» «Güzelliği doya doya seyretmekle yetinmiyor, bir de elini uzatıyorsun. Ey bin bir belâyâ uğramış kederli âşık, sen artık bulmuş da bunuyorsun.» Kadının bu, gönül avlayıcı davranışı karşısında zavallı toy âşık, kendinden geçmiş, âdeta dili tutulmuş, tek kelime söyliyebilmek şöyle dursun, kılını kıpırdatacak hali kalmamıştı. Kalbi göğsünden fırlayıp çıkacakmış gibi, hızlı hızlı çarpıyordu. Hayatında ilk defa duyduğu bu heyecanın şiddetini anlıyabümk, ancak kalbinin içine girmekle mümkün olabilirdi.

Delikanlı nihayet kendim biraz toplayabildi. Teşekkürlerini, aşkını ve saadetini anlatabilmek için kadına bir şeyler söylemek istiyor, fakat bir türlü iki cümleyi bir araya getiremiyordu.., Mehpeyker'e gelince: Feleğin çemberinden geçen ve dünyada şehvetten başka bir şey tanımayan bu ateşli kadın, Ali Bey'i kalbiyle değil, vücudu ile sevmişti. Bu genç, yakışıklı dinç erkeğe karşı duyduğu şiddetli arzusun karşılıksız kalmadığını görünce sevincinden ne yapacağını bilemiyor; delikanlıyı kendisine daha iyi

47

başlayabilmek için, diller dökerek işvelendikçe işveleni-yor; birtakım âşıkane tavırlar takınarak adamcağızı da-.ia beter azıtıyordu. Bulundukları yerin güzelliği, sessizliği ve bilhassa tenhaliği içinde bir iki saat çifte kumrular gibi böyle tatlı tatlı seviştiler. Birbirlerine

kalble-rini açtılar... Ali Beyin de biraz önceki utangaçlığı geçmiş, heyecanı durulmuş, dili adamakıllı çözülmüştü... Konuştular... Ali Bey, bu ilk aşkının saf ve samimî heyecanları içinde, geleceğe ait tasavvurlarını sayıp döküyor; Meh-peyker ise bu güzel gencin kuvvetli kolları arasında ya-şıyacağı aşk ve zevk dakikalarını tahayyül ederek sevinçten içi içine sığmıyor; nerdeyse Ali Beyin boynuna sarılacağı geliyor; fakat bir yandan da masum bir genç kız tavrı takınmaya, gerçek hislerini yapmacık bir utanç perdesi altında gizlemeye çalışıyordu. İki lâkırdıda bir saadetinden bahsediyor, bu kelimenin gerçek anlamını Ali Beyle tanıştıktan sonra öğrendiğini, şu anda çok mesut olduğunu, ilerde şüphesiz daha da mesut olacağını söylüyordu.

Ali Beyde, o güne kadar Mehpeyker'siz geçen hayatına çok yazık olduğunu yana yakıla anlatıyordu. Sonra birden kalbine yeni bir ilham doğmuş gibi sözü asıl maksadına getirdi. İlân-ı aşk faslı bilmiş, sıra şimdi izdivaç teklifine gelmişti.

– Birbiri için yaratılmış iki gönül niçin birbirinden ayrı yaşamaya mecbur olsun? Siz alelade bir erkeği değil, padişahları bile mesut edecek kadar güzelsiniz. Ben de sizi bahtiyar edemesem bile bütün ömrüm boyunca kulunuz, köleniz olur, bir dediğinizi iki etmemeye çalışırım... Dünyada bir tek anneciğim var... Pek uysal bir kadıncağızdır... Size olan düşkünlüğümü görünce eminim ki o da sizi hakikî kızı kadar sevecektir... Emrederseniz hemen bugünden...

48

Mehpeyker, evlenip yuva kuracak, ömrü boyunca kendini bir tek erkeğe vakfedecek kadınlardan dğildi. Dünyada hiç işine gelmiyen bir şey varsa o da boynuna nikâh halkası takıp sadece bir erkeğin kadını olmaktı...

Ali Bey'in teklifi karşısında yüzünün ifadesi birden değişti.

Memnuniyetsizliği her halinden belli oluyordu. Mümkün mertebe mahzunlaştırmaya çalıştığı bir bakışla, muhatabının tâ gözlerinin içine bakarak:

– Biz, dedi, daha bugünden işin sonunu düşünmeye başladık... Çok rica ederim bir daha bu bahsi açmayınız ve öyle hemencecik evlenme ümidine filân da kapılmayınız!... Bu, en sonra düşüneceğimiz bir şey... Hem benim önümde öyle bir felâket uçurumu var ki, onu aşıp da bir yuva kurabileceğimi hiç zannetmiyorum... Ağzınızdan bir kere daha evlenme lâfı işitirsem beni kıyamete kadar göremezsınız...

Kurnaz kadın, işin ilerisini düşünüyordu. Ali Beyin evlenme teklifini kabul edecek olsa, erkek tarafı nikâhtan önce gerekli tahkikatı yaptıracak, tahkikat esnasında bütün kirli çamaşırları meydana çıkacak ve Ali Bey, böyle mazisi karışık bir kadınla evlenmiyeceği için sevdiği erkeği ebediyen kaybetmiş olacaktı... Mehpeyker bunları düşünüyordu. Ali Bey ise kadının zihninden geçen ince hesaplan ve bu davranışındaki gizli maksadı kavrayabilecek durumda değildi. Hiç ummadığı ve beklemediği bu ret cevabı kendisini çok sarsmıştı. Sevgilisinin bu hareketine hiçbir mânâ veremiyordu. Mehpey-ker'i bütün bütün kızdırmaktan da korktuğu için mümkün mertebe yumuşak bir sesle çekine çekine sordu:

– Biraz önce lütufkârlılığınız neydi; şimdi en mâkul teklifime karşı takındığınız bu tavır neden? Dünyada hiçbir kuvvet, hiçbir engel bizi birbirimizden ayı-

49/4

ramaz:...: Bahsettiğiniz felâket uçurumu da ne biçim şeymiş?...

Mehpeyker, gayet sakın ve alaycı bir eda ile cevap verdi:

– Adliyede sorgu hâkimi olduğunuzu bilseydim sizden çekinir ve yanınıza sokulmaya cesaret edemezdim...,

Ali Bey, alayı fark edecek durumda değildi. Gayet sâfiyane bir şekilde:

– Bendeniz, dedi. Adliyede sorgu hâkimi değilim. Babîâli'de kâtibim...

Mehpeyker, daha da alaycı bir gülümsemeyle devam etti:

– Babîâli'de herkesin sırrını sorup araştırmak âdet midir? Gayet kibar ve okumuş bir hanımefendi tanırım. Ne kadar da iyilik sever bir kadıncağızdır. Benim gibi kalınkafalı bir deli kızla uğraşa uğraşa ders

de okuturdu. Ondan işitmiştim: Babîâli kâtipleri arasında duyduğu sırrı saklamak, bir de kimsenin sırrını sorup öğrenmeye kalkışmamak adetmiş... Acaba hatırımda yanlış mı kaldı?...

Ali Bey, kadının sözlerindeki ince alayın nihayet farkına varabildi ve kendi yaşında bir kadından, bahusus sevdiği bir kadından âdâb-ı muaşeret dersi almak gücüne gittiğinden mahcup oldu. Fakat bir yandan da sevgilisinin üstün zekâsını ve kuvvetli kültürünü (!) takdirden kendisini alamadı. Bu konuda münakaşayı lüzumsuz ve faydasız gördü, hatta biraz da tehlikeli buldu. Sadece:

– İrade sizin! Nasıl emrederseniz öyle olsun... dedi. Ve bu sözleri gayriihtiyarî birkaç defa tekrarladı.

50

Evlenme teklifi reddedildiği için çok üzgündü. Birisi dokunsa hemen boşanıverecekti...

Buna benzer kim bilir daha ne sahnelerin artistliğini yapan Mehpeyker, sevgilisini böyle meyus bir halde bırakmak istemiyordu. Yine o yapmacık masum tavrını takınarak ve sesinin tonunu mümkün merteye yumuşatarak sordu:

– Birden niçin öyle mahzunlaştın? Ben kimim ki irade benim olacak? Bir kadın, bahusus aşkta benim gibi yenilmiş bir kadın, bir erkeği kendisine nasıl ram edebilir? Yalnız, çok rica ederim, deminki teklifinizi bir daha tekrarlamayınız! Başka ne isterseniz emrinize tabiim. ..

Şehvetli bir bakışla muhatabının tâ gözlerinin içine bakarak ve hecelere daha kuvvetle basarak ilâve etti:

– Her ne isterseniz...

Bu kelimeleri, şehvet ihtirasının baskısı altında, her hecesini, hattâ her harfini ayrı ayrı mânâlandır-maya çalışarak söylemiş, müsamahakârlığını nerelere kadar götürebileceğini muhatabına anlatmak istemişti.-.. Fakat böyle işlerde o güne kadar en küçük bir tecrübesi bile olmıyan toy delikanlı, kadının ne demek istediğini anlıyamamış; bunu, gönül almak için söylenen bir söz olarak kabul etmişti. Kanaatkar bir derviş eda-sıyla sadece:

– Sîze çok yalvarırım, mesire günleri buraya teşrif ediniz! Hiç değilse haftada bir sizi göreyim. Bendeniz o kadarcık lûtfunuza da razıyım... dedi.

Sevgilisinin bu aşırı saflığı karşısında kadın, yine o alaycı şakalarına başladı:

– Çok şey istediniz... Fakat ne çare, emrinize itaat etmekten başka elimden ne gelir. Buralarda sık sık

51

görünmek bizim gibi namuslu kadınlar için gerçi hoş bir şey değil. Çok şükür ki mesire günleri buralara gelmek herkes için adet olmuştur. Onun için, buluşmamıza kimse bir şey söyleyemez. inşallah uzun uzadıya görüşür, kardeş kardeş eğleniriz... dedi. Sonra saatine bakarak ilâve etti:

– Ooo! Vakit hayli gecikmiş... Müsaadenizle! Al-laha ısmarladık...

Gayet âşıkane bir tavırla Ali Beye veda etti, onun bir şey söylemesine meydan vermeden arabasına bindi ve uzaklaştı.

Bir an önce âşıkının kolları arasına atılmak ihtiya-ciyle yanıp tutuşuyordu.. Bu saf çocuğa içinden geçenleri anlatabilmek gerçi çok güç olacaktı. Fakat kendisi bu gibi işlerde çok tecrübeli olduğundan «Madem ki bana tutkun, nasıl olsa yola getirir ve ilk fırsatta inşallah meramıma nail olurum...» diye düşündü. Neşe ve emniyet içinde yalısına döndü.

Ali Bey, mahzun bakışlarını kadının gittiği tarafa dikmiş, gözlerini bir türlü ayıramıyordu. Araba gözden kayboluncaya kadar o vaziyette kaldı. Sonra kendi kendine düşünmeye, vaziyeti muhakeme etmeye koyuldu.

Mehpeyker, evlenme teklifini acaba niçin kabul etmemişti? Yoksa kendisini sevmiyor, sadece vakit geçirmek, eğlenmek mi istiyordu? Fakat buna mantıken imkân yoktu. Sevmiyen bir kadın, kendisine bir kere işaret eden, bir defa da arabasının ardından giden bir erkeğe karşı bu derece müsait

davranır, onunla böyle تنها yerlerde buluşur muydu? Bir an için Mehpeyker'in başka birini sevmesi ihtimalim düşündü. Kıskançlıktan çıldıracak gibi oldu. Hayır, hayır, böyle bir şey olamazdı... Bir gönül iki sevdaya birden tahammül edebilir miydi? «Bir gönülde iki sevda olamaz» diye türküsü

52

bile yok muydu? Mehpeyker'in başka birini sevmesi ihtimalinin de boş bir kuruntudan ibaret olduğuna iyice kanaat getirdi. Sevgilisinin biraz önce kendisine gösterdiği yakınlığı hatırlıyarak sükûnet buldu. İlk fırsatta emellerine kavuşma ümidi içinde evin yolunu tuttu. Babasının ölümünden beri ilk defa neşeli ve mesut bir yüzle annesinin şefkatli kollan arasına atıldı.

53

«Şâne ger kâkülünün bir teline verse zarar Çüb-i şîmşâd biten yerleri süzân ederim.» «Tarak, eğer senin kâkülünün bir teline zarar verse, sadece şimşir ağacı yetişen yerleri yakmakla yetinmez, şimşir çöpü biten yerleri de yakarım.»

Gerçekten garip bir haldir, insan ne kadar genç, ne kadar tecrübesiz, ne kadar utangaç olursa olsun, kalbinde kendisine mahsus bir sır bulununca, yahut bir teşebbüse girişince ve bilhassa bir kadını sevmeye başlayınca birdenbire çocukluktan sıyrılır; erkeklik çağına girer cesaret ve enerji artar. Dünyada artık başaramı-yacağı iş yoktur. Her şeye karışır; her kalıba girmeye kalkışır.

Bu değişmez kaide, bizim sünepe oğlanda da tesirini göstermekte gecikmedi. Mehpeyker'le düşüp kalkmaya başladıktan sonra Ali Bey'in o çekingen, o sünepe hali birden değişti. Evvelce kendi içine gömülmüş, kendi âleminde sessiz sedasız yaşar, kimsenin etlisine sütlüsüne karışmazken bu defa, dünyanın ne olduğunu gayet iyi bilen yaşlı ve tecrübeli insanlar gibi, gerek evde, gerek dairede her işe karışmaya, her meselede fikir beyan etmeye başladı, görevine daha büyük bir gayretle sarıldı...

54

Mehpeyker'le buluşacağı günleri yürek çarpıntılarını içinde, büyük bir sabırsızlıkla bekler; nihayet o mesut gün gelir; buluşurlar ve sevişirlerdi. O zaman Ali Bey, bu güzel kadının işveleri içinde kendinden geçer, dünyayı unuttur, bütün heyecan ve üzüntülerinden sıyrılarak bambaşka bir insan olurdu... Nihayet ayrılış saati gelip çatınca Ali Bey, sevgilisini uğurlar ve doğru evine dönerdi. O gece sabaha kadar gözüne uyku girmez, sabahlara kadar cananının hayaliyle avunurdu.

Bu aşkla birlikte şansı da açılmıştı. Mevki ve terfi düşüncelerinden uzak, yalnız kendi işi gücü ile meşgulken rütbelere, maaşlar, itibarlar kendiliğinden ayağına gelmeye başladı.

Dünyada biricik evlâdı, ciğer-pâresi Ali'ciğinin neşeli bir gülümseyişine yıllardır hasret çeken ve dünyada büyüklüğü devlet kapısında yükselmekten ibaret bilen annesi, oğlunu böyle neşeli gördükçe ve memuriyet hayatındaki yükselmelerini işittikçe, sevgili kocası yeniden dirilmiş ve aralarına karışmış gibi memnun ve mesut olurdu.

Ali Bey'le Mehpeyker'in aşkına ise her buluşmalarında bir kat daha kızışıyordu, derece derece alevleniyordu. Buluşma günlerinde bazan kendilerinden geçer, dünyayı unuttur, akşam geç vakitlere kadar birbirlerinden ayrılmak istemezlerdi. Bütün bu görüşmelerde Mehpeyker'in gayesi bir noktada toplanıyordu: Güya saf bir hafiflik perdesi altında, bin bir işve ile Ali Beyi tahrik ederek bir an önce emeline kavuşmak... Zavallı Ali Bey, hâlâ işin farkında değildi. Kadının, birtakım imalı sözler ve işveli hareketlerle açık açık anlatmak istediği arzuyu hâlâ kavrayamıyor; bunları aşkın tabîî ve masumane bir ifadesi olarak kabul ediyordu.

O zamana gelinceye kadar kendi halinde yaşayan,

55

daire arkadaşlarıyla de fazla samimî olmayıp sadece resmî vazifesinin hudutları dâhilinde görüşen Ali Bey, böyle birdenbire âşık oluverince, ara sıra dertieşecek, içini dökecek samimî bir arkadaş, daha doğrusu bir sırdaş aramak hitiyacını duydu.

Daire arkadaşlarından Arif Bey adında bir genç vardı. Aşağı yukarı aynı yaşıydılar. Karakterleri de birbirlerine uygundu. Onunla ahbablığı ilerletti; kısa zamanda canciğer arkadaş ve sırdaş oldular. Daima beraber geziyor; beraber yiyip içiyor; beraber eğleniyorlardı. Hemen gün aşırı birbirlerine gece yatısı misafirliğe de gidiyorlardı. Ali Bey, daha ilk günlerde arkadaşına bütün sırlarını açtı. Ballandıra ballandıra anlattığı aşk macerasıyla Atıf Beyi gecelerce uykusuz bıraktığı halde sevgilisinin adından hiç bahsetmedi. Kendi düşüncesine göre, namuslu bir aile kızının adı ağızlarda dolaşmaz, hatta en samimî arkadaşına bile söylenmezdi. Atıf Bey de, arkadaşının ilerde bu kızla evleneceğini bildiği için, fazla bir şey sormadı; bu ihtiyatkârlığı tabii karşıladı.

Bir pazar sabahı iki ahbab yine buluştular. Arif Bey:

— Ben bugün Çamlıca'ya gitmek istiyorum. İstersen birlikte gidelim... dedi.

Ali Bey cevap verdi:

— Çok iyi olurdu. Fakat ne yazık ki birlikte gitmemize imkân yok. Bugün Çamlıca'da buluşmak üzere sevgilime söz verdim. Mamafih ben erken giderim. Saat yedi, yedi buçuğa kadar görüşmemiz biter. Sekizde de sen gelersin. Orada buluşuruz.. Olmaz mı?

Bu teklifi Arif Bey de uygun buldu. Ali Bey, arkadaşından müsaade isteyerek bir arabaya atladı ve Çamlıca yolunu tuttu...

56

Mehpeyker daha önce gelmişti. Her zaman gölgesinde seviştikleri koca çınarın altındaki çimenliğe oturmuş, kendisini bekliyordu... Yıllardır hasret çeken iki sevdalı gibi birbirine iyice sokularak oturdular... Otuz altı saatten beri görüşmemişlerdi; her ikisinin de anlatacak çok şeyleri vardı... Önce bir buçuk günlük ayrılığın dayanılmaz ıstıraplarını birbirlerine saatlerce anlattılar... Bu fasıl bitince aşkın felsefesine geçtiler... En yüksek görüşlü filozoflara bile parmak ısırtacak birtakım bahislere daldılar...

Mehpeyker, dönüp dolaşıp lâkırdıyı, üstü kapalı bir şekilde, hep aynı aşağılık arzusuna getiriyor; Ali Bey ise mütemadiyen aşkın ulviyetinden bahsediyordu.

Bu âşıkane sohbet yedi buçuğa kadar sürdü. Ali Bey birden, arkadaşına verdiği sözü hatırlayarak sevgilisinden müsaade rica etti ve hazır münasebet düşmüşken Atıf Beyle olan samimî arkadaşlıklarından da kısaca bahsetti.

Kadın, Ali Beyin bu hareketinden, kendine olan aşkının azaldığı mânâsını çıkarmış ve bundan güya çok üzülmüş gibi, birtakım yapmacık tavırlar takınarak delikanlıya hayli sitemler etti. Sonra Ali Beyin üst üste ettiği yeminlerle verdiği teminata inanmış görünerek gitmesine müsaade etti.

Ali Beyin aklına orijinal bir şey gelmişti: Bir yandan arkadaşıyla görüşürken bir yandan da sevgilisinin yine bir iki gün hasret kalacağı güzel yüzünü hiç değilse uzaktan görebilmek... Bu düşünceyle ve gayet hazin bir yalvarışla, Mehpeyker'den hemen evine dönmiyerek ilerdeki çeşme önünde arabasını biraz bekletmesini rica etti. Kadın, âşıkının bu hazin yalvarışını gülümsiyerek karşıladı ve arzusunu kabul etti. Yalnız, birtakım dedikodulara meydan vermemek için, çeşme başına ancak yirmi, yirmi beş dakika sonra gelebileceğini söyledi.

57

Ali Bey, sevgilisinden ayrılınca doğru Büyük Çam-hca'da çeşme başındaki kahveye gitti. Her zaman yaptığı gibi, çınar ağacının altında bir iskemleye oturdu.

Arkadaşı henüz gelmemişti. Üç dört sandalye ötesinde, başkalarından gayet zeki bir insan olduğu anlaşılan, tahminen kırk, kırk beş yaşlarında,

esmer bir zat oturmuş, etrafındaki beş altı kişiyle şakalaşıyor, gülünç fıkralar anlatıyor, birtakım nükteli sözlerle hepsini gülmekten kırıp geçiriyordu...

Ali Beyin içinde, bu neşeli meclise katılmak arzusu uyandı. Fakat adamların hiçbirini tanıımıyordu. Arzusunu yerine getirebilmek için bahaneler düşündü; hatta bir iki defa, münasebet düşünerek, uzaktan lakırdılarına bile karıştı.

Yerinden kalkıp tam onlara doğru gitmeye hazırlanırken yanlarında birkaç araba durdu. Bunlar, Çamlıca sefasına gelen kadınların arabalarıydı. Berikiler, bu defa konuşmayı, şakalaşmayı filan bir yana bırakarak arabalardaki kadınlara laf atmaya başladı. Ali Bey, gerçi aşkın en hararetli taraflarındandı. Fakat hiç tanımadıkları kadınları birtakım münasebetsiz sözlerle böyle rahatsız etmeye kalkışmak, onun kanaatine, düpedüz edepsizlikten başka bir şey değildi. Biraz önce aralarına karışmak için can attığı bu terbiyesizlere karşı içinde derin bir nefret uyandı. «Şuradan uzaklaşayım da bari gözüm görmesin... Başım da belaya girmesin...» diye düşündü. Fakat arkadaşıyla buluşacağı yer orasıydı. Bundan başka, sevgilisi de nerdeyse arabasıyla aynı yere gelecekti. Ne yapacağını, neye karar vereceğini düşünürken Mehpeyker'in arabası uzaktan görüldü.

Eskilerin tabiriyle bizim (âşık-ı şeydâ) yine kendinden geçmiş, dünyayı unutmıştu. Bakışları arabaya mihlandı. Bütün bir gece asabî buhranlar içinde çırpındıktan sonra seherin ferahlatıcı havasını ve ortalığı nu-
58

ra gark edecek olan güneşin doğmasını bekliyen sinir hastaları gibi, Mehpeyker'in gelmesini bekledi.

Bir iki dakika sonra araba, çeşmenin önüne gelmiş ve evvelce kararlaştırdıkları yerde durmuştu.

Ali Bey, sevgili Mehpeyker'ine bir defacık şöyle doya doya bakmaya henüz vakit bulamamıştı ki esmer adam yerinden ok gibi fırladı; son derece pervasız ve laubali bir tavırla arabaya yanaştı. İçindeki kadın sanki kırk yıllık ahabıymış gibi, gayet tabii bir şekilde, bir şeyler söylemeye başladı. Mehpeyker, derhal arabanın perdelerini kapattı ve süratle oradan uzaklaştı.

Ali Beyin bütün kan damarlarında birden alev kesilmişti. Bu ne terbiyesizlik, ne küstahlıktı... Gerçi sevgilisinin namusundan (!) son derece emindi. Onun için kalbinde en ufak bir şüphe, en ufak bir rekabet azabı duymadı. Fakat bir dolgunca vaktinde doya doya yüzüne bakmaya kıyamadığı sevgilisinin, ne idüğü belirsiz ;herifler tarafından böyle küstahça bir hakarete uğraması tahammül edilecek şey değildi. Üstelik, Mehpeyker ilerde kansı olacağı için araya bir de namus meselesi giriyordu. Bu hislerin tesiri altında ve gayet sinirli bir halde yerinden fırladı. İki kolunu göğsüne kavuşturup ellerini de koltuklarının altına soktu. Cellat balası gibi düşmanlık ifade eden hakaret dolu bakışlarla lıerifi şöyle tepeden tırnağa süzdü. Adam henüz işin far-lunda değildi. Mehpeyker'in soğuk mukabelesinden zerrece fütur getirmemiş ve sanki hiçbir şey olmamış gibi dönüp arkadaşlarının yanına oturmuştu. Yine o neşeli tavrını takınmış, küçümser bir eda ile arkadaşlarına Mehpeyker'e dair izahat veriyordu:

— Sevsinler yosmayı, dedi. Oltasına yeni bir mirasyedi enayi takılmış olacak ki bize yüz vermiyor...

Sonra yüzünü arabanın gittiği istikamete çevirerek:

— Sen yolcu, biz hancı iken elbet yine görüşürüz...

59

Adam, belki daha bir şeyler söyleyecekti. Fakat Ali Bey gürler gibi bir sesle lakırdısını kesti:

— Şaşılacak ve esef edilecek şey doğrusu!... Aramızda efendi geçinen bazı adamlar, İstanbul'un eski kül-hanbeylerine rahmet okutuyorlar...

Şerlerinden kadınlar, mesire yerlerine gelmek şöyle dursun, nerdeyse sokağa bile çıkamıyacaklar...

Bu sözler gayet vahşiyane bir eda ile ve her şeye kararlı bir şiddetle söylenmişti, ötekiler, başlarını gayri ihtiyarî sesin geldiği tarafa çevirdiler... Kendisine sataşıldığını anlayan esmer adam cevap verdi:

– Bunda şaşılacak bir taraf yok... Asıl şaşılacak şey, yirmi yaşlarında toy bir delikanlının, üstüne vazife olmayan şeylere burnunu sokması, başından büyük işlere kalkışmasıdır... Mesire yerlerinin kel kâhyası mısın be adam?

Ali Bey, sesinin aynı şiddetli tonu ile sordu:

– Arabadaki kadın, faraza aileniz efradından biri olsaydı da yabancı bir erkeğin böyle bir muamelesine uğrasaydı memnun olur muydunuz?

– Demek ki kadın, sizin akrabanızdandır?

– öyle olsa ne lazım gelir?

– Asîî bir genç olduğunuz yüzünüzden okunuyor. Bu kadın gerçekten akrabanız ise, size acımak lazım gelir...

– Ne demek istiyorsunuz? Açık söyleyin! Yani bu kadın namussuz mudur?

– Öyle yüksek perdeden emir verir gibi sorulan suallere cevap vermeye alışmamışız... Efendi efendi sorarsanız belki cevabını veririz...

Münakaşa perde perde alevleniyordu, âdeta ağız kavgası şeklini alıyordu. Biraz daha devam ederse kapişacakları muhakkaktı.

60

Atıf Bey, kopmak üzere olan fırtınayı görünce Mesut Efendiye yaklaştı:

– Dayı, ne yapıyorsun? diye sordu.

– Ben ne bileyim? Git kendisine sor! Arabadaki kadına laf attık diye elinden gelse dilimizi kesecek...

– Ali Bey çok kibar ve terbiyeli bir gençtir. Hani size daima kendisinden bahsetmez miydin? Kardeş gibi geçinir ve birbirimizi çok severiz...

– Maşallah çok iyi bir arkadaş seçmişsin... Mübarek olsun... Eğer senin de böyle her işine burnunu sokmaya kalkışırsa arkadaşlığından çok faydalanırsın...

Atıf Bey, dayısına söz geçiremeyeceğini anlayınca bu defa arkadaşına döndü:

– Ali'ciğim, kardeşim, gel biz seninle konuşalım. Dayım fazla sinirlenmiş, lakırdı anlamıyor. Derdin ne ise bana anlat!

Bunları söylerken bir yandan da Ali Beyin koluna girmiş, onu olay yerinden uzaklaştırmaya çalışıyordu.

Mesut Efendi ile arkadaşlarının manâlı fısıldaşma-ları ve gülüşmeleri arasında oradan uzaklaştılar. Az ilerde bir ağacın altında oturdular. Atıf Bey, gerek yolda, gerek oturdukları yerde arkadaşının nabzına göre şerbet vererek gergin sinirlerini biraz yatıştırdıktan sonra:

– Arkadaş, bir adam bir arabaya takılmış. Bizim nemize gerek ki bundan kavga çıkarıyoruz? Terbiye öğretmeni miyiz? Ahlak zabıtası mıyız, yoksa polis müfettişi miyiz, neyiz?... diye soracak oldu. Fakat sorduğuna da, soracağına da pişman oldu. Lafını henüz bitirmemişti ki, Ali Bey, yine tepeden tırnağa ateş kesilerek alevlendi:

– Nemize gerek ne demek? Kimin arabasına sataştığını biliyor musunuz? Arabanın içinde O vardı O... Ona laf attı... Hem de kırk yıllık kapatmasıyla21 ko-

61

nuşur gibi hakaretler savurarak... Zavallı kızcağızı oradan kaçmak zorunda bıraktı...

Bu sözleri bağıra bağıra söylüyor; kadına laî atan sanki oymuş gibi, kendisini adetâ azarlıyordu. Fakat Atıf Bey, arkadaşını çok sevdiği ve huyunu suyunu da gayet iyi bildiği için bunları hoşgörürülükle karşılıyor, hiç sesini çıkarmıyor, hep aşağıdan alıyordu...

Nihayet mahzun ve korkak bir tavırla:

- Dayım öyle münasebetsizlik yapmazdı... Hele sizi ve o kızla olan tanışıklığınızın bilseydi o tarafa gözünün ucu ile dahi bakmazdı... diyecek oldu.

Bu sözler Ali Beyi yeniden çıldırtmaya kâfi geldi.

- Nasıl münasebetsizlik yapmaz?... diye bağırdı. Hem daniskasını yaptı... «Bu kız namussuz mu?» diye soracak oldum. Soruma cevap vermeye bile tenezzül etmedi...

Bunları söylerken sesi heyecandan titriyor, gözlerinde biriken birkaç damla yaş, yanaklarından süzülüyordu. Atıf Bey de çok müteessirdi. Arkadaşının üzüntüsünü takdir ediyor ve akrabasından biri buna sebep .olduğu için daha fazla üzülüyordu. •

- Allah aşkına bu kadar müteessir olma! Ben şimdi gider, sorduğunuz şeyi dayıma tekrar sorar ve cevabını da hemen getiririm... diyerek yerinden fırladı. Koşa koşa çeşme başına gitti. Mesut Efendi'yi bir kenara çekerek sordu:

- Dayıcığım, benim en yakın akadaşıma bu muameleyi niçin yaptınız? O size bir şey söylediyse bile affetmeliydiniz... Halini görmediniz mi? Akıllı başında değil. Laf attığınız kızı çıldırmasıya seviyor...

- Seviyorsa ne yapalım? Dünyada ondan başka seven erkek yok mu? Seviyormuş diye yüzüne kim bakarsa gözünü mü oyalacak?

62

1- Bu, öyle alelade bir sevgi değil, dayıcığım, canından daha çok seviyor... Oğlan karasevda... İlerde o kızla evlenecek de...

-r- Ne dedin, ne dedin? Onunla evlenecek mi? Ciddî mi söylüyorsun? Bu oğlan çıldırmış mı? Hiç o kadınla evlenilir mi? Doğrusu namusuna çok düşkün bir deli-, kanlıymış...

- Arkadaşım namusuna gerçekten çok düşkündür; namusu için canını verir.

- Öyleyse bu çocuk delinin biri...

- Niçin?

- Niçini var mı ayol? Bu çocuk hiç insan içine karışmamış mı? Kadın kız peşinde hiç gezmemiş mi? O kadının ahlâk durumunu hiç kimseden sorup tahkik etmemiş mi? Bunları bilmeden nasıl birden evlenmeye karar veriyor?

- Niçin karar vermesin? Açık konuşun! Dediğiniz hususları sorsaydı ne öğrenirdi?

- Ne mi öğrenirdi? Neler öğrenmezdi ki... O kadının yarı İstanbul halkından artakalmış ünlü bir aşif-te olduğunu öğrenirdi...

Konuşma ilerledikçe Atıf Beyin de hayreti artıyordu. Dayısının bilhassa son cümlesi beynini altüst etmişti... Zavallı arkadaşına çok acıyor; çaresizlik içinde «Eyvah! Şimdi ne yapacağız... Ne yapacağız?...» diye . aynı soruyu kendi kendine tekrarlayıp duruyordu.

Mesut Efendi, İstanbul'un her köşesine sokularak çeşitli olayların içinde yoğrulmuş, dünyanın kaç bucak olduğunu anlamış, tecrübeli bir adamdı. Kötülerin düşmanı, iyilerin dostuydu. Bu mesele hakkında yeğenini uzun uzun sorguya çekti. Ali Beyin pek terbiyeli, pek kibar, kadın kız peşinde koşmak şöyle dursun, tatil günleri bile mesire yerlerine çıkmayan tecrübesiz bir genç olduğunu öğrenince:

63

- Ne yapacağımızı ben bilirim. Haydi düş önüme! diyerek Atıf Beyi önüne kattı. Ali Beyin bulunduğu tarafa doğru yürümeye başladılar.

Ali Bey, emellerinin önüne bir kara bela gibi dikilmiş olan esmer adamın arkadaşıyla birlikte geldiklerini görünce fena halde bozuldu, sinirleri yeniden gerildi.. Yeni bir mücadeleye hazırlanırken onlar da yanına iyice yaklaşmışlardı.

Mesut Efendi, yukarıda da bahsettiğimiz gibi, gün görmüş, halden anlar, babacan bir adamdı. Ali Beyin ağız açmasına meydan bırakmadan söze başladı:

- Beyefendi oğlum, affedersiniz! Gerek sizi, gerek halinizi bilmiyerek bir kusur ettim. Bunun için de sizden özür dilemeye geldim, dedi. Muhatabının biraz yumuşar gibi olduğunu görünce ilave etti:

– Fakat şimdi de öncekinden daha büyük bir kusur işliyeceğim. Onun için peşinen affınızı rica ederim. Bunu her halde iyi niyetime bağışlıyacağınızı umarım...

Ali Bey, onun sözünü keserek merak ve heyecanla sordu :

– Ne gibi?

– Şimdi Atıf Bey kardeşimizden işittim... Demin arabasına yaklaşıp laf attığım kadını seviyormuşsu-nuz... Öyle mi?

– Seviyorsam seviyorum... size ne?...

– Sinirlenme, evladım! Ayıp değil. Gençlikte bunlar olağan şeylerdir. Herkesin başına gelebilir. Şu kadar var ki, kadını gayet ciddi bir aşkla seviyormuşsu-nuz... Hatta daha başka tasavvurlarınız da varmış... Ali Bey, sırrım açığa vurduğu için, arkadaşına hakaret ve hiddet dolu bir bakışla dik dik baktı. Sonra Mesut Efendiye dönerek:

64

– Sizin ne vazifeniz? Herkesin kel kâhyası mısınız?

Ağız kavgası yeni baştan kızışacağı benziyordu. Fakat Mesut Efendi buna meydan vermedi, sakın ve ağır bir sesle devam etti:

– Lütfen sinirlenmeyiniz! ihsan buyurunuz! İnsan olana insanca davranmak herkesin vazifesidir... O kadınla istediğiniz kadar gönül eğlendirir, vakit geçirebilirsiniz. Buna kimse bir şey diyemez... Benden size baba nasihatı, ağabey nasihatı: işi sakın yanılıp da evlenmeye kadar götürmeyiniz! Namusunuzda çok yazık olur... Telaş etmeyin, müsaade buyurun, sözümü bitireyim. Sonra ne isterseniz söyleyin! İsteddiğiniz şekilde hareket etmek de daima, kendi elinizdedir... Fakat bir kere beni dinleyin!... O kadının adı Mehpeyker'dir, değil mi? Hani Boğaziçi'nde, şu ufak körfezin kenarındaki pembe yalıda oturur. İstanbul'un hovardalık âlemlerini bilenlerden kime isterseniz sorun! Meselâ en yakın arkadaşınız Atıf Bey işte karşınızda duruyor... Sözlerine inanırsanız o kadının ne mal olduğunu size etra-fiyle anlatsın... Mehpeyker denilen bu aşifte o derece meşhur bir fahişedir ki, koca İstanbul'un içinde, koynuna girmedigi, sizden başka bir genç kalmamıştır diyebilirim.

Zavallı Ali Beyin ağız açmasına meydan bırakmadan öteden Atıf Bey atıldı:

– Dayım çok doğru söylüyor. Vah kardeşçğim, vah! Bunca zamandır çektiğiniz üzüntüler bu kadın için miydi? Üzüntü çekmeye değer mi hiç? Ne zaman isterseniz iki altın karşılığında emlinize nail olabilirsiniz... İsterseniz hemen bu gece... diyerek Mesut Efendi'nin sözlerini teyit etti.

Ali Bey, arkadaşının asla yalan söylemeyeceğini müteaddit tecrübeleriyle gayet iyi biliyordu. Mesut Efen-

65/5

di'nin söylediği şeylerin doğru olmamasını kalben çok arzu ediyor, fakat arkadaşının kesin ifadesi karşısında buna muvaffak olamıyordu... Hem kendisine yalan söylemeye ne mecburiyetleri vardı?

En kutsal emellerle gönül verdiği Mehpeyker'in iffetsiz bir kadın olduğuna nihayet o da inanmak zorunda kaldı...

Duyduğu acı hakikatin baskısı altında beyni karıncalanıyor, kalbi sıkışıyor, eziliyor, eziliyordu... Buna rağmen metin görünmeye ve ıstırabından renk vermemeye çalıştı, hislerini içinde hapsetti. Soğuk bir kayıtsızlıkla:

– Ben onu namuslu bir aile kızı olarak tanımış ve sevmiştim, meğer yarılmışım. Bugünden itibaren yüzüne bakarsam namert olayım...

djyjergk_Sön- sözünü söyledi ve JaahsLJEapattı. cj*?***\ Me*^

Konuşma mevzuu değiştikten sonra bir müddet de havadan sudan bahsettiler. Mesut Efendi, müsaade isti-yerek onlardan ayrıldı, arkadaşlarının yanına gitti. Ali Bey'le Atıf Bey yalnız kaldılar.

Utanma korkusuyla riyakârlığa tenezzül insan için ne garip bir noksanlıktır. İnsan bazan bir yalan uydurur; karşısındakini buna inandırırım derken çok defa kendi yalanına kendisi de inanır. İşte Ali Bey de, vaziyeti kurtarmak için, söylediği yalana kendi de inanmış,

gönlündeki ateşin söndüğünü sanmıştı... Oysa ki bu ateş, öyle kolay kolay sönecek ateşlerden değildi...

Atıf Bey, o gün akşama kadar arkadaşının yanından ayrılmadı. Onu teselli etmeye, kırılan maneviyatını kuvvetlendirmeye çalıştı. Ali Bey de, Mehpeyker'den artık iyice soğuduğunu akşama kadar boşu boşuna tekrarlardı durdu... Bu yalana âdeta kendisi de inandı...

66

«Yer yer açıldı hâne-i tende çerâğ-ı ye's «Etti kaza derûn-u dili dâğ dâğ-ı ye's»

«Vücut evinde yer yer yeis kandilleri yandı. Talih, kader gönülde ümitsizlik yaralan açtı.»

Akşam üzeri iki arkadaş birbirinden ayrıldılar. Atıf Bey, dayısıyla buluşmak üzere, Kuzguncuk'a gitti, Ali Bey de bitkin bir halde evine döndü. Gönlü ile vicdanı müthiş bir mücadele halindeydi. Bütün ümitler, bütün hayaller bir günün içinde yıkılmıştı...

Atıf Bey, dayısı gibi, bu işlerin kurdu olmamakla beraber arkadaşı kadar tecrübesiz de değildi; o güne değin ufak tefek gönül maceraları olmuştu; fakat hiçbir kadına veya kıza ciddi olarak tutulmamıştı. Onun için gerçek aşkın ne olduğunu bilmiyor; son derece azimli bir genç olarak tanıdığı arkadaşının bu vasfını da hesaba katarak, Mehpeyker'den artık iyice soğuduğuna inanıyordu. Mesut Efendi ise böyle düşünmüyor; «aşk tıpkı hastalık gibidir; birden gelir, fakat bir türlü gitmek bilmez.» sözünü biteviye takrarlıyarak yeğenin bu fikrine iştirak etmiyordu.

Ali Bey, gayet perişan bir halde sokak kapısından içeri girdi. Dokunsalar hemen ağlayacak, üfleleseler he-

67

men yıkılıverecek gibiydi. Olanca üzüntüsü yüzünden okunuyordu. Annesi, biricik evladını bu halde görünce pek telaşlandı. Şefkat ve üzüntü ifade eden titrek bir sesle sordu:

– Bu halin ne? Bir şeye mi üzüldün, evladım? Ali Bey:

– Telaş edecek bir şey yok, anneciğim, yalnız bugünkü gezintiden biraz fazla yorulmuş... Belki ondandır... diye sudan bir cevap verdi.

Arkasından da, annesinin daha fazla bir şey sormasına fırsat vermemek için ilave etti:

– Çok yorgunum... Müsaade ederseniz odama gidip istirahat edeyim...

– Bari birkaç lokma yemek yeseydin...

– Canım hiçbir şey istemiyor, anne!.. Yorgunluktan mı nedir, kuzu yemiş gibi tokum...

Erkenden odasına çekildi ve kendi iç âlemine daldı.

Karasevdağlıların düşüncesi gibi gamlı ve karanlık bir geceydi... Parça parça bulutlar arasından yıldızlar kâh görünüyor, kâh kayboluyordu. Bu koyu karanlık içinde hayal meyal seçilebilen bahçedeki ağaçlar birtakım acaip şekiller alıyor; sanki bir sürü korkunç mahlûk, bahçeyi istila etmiş zannını uyandırıyor... İstanbul ufuklarındaki siyah dağlar, adeta koyu lacivert dalgaları andırıyordu...

Hemen bütün hastalıklar, akşamları daha şiddetlenir. Aşk ise tedavisi çok zor bir hastalıktır. Buna bir de ümitsizlik ilave edilirse, tedavi daha da güçleşir, adeta imkansız hale gelir. Ali Beyin aşkındaki ümitsizlik safhası da böyle biçimsiz bir zamana, yani geceye rastlamıştı. Tesiri elbette daha şiddetli olacaktı. Aşk ve yeis denilen bu iki üstün kuvvete bir de gecenin vahşi sessizliği eklenince zavallının vücuduna bir ağırlık, kanına bir durgunluk gelmiş, yüreğini müthiş bir kasvet çök-

68

muştu. Nefes alırken boğulacak gibi oluyor! biraz kendini toplıyabilmek için sarfettiği gayret hiçbir sonuç vermiyordu. İçine gömüldüğü karanlık âlemini güya her tarafını kâbuslar kaplamış; mütemadiyen üzerine doğru saldırıyordu... Bu kâbuslar arasında Mehpeyker'in hayali ise, melek kılığına girmiş bir şeytan gibi, vicdanına musallat olmaktan geri durmuyordu. Zavallı çocuk, Çamlıca'da geçen o sakın ve tatlı günlerin tekrar geri gelmesi için birkaç senelik ömrünü sevine sevine feda etmeye

hazırdı... Fakat heyhat!... Kendini teskin etmek şöyle dursun, sükûnet temennisi dahi, kalbindeki heyecanı bir kat daha şiddetlendirmekten başka bir şeye yaramıyordu. Hislerini tahlil ede ede şu kanaate vardı ki, gönlündeki aşk yarası, öyle fikir değiştirmekle, azimle, akıl ve mantıkla tedavi edilemeyecek kadar derin açılmıştı... Mehpeyker denilen o yosmanın sevmeye değil, şefkatli bir bakışa bile layık olmadığını şimdi çok iyi bildiği halde, her şeye rağmen yine her kusurunu affedecek, uğrunda canını ve belki namusunu bile fedadan çekinmeyecek derecede seviyor... Dünyada kendi durumuna uygun gelebilecek ne kadar vahşi tasavvurlar, ne kadar kara hülyalar varsa gayri ihtiyarî hepsini birer birer zihninden geçirdi: Ahlâkça düşkün bir kadın olduğu halde, namuslu görünerek kendisini aldattığı için Mehpeyker'i öldürmeyi düşündü... Şimdiye kadar bu kadınla düşüp kalkmış ne kadar erkek varsa hepsini birer birer kıstırıp tepelemek arzusuna kapıldı. Mehpeyker'siz geçecek hayatın tadı tuzu olmayacağı için intiharı aklından geçirdi. Fakat olan kendisine olacak, kendisi kara topraklar altında yatarken o aşifte yine bildiği gibi fink atacaktı... Velhasıl düşündüklerinin bazısını imkânsız bazısını da faydasız buldu ve neticede yine hiçbir karara varamadı... Beynine, kalbine, sinirlerine ve iliklerine yayılan

69

müthiş bir ıstırabın tesiri altında, kâh bütün vücudu buz kesilerek tir tir titriyor, kâh ateşler içinde kalarak tepeden tırnağa buram buram ter döküyordu... Vakit öldürmek için gözlerini kapayıp uyumaya çalışıyor, biraz dalar dalmaz korkunç rüyalar görerek dehşetle uyanıyor, bu defa da, uyanık olduğu halde, az önce gördüğü rüyadaki korkunç şeyler birer hayal şeklinde karşısına dikilmiş gibi görünüyordu... Sevdaya gerçi hayli zamandanberi alışmış ve onun elemlerinden de ayn bir haz duymağa başlamıştı. Fakat ümitsizliğin, hele kıskançlığın müthiş azaplarını bu gece ilk defa tadıyor ve bunlara asla alışamayacağını anlıyordu. Bu dayanılmaz azaplar yalnız o geceye mahsus değildi. Ertesi gece ve birbirini takiben diğer geceler, odasına çekilince zihni hep o vahşi tasavvurlara saplanıyor; çektiği ıstıraplar hafifliyecek yerde gittikçe şiddetleniyordu.

Düşüncelerinde ve emellerinde meydana gelen bu değişiklik süratle benliğini kaplıyor; zavallıyı bedenlen ve ruhen müthiş bir çöküntüye doğru sürüklüyordu. Şiirleri çok bozulmuş, eski uysal tabiatından eser kalmamıştı. Bazen gözleri, sabit bir noktaya dikiliyor; dakikalarca dalıp dalıp gidiyordu... İştahsızlıktan ve üst üste gecelerce devam eden uykusuzluktan zayıflamış, yüzü sapsarı olmuş, göz kapaklarını kıpırdatacak hali kalma-rmıştı. Karasevda, bütün şiddetiyle hüküm sürüyordu...

Bununla beraber evde annesini meraka düşürüp üzmemek, dairede, arkadaşları arasında ve bilhassa Atıf "Beyin yanında irade zayıflığını belli etmemek için, olağanüstü gayret sarf ediyor; mümkün merteye neşeli görünmeye çalışıyor ve bu rollerinde bir dereceye kadar muvaffak da oluyordu. O buhranlı günlerde en büyük arzusu, Atıf Beyden mümkün olduğu kadar ayrılmamaktı. Çünkü onun ya-

70

nmada bulunduğu zamanlar, şiddetli elemiini gizleyebilmek için gereken gayreti göstermek mecburiyetiyle, zihnî faaliyetleri hep bu noktada toplanıyor; acılarını ve korkunç tasavvurlarını unuttur gibi oluyordu... Bir tek arzusu kalmıştı. O alçak kadını görerek ne : bir mahlûk olduğunu hakaretle yüzüne vurmak ve aralâi

Sonra Mehpeyker'in bu davranışı nasıl karşılayacağına dair ihtimaller yürütüyor; kendi kendine: «İnkâr yoluna sapsarsa yalancılığı ortaya çıkar; kabul ederse namussuzluğunu itiraf etmiş olur... Her iki halde de hiddet ve nefretimi artırmaktan, gönlümdeki bu sevda ateşini söndürmekten başka bir sonuç elde edemez» diye düşünüyor; bunu kolay başanlı bir şey

sanıyordu... Zavallı kalbine sanlan yılanın öyle hiddetle, nefretle defedilir belalardan olmadığını nerden bilecekti?... Bunları düşündüğü gün pazardı. Halbuki Mehpey-ker'i ancak cuma günü görebilecekti. Her dakikası yıllar kadar hüküm sürecek olan önündeki bu kocaman gün nasıl geçecekti, ya Rabbü...

71

«Tahammül eylemez zûr-ı hevâya perde-i ismet Girîban-caki-i gül dest-i bîdâd-ı sabandır»

«Namus perdesi heves rüzgârının şiddetine tahammül edemez; nitekim gülün yakasının yırtılması (açılması) da gün doğusundan esen hafif yelin yumuşak, fakat zalim elindedir.»

Sabırsızlıkla beklenen cuma nihayet geldi. Ali Bey büyük bir telaş ve heyecan içinde yatağından fırladı. Daha sabah ezanı bile okunmamıştı. Alelacele giyindi. Mehpeyker'le Çamhca'da her vakit buluştukları تنها köşenin yolunu tuttu.

intizarı o derece şiddetliydi ki zaman uzadıkça orada bu azaba katlanmaktansa yine geçirdiği o korkulu gecelerin kucağına atılmak kendisine daha kolay geliyordu...

Mehpeyker ise, yaratılışındaki şeytanî zekâ sayesinde, Mesut Efendi ile geçen maceradan sonra Ali Beyin hakikati öğrenmiş olacağını ve kendisiyle mutlaka bir bela çıkarmaya kalkışacağını anlamış ve sevgilisinin böyle bir davranışına karşı gereken tedbirlerini de hazırlamıştı.

ilk tedbir olarak, sevdiğine bir cemile yapmayı düşündü ve Çamlıca'ya gitmek için her zamankinden yarım saat önce yalisından çıktı.

Ali Bey, sık sık saatine bakıyor ve gittikçe sabırsızlanıyordu.

Mehpeyker'in gelmesine daha kırk dakikalık bir zaman vardı... Kendisi böylece dakikaları sayarken, hiç ummadığı bir anda, Mehpeyker'in arabası uzaktan görüldü.

Araba tâ yanına gelinceye kadar, Ali Bey de lakırdıya nasıl başlayacağını, ne gibi dokunaklı sözler söyleyeceğini, kadını ne şekilde azarlayacağını tasarlıyor; zihninde tertiplemediği cümlelerin bazısını beğenmiyor, değiştiriyor; bazısını hafif buluyor, daha şiddetlendiriyordu... Şu birkaç dakika içinde nihayet hepsini biribirine katarak alelacele bir özet çıkarmaya muvaffak oldu. O sırada Mehpeyker de arabasından inmiş, yanına doğru gelmeye başlamıştı...

Kadının düşündüğü tedbirlerden biri de, Ali Beyin yanına, son derece süslenmiş olarak gelmekti. Yapma beyaz goncalarla işlemeli beyaz tül den bir elbise giyinmiş, başının ön tarafına iki yıldız iğneyle saç bağına tırfilli bir beyaz karanfil koymuş, boynuna ortası elmaslı birkaç dizi inciden yapılma zarif bir gerdanlık takınmıştı. Baş örtüsünü, feracesini, eldivenlerini ve iskarpinlerini hep elbisenin renginden intihap etmiş, baştan aşağı beyazlara bürünmüştü. Çehresi ile kazanacağı galibiyetin sevinciyle gayet parlak, gayet tatlı bir renk almıştı. Bu haliyle, sabahleyin henüz şafaktan kurtulamamış bir ilkbahar güneşini andırıyordu. Zavallı Ali Bey, göz kamaştıran bu güzellik karşısında yeni baştan hışırtı yutmuş; kalbinde aşk, hiddet, nefret, kin, hepsi birbirine karışmıştı. Kadına söylemek üzere hazırladığı sözlerin bir kelimesini bile hatırlamıyordu... Kendini zorlaya zorlaya nihayet:

73

— Sizden ümit etmezdim... diyebilirdi. Ve arKasmı da getiremedi...

Mehpeyker, karşısındaki adamın sükûnet ve uysallık külleri altında örtülü bulunan hiddet ateşini alev~ lendirmeye kalkışacak budalalardan değildi.

Gayet laubali, aşkına son derece sadık bir kadın tavrıyla söze başladı:

— Sırlarımı nihayet öğrendiniz, değil mi, beyim! Zararı yok... Ne zaman olsa meydana çıkacaktı. Oîaliba benden ümit etmediğiniz şey, durumumu size söyleme-ye cesaret edemeyişim olsa gerek... Kalbinize, vicd^mnı-za danışın, o kadar nefret uyandıracak, o kadar utanılacak bir sırrı hangi babayiğit kadın kendi ağzıyla söyleyebilir? Madem ki başkalarından işittiniz; şimdi ben de söyleyeyim. Evet, beyim hakkımda size neler

söyledilerse hepsi doğrudur. Belki noksanı vardır; fakat fazlası yoktur... Gayet âdi bir evde doğdum; orada büyüdüm. Daha yaşım on üçe varmadan akrabam olacak sefiller, benim namusumu satarak zengin olmaya kalkıştılar. O yaşta bir çocuk namus nedir, insanlık ne türüdür, insan kendini kötülüklerden nasıl koruyabilir» bunları nerden bilecek?... İnsan bir kere de yola düştü mü kum deryasına dalmış gibi çabaladıkça batıyor, gittikçe gidiyor... Felek sevk etti; ben de bu yolda daima ilerledim... Dünyada yapmadığım şey pek az kaldı. Tâ ki sizi ilk gördüğüm güne gelinceye kadar bence yaşamak demek, mesire yerlerinde gezip tozmak, eğlenti âlemlerinde bulunmaktan ibaretti. Dünyada aşk diye bir şeyin varlığına bile inanmıyordum. Bildiklerimden, Atike adında bir kadın vardı; o da bizim yolun yol-cusuydu: Bana daima: «Kız, biz de severiz; hem bizim sevdamız namuslu kadınların sevdasından bin k^ daha şiddetli olur.» derdi de ben de bu söze gülerdin!- Meğer kadıncağızın hakkı varmış... Sizi bir defa gördüm;

74

içimde büsbütün başka hisler uyandı. Toprak üstündeki çiyyer sabahleyin güneşi görünce buhar olup nasıl havaya yükselirse, yüzünüzü gördüğüm gün benim gönlüm de yükselmeye başladı. Dönüp arkama bakmak is^ tedim, geçen günlerimin pisliğinden utandım ve iğrendim. Elimden tutup da beni düştüğüm mezbeleden kurtarabilecek yegane erkek sizi tanıdım. İlk karşılaştığımız gün ettiğiniz işarete karşılık verdiğim «Tenhada görüşelim!» işareti, istediğiniz şekilde yemin ederim ki, ne satış içindi, ne de nazlanmak için... Benim gibi kötü şöhret kazanmış bir kadına karşı iltifatınızı öteki beriki görür de ortaya haysiyetinize dokunacak bir lakırdı çıkar korkusundan ileri gelmiş bir ihtiyat tedbiri idi. O akşam buradan ayrıldım; Allah inandırırsın-ki, cumartesi gecesi de, pazar gecesi de gözüme bir damla uyku girmede.

Toplum içindeki durumumu göz önüne aldım. Ne yüzle teveccühünüzü ümit edebileceğimi düşündüm. Zihnime gelen bin bir çeşit kuruntu arasında yalnız bir şeye inanıyor ve kendi kendime diyordum ki: «Böyle asî} bir genç, benim durumuma düşmüş bir kadına gerçekten âşık olmasa bile hiç değilse vakit geçirmek, eğlenmek için meyil gösterebilir ya... Eğer şansım yardım eder de beyden böyle bir muamele görürsem kendisi için evindeki cariyelerden çok aşağı, kapısındaki köpeklerden biraz daha yukarı, bir sadık hizmetçisi olurum... Bana karşı ilgisi devam ettikçe sayesinde yaşarım. Benden bıkip soğuduktan sonra da, yaşamının bence mânası kalmayacağı için, hasretiyle can verir, şu kahbe dünyanın meşakkatlerinden kurtulurum.» Şuracıkta ilk görüştüğümüz gün bu düşüncelerimi size kapalı bir şekilde anlatmak istedim. Açık açık söyleyemezdim elbette.

Yüksek bir karakteriniz var... Bana karşı ciddi bir

75

ilgi gösterdiğinizizi görünce dünyalar benim olmuş gibi sevindim. Günlerce cennetteymişim gibi yaşadım... Fakat ne yazık ki, o tatlı günler şimdi bir hayal oldu... Beni de kendiniz gibi temiz bir insan olarak tanımış ve sevmiştiniz... Şimdi hakkımdaki kanaatiniz elbette değişmiş bulunuyor... Bu duruma göre, benim için de o unutulmaz birkaç günün hayaliyle avunmaktan başka çare kalmıyor demektir. Karakterinizin ne kadar temiz olduğunu biliyorum. Bundan sonra yüzüme bile bakmı-yacağınıza da eminim... Tek siz rahat olun! Tek sizin haysiyetiniz kırılmasın da yolunuza bir Mehpeyker feda olmakla dünyanın altı üstüne gelmez ya!... Artist kadın, hislerinin ve olayların en tesirlililerini bir yere topluyor; bunları birbirine bağlamak için aralarına, ustaca uydurulmuş bazı yalanlar serpiştiriyor ve yerine göre birtakım yapmacık tavırlar takınarak rolünü o kadar mükemmel yapıyordu ki, Ali Bey gibi tecrübesiz bir gencin değil, en tecrübeli insan sarraflarının bile aklanmaması mümkün değildi.

Kadın konuştukça Ali Bey yavaş yavaş yumuşuyor,, hisleri tamamen değişiyordu... Nihayet kendini tutamadı; sevgilisinin ellerine sarılarak:

– Ben mi? Ben mi yüzüne bakmaya tenezzül et-miyeceğim? Günlerdir kalbimi zorluyor, fakat senden vazgeçmeye bir türlü karar veremiyorum. Karar versem de yapamayacağım... Mazin ne olursa olsun, yokluk mezarına gömülmüştür... Biz şimdi ilerisini düşünelim!.. Ama sana gönlümün istediği gibi malik olama-yacakmışım... Ne çıkar?... Senin düşündüğün şekilde malik olurum ya... Yalnız... Yalnız, bundan sonra sadece benim kadınımla olacağına 'söz veriyor musun?

Mehpeyker'in sevincine son yoktu. Nihayet arzusuna nail olacağı gün gelmişti... Kolay elde ettiği bu.

76

başarıyı bir kat daha sağlamlaştırmak için, elemli ve masum bir tavır takınarak cevap verdi:

– Beyim! Sakın... Allah aşkına sakın! Benimle düşüp kalkmak sizi tanıdıklarınız arasında belki küçük düşürebilir... Belki haysiyetinize dokunabilir... Buralarım hiç düşünmüyorsunuz da yalnız sizin kadınımla olacağıma dair benden söz istiyorsunuz... Biraz önce de söylemiştim, sizi gördükten sonra ben bambaşka bir kadın oldum... İnanmazsanız soruşturunuz!.. Adı sanı bilinmez bir kadın değilim ki öğrenmekte güçlük çeke-siniz..., Sizi ilk gördüğüm günden beri yüzümü bir erkeğe gösterdimse, hatta tatil günleri sizinle buluşmak için buraya gelişimden başka bir kere sokağa çıktımsa beni öldürün! Vallahi razıyım. Bu kadar hayalinizle yetinmiş ve avunmuşken koynunuza girdikten sonra mı başkasına bakacağım?. Fakat siz yine sakının! Haysiyetinizi düşünün! Ben mazisi karışık bir kadınımla... İnkâr etmiyorum...

Kadın doğı*u söylüyordu. Gerçekten de Ali Beyi ilk gördüğü günden beri ne kimse ile görüşmüş, ne de Çamlıca'dan başka bir yere çıkmıştı..., Ali Bey ise bu sevdaya tutulduktan sonra işi avareliğe vurarak gezip tozmayı âdet edindiğinden öğrenimim gecelere, resmî vazifesini de kalemde bulunduğu zamanlara bırakmıştı. Daireyi asacağı günler, sabahleyin erkenden kalkar; evin alışverişini yapar yapmaz kendisini sokağa atardı. Beyoğlu gibi, Çarşıiçi²² gibi, Di-reklerarası²³ gibi gezinti yerlerini dolaşır ve her nereye gitse etrafını dikkatle ;gözden geçirerek Mehpeyker'i araştırır, fakat bulamazdı. Bu bakımdan kadının söylediklerine inanıyordu.

Haysiyet bahsine gelince: O, zaten şiddetlice bir aşk sarsıntısına ayakta durabilecek engellerden değildi. Ali

77

Bey birkaç dakika olsun düşünmeye bile lüzum gör-meksizin son kararını vermişti. Kesin bir ifade ile:

– Aşk, dünyada yalnız bir haysiyetimize mi dokunacak? Tanıdıklardan beni ayıplayacak kim varsa önce kendi durumunu düzeltmeye çalışsın!... Seni katiyen bırakmıyacağım... Hem de ne olmak ihtimali var? İki gönül bir olduktan sonra... diyerek son ve kesin kararını sevgilisine bildirdi. Böylece kendisini Mehpeyker'in o samimî arzusuna kayıtsız şartsız teslim etmiş oluyordu,...

Mehpeyker, malûm olan, o yapmacık, saf ve masum tavrını yine takınmıştı. Boynunu bükte ve güya kendi arzusu değilmiş de sevgilisinin arzusuna boyun eğiyor-muş gibi:

– Günah benden gitti... Nasıl emrederseniz öyle olsun... İrade efendimizin! diye cevap verdi. Bunu söylerken muhatabının yüzüne öyle manâlı bir gönül çekici bir bakışla bakmıştı ki, Ali Bey'in yerinde kim olsa dayanamazdı. Delikanlı heyecanla söze devam etti:

– Öyleyse bugünden tezi yok.... Şimdi... Hemen şimdi...

Mehpeyker, maksadını bu kadar kolay ve çabuk elde edince, neşeli ve biraz da şakacı bir eda ile cevap verdi:

– Aman iki gözüm, hemen şimdi nasıl olur? İhsan buyurunuz! Evimize ilk defa misafir geliyorsunuz... Beyefendimizi ağırlayacağız... Sonra mahcup mu olalım?... Hiç değilse akşama kadar cariyenize müsaade buyurunuz!.

Beş on dakika kadar konuştular ve mercimeği fırına vermek üzere, o gece saat bir buçuk²⁴ sularında Ali Beyin, ateş söndürmek üzere, Mehpeyker'in yalısına gitmesini kararlaştırdılar.

78

«Ko feryâd eylesin gülşende bülbül çak çak olsun O gül-ruhsâr ile sâgâr-be-dest-i işretim şimdi»

«Bırak! Bülbül, gül bahçesinde istediği kadar fer-yad etsin; yırtınsın dursun. Biz şimdi o gül yanaklı dilberle, içki kadehleri elimizde, içiyoruz.»

Gerçi sevişmenin şekli değiştirilmiş, kuru kuruya sevişme yerine vuslat kararlaştırılmıştı. Yalnız, Ali Bey için, halli müşkül bir mesele kalıyordu: Annesine ne yalan uyduracaktı? Geceyi dışarda geçirmek için mutlaka mâkul bir bahane bulup zavallı kadıncağızı buna inandırmak lâzımdı. Tatil dolayısıyla kalemde geciktiğinden bahsetmeye imkân yoktu. Bu basit yalana değil annesi, hımbıl ahretlik bile inanmazdı. Aklına daha birçok yalanlar geliyordu. Bu sevdaya tutulduğu günden beri yalan söylemek ve yalan dinlemek zorunda kala kala bu meslekte hayli ihtisas sahibi olmuştu. Acemice uydurulmuş bir yalana kimsenin inanmayacağını tecrübeleriyle bildiği için öyle gelişi güzel bir yalan söyliyemezdi... Düşüne düşünce nihayet annesinin kolaylıkla inanabileceği bir yalan buldu: Dairedeki işlerinin çok sıkışık olduğundan ve birlikte çalışmak üzere geceyi daire âmirinin yalısında geçirmek lâzım geldiğinden

79

bahsederek annesinden müsaade istedi. Biricik evladı Ali'ciğinin resmi işlerine çok önem veren saf kadıncağız bu yalana hemen inanıvermişti. Saat on bir sulannda evden çıktı. Sevgilisine kavuşmak için daha iki buçuk saatlik bir zaman vardı. Boğaziçi vapurlarından birine atlıyarak Kuzguncuk'a çıktı. Sahildeki gazineye doğru yürümeye başladı. Garip bir tesadüf eseri olarak Atıf Beyle Mesut Efendi de o sırada aynı gazineye bulunuyorlardı. Atıf Bey, Ali Beyi uzaktan görünce şaşırıldı. Arkadaşının oralara hiç geldiği yoktu. Kendisini karşılamak ve bu gelişin sebebini sormak için hazırlanırken dayısı engel oldu:

– Mutlaka Mehpeyker'e gitmek için buralarda dolaşıyor... Ben sana daima söylemez miydim? Aşk, öyle kolay geçirtilen bir hastalık değildir... İşte bak dediğim nasıl çıktı... Şimdi onun başında kavak yelleri esiyor..., Kendisine bir şey söylemeye gelmez... Sonra icabına bakanz... Haydi biz şimdi buralardan savuşalım. .. dedi.

Mesut Efendinin bu makul teklifi üzerine ikisi de, Ali Bey gelmeden, bir tarafa savuştular.

Ali Bey, gazinonun deniz tarafındaki تنها bir köşesini gözüne kestirerek oradaki boş masalardan birine oturdu. Sevgilisiyle geçireceği bu mesut gecenin heyecanlı içinde, kâh denizin ufak ufak dalgalarına bakıyor; sevgilisinin güzel gözlerinde sevinç yaşlan görmüş gibi, içi ferahlıyor, kâh Boğaziçi'nden akıp gelmekte olan gemilerin, etrafa yayılan hafif karanlık içinde hayal meyal yelkenlerini görüyor; saadetinin ilk müjdecDerini görmüş gibi seviniyordu. Bu bekleyiş dakikaları, Boğaziçi'nin durgun suları gibi, ağır ağır geçti. Vakit gelmişti. Gazinonun önünde duran bir piyadeye²⁵ atladı. Cumad-el-ulâ'nın²⁶ on yedisiydi. Tam o sırada ay da olanca şaşaasıyla ufukta görünmüş, ortalığı gün-

80

düz gibi aydınlatmıştı; bir gümüş tepsi gibi ufukta yavaş yavaş yükseliyor; biraz daha dikkatli bakılınca, dağınık saçlarının gölgesi yüzüne vurmuş, çok güzel bir kızı hatırlatıyordu. Deniz yüzeyine vuran ay ışığı ise, o küçük küçük dalgalar üzerinde çırpındıkta, nurdan yaratılmış bir güzelliğin, aşk tesiriyle heyecanlanan saf bir kalbe aksetmiş hayalini andırıyordu. Dağlardaki çimenler üzerinde ve sık ağaçların koyu yeşil yaprakları arasında aydınlık o kadar hafif görünüyordu ki, bitkiler güya üzerlerine yığılan nurun birçoğunu yutarak besleniyor, birazını da teşekkür payı olarak gözlerimizin zevkine sunuyordu.

Ali Bey, adeta mum alevine tutulmuş bir pervane gibi, aşk ateşleri içinde, biraz sonra iskeleye yanaştı. Bütün bir geceyi içinde geçireceği aşk ve saadet yuvası güya kendisini karşılamaya hazırlanmış gibi, işte karşısında duruyordu. Mehpeyker'in tarifine göre, yalının bahçe kapısına varmak için, hiç bilmediği bazı sokaklardan geçmek gerekiyordu. Ay ışığının da yardımıyla hepsini kolayca buldu ve geçti. En son sokağın nihayetindeki köşe başını dönünce ilk gelen bahçe kapısının aralık olduğunu gördü. Kapıya yaklaştı, aralıktan içeri baktı. Sevgilisi, sırtını ağaca dayamış, duruyor; göz kamaştırıcı güzelliğiyle tıpkı bir melek portresini hatırlatıyordu. Yüzü kapıdan tarafa olmadığı için, Ali Bey, ancak profilini görebiliyordu. Zavallının heyecanı son haddine varmıştı. Vücudunun her zerresi ayrı ayrı titriyor, damarlarını yakan seyyal bir alevin tesiriyle yüzü renkten renge giriyordu.

Yabancı gözlerin tecessüsünden çekinerek sokağın her tarafını dikkatle gözden geçirdi. Görünürde kimsecikler olmadığına iyice kanaat getirdi ve kapının aralığından süratle içeri atıldı.

Mehpeyker, güya geldiğini görmemiş de birden kac-
81/6

şısma çıkıverince yüreği oynamış gibi, bin bir naz ve işve içinde koşarak Ali Beyin kolları arasına atıldı; başını omuzuna koydu. Uzun ve dağılmış saçları delikanlının boynuna ve göğsüne yayılmıştı. Yine o, gönül çekici manâlı bakışlariyle tâ gözlerinin içine bakarak, imdat ister gibi, elini hafif hafif sıktı. Sonra birden kendini toplayarak öne düştü. İki tarafı sık ağaçlıklı bir yoldan ve titiz bir zevkle tertiplenmiş çiçekliklerin arasından dolaştırarak misafirini küçük köşke götürdü.

Genç, güzel ve sıhhatli bir kadın teninin rengi gibi gayet pembeye boyanmış olan bu köşkü Örfî'ler²⁷, Şev-ket'ler²⁸ görseydi, sahile yaslanmış bir deniz melikesine ve önündeki körfezin sularını da, kenarları beline sarıl--mış, ortası hafif olduğu için suyun yüzüne yayılmış bir ipek peştemala benzetebilirdi. Esmekte olan hafif ve tatlı rüzgârın tesiriyle, köşkün eteğinde hâsıl olan ufak ufak su kabarcıkları da o peştemalın etrafına işlenmiş inciler, mücevherler gibi pırıl pırıl parıldıyordu.

Binanın ortasına raslayan büyük pencere, nurlu bir kadın göğsüne, bunun iki yanında dışarıya çıkıntı teşkil eden iki küçük pencere de iki tomurcuk memeye benzetilse, hayal biraz Acemvarî olmakla beraber pek aşın mübalâğalı sayılmazdı. Hele köşkün kucaklıya-cakmış gibi üzerine sarılan salkımsöğüt ile yapraklarının arasından süzülmekte olan mehtabın nurları için de «hasret yükü altında beli bükülmüş bir sevdalıdır ki, ayağa kalkarak sevgilisinin güzel yüzünü ve perişan saçlarını yabancı gözlerden saklamağa çalışıyor; mehtap ise vuslat gecesinde sevgilisinin perişan saçlarını elmastan bir tarakla tarıyor» denilse hiç de yersiz olmazdı.

Oda takımı, beyaz zemin üzerine pembe çiçekler işlemeli canfesten yapılmıştı. Yerdeki kıymetli halı da oda takımıyla aynı renkteydi. Yalnız, pembe çiçekler ye-

82

rine az daha koyu pembe renkte birtakım dallar işlenmişti. Odanın duvarlarını kaplayan kâğıtların ise, bilakis zemini pembe, çiçekleri yaldızla karışık beyazdı. Tavan, alçıdan gayet sanatkârane yapılmış gül demetle-riyle ve papağanlarla süslüydü.

Kara tarafındaki duvarın ortasına, yani biraz önce tarif edilen pencerenin karşısına raslayan kapıdan girilince sağa isabet eden duvar penceresizdi. Bu duvarın bahçe tarafındaki köşesinde, ince beyaz tülle örtülü zarif bir karyola göze çarpıyordu. Karyola ile pencerenin arasında birkaç sandalye, büyük pencerenin önünde endam aynası ve çifte fanuslu çalar saatıyla güzel bir vazo bulunuyordu. Sola düşen ve bahçeye bakan iki penceresi bulunan duvarın deniz tarafındaki köşesine bir kanape ile birkaç sandalye, kapı tarafındaki köşesine aynalı bir gardrop

yerleştirilmişti. Kapının iki yanında da, bahçe kapısına bakan iki pencere görünüyordu.

Pencerenin beyaz bürümcek perdeleri ortalarından birbirine tutturulmuş, alt kısımları yanlara doğru toplanarak açık bırakılmıştı, önünde endam aynası bulunan pencereden hem bahçe, hem de deniz görünüyordu.

Kanapenin önünde mükellef bir içki masası hazırlanmış, masa üzerine ayrıca, beyaz gülleri henüz açmış, bir gül dalı konulmuştu.

Odaya girer girmez, Mehpeyker hemen gardroba koştu, içinden bir canfes bohça çıkardı. Yanındaki iskemlenin üzerinde bohçayı açtı. Ali Beyi başka bir iskemleye oturtarak kendi eliyle soydu. Bohçadan çıkardığı sincabi hâredan bir gecelikte üzeri aynı kumaşla kaplanmış bir kürkü yine kendi eliyle giydirdi. Ayak-kaplarını çıkardı.

– Elimin emeğidir. Size lââyık değilse de lütfen müsaade buyurunuz!

Ayağınızın tozuna yüz sürsünler...

83

diyerek üzerleri yün ipliğinden işlemeli bir çift terliği önüne koydu. Ali Bey terlikleri giydi, geceliğin kendi parçasından yapılmış kuşağını beline bağladı. O sırada Mehpeyker, sağ elini yarı koltuğuna giriyor, yarı kucaklıyor gibi, sevgilisinin sol tarafına atarak beyefendiyi odanın öbür tarafına götürdü, içki masasının başına oturttu.

Kendisi daha önceden soyunarak arkasına beyaz bir gecelik giymiş, saçlarını omuzlarından beline kadar dağıtmıştı. Bu defa da perişan güzelliğini sevgilisine iyice göstermek için, sıcaktan şikayet eder gibi, belindeki kuşağı çıkardı, göğsündeki düğmeleri çözdü. Deniz tarafındaki pencerenin perdesini indirdi. Sonra geldi, Ali Beyin yanına oturdu, sol kolunu boynuna attı, başını omuzuna dayadı...

Birkaç dakika şundan bundan konuştular. Mehpey-ker'in gerek sözleriyle, gerekse hareketleriyle, adeta teklife yakın imaları üzerine iki âşık birbirine sarıldılar; uzun uzun öpüşmeye başladılar...

Dudaklarımız, hiç şüphe yok ki en hassas organ-larımızdır. Buraya raslıyan sinirler de aynı derecede hassas oldukları için, vuslatın tadı evvela dudaklardan başlar...

Ali Bey bu şehvetli öpüşmelerin lezzetini hayatında ilk defa tadıyor; kollarını sevgilisinin belinden, dudaklarını yüzünden, göğsünü göğsünden bir türlü ayırmak istemiyordu... Belki yarım saatten fazla o vaziyette kaldılar... Bu işlerin mütehassısı olan kadın, nihayet dudaklarını sevgilisinin dudaklarına bıraktı... Vuslat kadar tatlı, güzellerin nazı kadar uzun öpüşlerle zavallıyı bayıltmak derecesine getirdikten sonra şuh bir sıçrayışla Ali Beyin kollarından sıyrılarak içki masasının başına geçti. Üstüne su koymaya lüzum görmeksizin silme rakı doldurduğu kadehi eline aldı; ağzına doğ-

84

ru götürerek «Siz de buyurmaz mısınız?» der gibi is-tifhamkâr bir bakışla sevgilisinin yüzüne baktı. Ali Bey, o ana kadar birçok içki meclislerinde bulunmuş, fakat ağzına bir damlasını bile koymamıştı. Kadının bu imalı teklifine ne «evet» diyebiliyordu, ne de «hayır»... Mehpeyker, Ali Beyin tereddüdünü görünce:

– Beyefendiciğim, siz içmezsiniz değil mi? Yine de alışmayınız! Bahusus alışmanıza ben sebep olmıyayım... Müsaade buyurursanız ben kendi kendime... Yoook... O da olmaz... Alışık olmıyanlâra kokusu pek fena gelir... Sonra belki benden tiksiniyorsunuz... dedi. Kesik kesik konuşuyordu.

Mehpeyker, iffetsizliğiyle beraber, üstelik bir de içki kullanması Ali Beyin hayliden hayli canım sıkılmıştı. Fakat terbiye ve nezaket icabı hiç belli etmiye-rek sakın bir sesle cevap verdi:

– Gerçi şimdiye kadar hiç içmedim; fakat birçok içki meclislerinde bulundum... Kokusundan asla rahatsız olmam... Beni severseniz zevkinizi bozmayın! İçin! içmezseniz asıl o zaman gücenirim...

Ali Beyin muvafakati ve hatta ısrarı üzerine Mehpeyker ilk kadehi yuvarladı. Kadehler birbirini takip ettikçe yüzü dalga dalga kızarıyor,

dili peltekleşiyor, güzel gözlerine hafif bir mahmurluk çöküyordu. İçtikçe daha şuh bir kadın oluyor; nükteli sözler söylüyor; şakalaşıyor; delikanlıya sarılarak yüzünü, gözlerini ve dudaklarını buselere gark ediyor; arada bir beyitler de okuyordu:

İç bade, güzel sev, var ise akl n şuurun; Dünya var imiş, ya M yoğ imiş ne umurun!..

Kadının sesi de, yüzü kadar güzeldi. Ara sıra, ka-

85

rakterine uygun, hafif, havaî şarkılarla meclisin neşe-

' SS Olsun onun. yetinip de

sam W^nh^u^okunffiasmaan korkmam... Acaba zlnne de dokur™ : m^

tosanm iyeti ,

_ ÇoK tecruı»

niyetli insanlar, sar-

meydana «^"'^vor Sîeriyor Kederli insanlar hoş olunca sadece «f^*1^ nuylu, kötü niyetli SSiçince^ütün llacalann, orta-r... Hangi şiirdir onu söyleyen.

taşıdır.»

ae «-m cn>m-

olduğumuz meydana e*sn,.. «-,

Mehpeyker, nazlanıyor; güya sevgilisinin içkiye alışmasını istemiyormuş gibi, suret-i haktan görünerek birtakım yapmacık tavırlar takınıyor; içmemesi için yal varıyordu... Delikanlının kalbindeki anne sevgisi gibi en mukaddes bir sevginin, kendi işveleri karşısında sarsılıp sarsılmayacağını denemek amacıyla:

- Ya anneniz duyarsa ne der? diye sordu.

- Annem nerden duyacak? Yanınızda bulunmadığım zamanlar da içecek değilim ya... Yoksa sizinle karşı karşıya içtikten sonra ayılmadan mı yanınızdan ayrılacağım?... Siz lütfedin de bir kadeh rakı verin!.. Oldu olacak, eğlence ve zevkimizin o tarafını da noksan bırakmıyalım...

Mehpeyker, zaten bunu bekliyordu.

- Madem ki emrediyorsunuz... Karşı durmak bendenizin haddine mi? diyerek güya mecburen veriyormuş gibi istemiye istemiye doldurduğu kadehi Ali Beye kendi eliyle içirdi... Sonra dudaklarını sevgilisinin dudaklarına uzattı... Yine uzun bir öpüşme faslı...

Üst üste içtiği birkaç kadeh rakı Ali Beyi coşturmaya kafi gelmişti. O durgun tabiatlı genç sanki ortadan kaybolmuş, yerine büsbütün başka bir Ali Bey gelmişti... Artık gülüyor, söylüyor, şakalaşıyor, şürler okuyordu...

İki sevdalı saat üç buçuğa kadar istedikleri gibi eğlendiler; felekten bir gece çaldılar... Birkaç lokma yemek yediler... Sonra kol kola bahçeye çıktılar... Kâh yaprak gölgeleri arasında birbiriyle oynayan çifte kumrular gibi, bin türlü işveler ve âşıkane şakalar ağaçların arasında gezinmeye başladılar... Arada bir yorulmuş gibi durup bir ağacın gölgesine sığınıyor... yabancı gözlerden uzak ve dünyadan habersiz, birbirlerine sanlarak

Öpüşüyorlardı...

Bu bahçe safası yarım saat kadar sürdü. Sonra köş-

87

1

86

ke döndüler ve yatak odasına çekilip yattılar... Tatlı bir aşk rüyasına daldılar...

«Dostum âlem seninçün olsa ger düşmen bana Gam değil, zira yetersin dost ancak sen bana.»

«Sevgilim, senin yüzünden kâinat bana düşman olsa da umurumda değil...

Çünkü şu fânî dünyada yalnız senin dostluğun bana yeter.»

Ertesi sabah yorgun argın kalkan Ali Bey, doğruca evine gitti; annesiyle biraz görüştüktan sonra dairenin yolunu tuttu...

Fakat iş görmek nerede... Eli kaleme dokunmak bile istemiyordu. Akllı fikri sevgilisindeydi. Birlikte geçirdikleri o unutulmaz gecenin heyecanları içinde, sevgiliyle tekrar buluşacakları geceyi daha şimdiden büyük bir sabırsızlıkla bekliyordu...

Dün geceyi düşünmeye başladı. Gerek köşk, gerek bahçe ne kadar güzel, ne kadar zarif, ne kadar göz alıcıydı. Bütün bunları tertipleyen hiç şüphesiz Mehpey-ker'di. Her güzelin bir kusuru olduğu gibi, o da gerçi biraz hafif meşrep bir kadındı; fakat bununla beraber birçok da meziyetleri vardı. En duygusuz erkekleri bile bir anda büyüleyecek derecede güzeldi, hoş-sohbetti, zevk sahibiydi, musikiye vâkıftı, hassastı, az çok şiirden de anlıyordu. Bu kadar meziyetler, başka bir insanda imkânı yok toplanamazdı...

Günler günleri, geceler geceleri takip ediyor; Ali Beyin sevgiliyle buluşacağı gün bir türlü gelmek bilmiyordu...

Sabırsızlıkla beklediği gün nihayet gelmişti. Şafakla beraber yatağından fırladı; kendini sokağa dar attı; doğru Çamlıca yolunu tuttu...

Mehpeyker'in gelmesine

88

daha bir hayli zaman vardı. Vakit doldurmak için yolda bir iki kahveye uğrayarak kahve içti, biraz oturdu...

Çamlıca'ya vardığı zaman saat henüz on ikiye gelmemişti. Vaktin nasıl geçeceğini düşünürken bir de ne görsün, Mehpeyker daha önce gelmiş, kendisini beklemiyor mu?..

Kızın bu hatır okşayıcı davranışı, kendisinin ona düşkünlüğünden ziyade, onun kendisine ola ndüşkünlü-ğünü gösterdiği için Ali Beyi çok mütehassis etmişti.

İnsan kalbinin garip bir özelliği de, sevmeyi, sevmekten daha üstün tutmasıdır. Sevmekten doğan bu sevincin heyecanından Ali Bey'in dili çözülmüştü. Bu ayrılığa daha fazla dayanamayacağını söyledi; Allah'ın kırında böyle korkular içinde gizlenerek vakit geçirmektense beraberce hemen sevgilisinin köşküne gidip o unutulmaz geceyi tekrar yaşamalarını ısrarla teklife kalkıştı.

Mehpeyker'in en büyük galibiyet silahı, tedbirde asla kusur etmemesiydi. En düşkün olduğu şehvet arzularını bile hayırseverlik perdesi altında gizlemesini ve süslemesini çok iyi bilirdi. Ali Bey'in teklifi gerçi kaçırılacak bir fırsat değildi. Fakat yine de o, hayırseverlik kisvesine bürünerek ve suret-i haktan görünerek sahteliği anlaşılamıyacak kadar artistçe bir telaş gösterdi:

— Bu geceyi de yine benim yanımda geçirecek olursanız anneniz üzülmez mi? Dairedeki işleriniz bu yüzden aksamaz mı? dedi. Ve daha birçok mahzurlar saydı döktü.

İsteğine yakın bir sonuca varmaktan korktuğu için, söze başlarken biraz soğuk konuşmuştu. Fakat nazlanması, Ali Beyin iştiyakını bir kat daha şiddetlendirdiğini, muhatabının yüzündeki değişiklikten anlayınca iştiyakını iyice alevlendirdiğine kanaat getirdikten son-*a, güya mecbur kalmış gibi, razı oldu. Fakat yine de

89

iyi niyetini (!) ispat etmek için, Ali Beyin annesinden izin almasını şart koştu.

Buluşmalar birbirini takip ediyordu... Ali Bey, bu hayata kendini artık iyice kaptırmıştı. Bütün ömrünü sevgilisinin yanında geçirmek istiyor; onsuz geçen günleri kendisine kabir azabı gibi geliyordu. Kadının yapmacık tereddütlerine, uydurma yalvarışlarına ısrarla karşı koyarak buluşma gecelerini sıklaştırıyordu. Önceleri üç dört gecede bir buluşurlarken bu defa gün aşın buluşmaya başladılar...

Dairedeki hayalî meşguliyetlerine ilave olarak uydurduğu yalanlar da evde artık tesirsiz kalmaya başlamıştı.

Mehpeyker, sevgilisinin dairedeki işlerini güya kendi emellerinden üstün tutuyormuş gibi bir tavır takınarak Ali Bey'in gündüzleri vazifesine gitmeye zorluyor ve muvaffak da oluyordu. Bu sayede Ali Bey gündüzleri

işinden kalmadığı gibi, Atıf Bey ve diğer arkadaşları işin farkında değildiler. Yalnız annesi, biricik evlâdını böyle daima evden uzaklaşmak ister gördükçe Ali' çiğini bütün bütün kaybetmiş gibi içi kan ağlıyordu. Zavallı kadıncağz düşünüyordu: Oğlunun karakteri ve terbiyesi, böyle bir yola düşmesine asla müsait olmadığı halde son günlerdeki bu tutumu neydi? Oğlunun, dünyayı ve hatta evvelce dünyadan daha kıymetli bildiği annesini gözü görmeyecek kadar içkiye ve sefahate düştüğünü zavallı kadıncağz aklına bile getirmiyordu.

Dünyada hangi anne vardır ki, evladının içki ve sefahat gibi, her felakete yol açabilecek iki korkunç tutkuya kapıldığını sezip de buna uğursuzluk gözüyle bakmasın? Ali Bey'in halindeki değişiklik ise artık en kör gözlerden bile saklanamayacak derecede belliydi... Zavallı kadıncağz günlerce zihnini yordu; evladındaki bu

90

değişikliğin sebebini düşündü; fakat bir türlü bulamadı... Çocuğuna öyle fena şeyler yormak istemiyordu. Nihayet Ali'ciğinin en yakın arkadaşı Atıf Bey'den sormaya karar verdi. Fakat bu da zannedildiği kadar kolay bir şey değildi. Çünkü, iki genç çok samimî arkadaş oldukları, daima birbirlerine gidip geldikleri halde ailece görüşmüyorlardı. Atıf Bey'lerin nerede oturduklarını dahi bilmiyordu. Çocuğunun kulağına gider de üzülür diye uşaklardan sormaya da cesaret edememişti. Bu çaresizlik içinde, güvendiği iki üç cariyeye ile konuşurken bir tanesi:

. – Bendenizin işi için sokağa çıktığım sıralarda beyin birkaç defa bir yalıya girdiğini görmüştüm. Hatta bir defasında Ayvaz da yanımdaydı. Kimin yalısı olduğunu sordum. Atıf Bey'e ait olduğunu, dayısıyla beraber yeni tuttuklarını söyledi. Emrederseniz yalıyı bula-"bilirim... deyince kadıncağz sevincinden âdeta deliye .döndü, cariyeye sarılıp yüzünü gözünü öpmeye başladı. Kendisini büyük bir endişeden kurtaran ve son derece sevindiren bu esir kızcağızı derhal azat ederek mukafatlandırdı. Sonra arabasını acele hazırlamalarını emretti. Hürriyetine kavuşturduğu cariyeyi de yanına alarak arabaya atladılar; doğruca Atıf Bey'in yalısına gittiler.

Fatma Hanım, bu yalıda hiç kimseyi tanıımıyordu. Fakat Ali Bey'in annesi olduğunu söyleyince, kırk yıllık ahbap gibi, sevgi ve saygı ile karşılandı. Hal, hatır sorma, kahve içme f asıllarının bitmesini bile bekleyeme-

Kadıncağz kapalı yetişmiş, böyle ilk defa tanıştığı bir erkekle evladı yerinde dahi olsa, serbest konuşmaya

91

alışmamıştı. Söze nereden ve nasıl başlayacağını bilemiyordu. Bereket versin, meramını kolayca anlatabilmek meziyetine sahipti. Bundan başka, analık şefkatinin elemli heyecanı da konuşmasına garip bir şekilde tesir ediyor; muhatabının alâka ve dikkatini artırıyordu. Heyecanı biraz yatışır yatışmaz söze başladı:

– Beyefendi oğlum; madem ki oğlumun, kardeşten daha yakın bir arkadaşısınız. Bugüne bugüne benim de ikinci bir oğlum sayılırsınız... Tarif edilemeyecek kadar müthiş bir üzüntü içindeyim... Beni bu üzüntüden ancak siz kurtarabilirsiniz... İki çocuğundan birisi için ötekinden yardım isteyen elemli bir anneye elinizden gelen iyilik ve yardımı esirgemeyeceğinize inanarak kalkıp buralara kadar geldim... Soracağım şeylere dosdoğru ve mertçe cevap vereceğinize de eminim... Biricik evladım Ali'ciğime bir müddetten beri garip bir hal oldu. Fırsat buldukça evden uzaklaşmakta adeta ısrar ediyor... Hatta bu fırsatı çok defa kendisi icat ediyor... Birçok geceler eve dahi gelmiyor... Ben buna hiçbir mânâ veremiyor ve sebebini de bulup çıkaramıyorum... Çok perişan bir haldeyim... Oğlumun en yakın arkadaşı olduğunuz için, bu konuda belki birşeyler biliyorsunuzdur... Lütfen bana da söyleyin... Size yalvarırım, kederli bir anneyi bu müthiş ıstıraptan kurtarın!..

Atıf Bey, biraz düşünse kendisinden sorulan şeyin sebebini gayet kolaylıkla bulabilirdi. Fakat arkadaşının dairededeki durumunda dikkati çekecek hiçbir gayritabiî-lik yoktu. Evindeki değişik hallerinin zerresini bile dairedede belli etmiyordu. Mehpeyker'in ise mahut pazar gününden beri adı bile geçmediği için Atıf Bey, meselenin o yönünü birden hatınna getiremedi. Çok iyi tanıdığı arkadaşını, gönül meselesinden başka hiçbir sebep, annesinin anlattığı duruma düşüremezdi... Binaenaleyh hanımefendinin anlattığı şeylere şaşırması kalmıştı...

92

– Valide hanım, bu hususta vallahi hiçbir malûmatım yok... diye cevap verdi.

Bu cevap, Fatma Hanımı tatmin etmemişti... Biraz da sitemli bir eda ile adeta yalvarır gibi devam etti:

– Kâtiplerin sır saklaması âdet ise de o âdeti, evladı için sizden medet uman zavallı bir anneye de tatbik etmek aşırı insafsızlık olmaz mı? Kadıncağızın bu acıklı hali Atıf Beyi de çok müteessir etmişti. Doğru söylediğine dair üst üste birkaç defa yemin etmekten başka çare bulamadı... O sırada Kuzguncuk olayını hayal meyal hatırladı. Fakat Mehpeyker meselesi kendisine emanet edilmiş bir sırdı. Bundan başka, hanımefendinin şikayet ettiği durum üzerinde bu meselenin rolü olduğuna dair ortada müspet bir delil de yoktu. Sadece kuru bir şüphe üzerine, zaten binbir türlü elem ve ıstırap içinde kıvranmakta olan bir anneye, bu derece dehşetli bir haberi vermeye de dili varmadı... Bu meseleyi bir defa da dayısıyle görüşmek üzere, hanımefendiden müsaade alarak Mesut Efendinin yanına koştu... Meseleyi anlattı...

Mesut Efendi, macerayı işitir işitmez kendini tutamadı:

– Öyle vakitli vakitsiz Kuzguncuk'larda dolaşmasının sebebini anladın mı? Bak, hınzır karı, çocuğu annesinden bile ayıracak derecelerde esareti altına almış... Yürü, beni hanımefendinin yanına götür!... dedi. Beraberce Fatma Hanımın bulunduğu odaya gittiler. Atıf Bey, dayısını Hanımefendiye takdim etti. Mesut Efendi, hemen söze başladı:

– Bize her şeyden önce lâzım olan, burada vereceğimiz kararların değil, hatta görüşüldüğünün bile Ali Beyefendinin kulağına gitmemesidir. Bunu bilhassa istirham ederim, dedi.

Hanımefendi:

93

– Ben de gerek zâtı âlinizden, gerekse beyefendi oğlumuzdan aynı şeyi rica edecektim... cevabını verdi.

– Beyefendi şiddetli bir sevdaya tutulmuş... Başında kavakyelleri esiyor... Gönlnü kaptırdığı mel'un kan, huzurunuzda adı söylenemeyecek kadar aşağılık bir mahlûk... Oğlanı kısıkvrak pençesine almış... Karı, melekleri bile baştan çıkaracak derecede fettan... Düzenbazlığına kolay kolay karşı durulabilir belalardan değil ki, çocukcağız, onun pençesindeyken sizi düşünebilsin... Mamafih telaş buyurmayınız... İnşallah bu hali çok sürmez... Bendenizin âciz fikrime göre şimdi iki tedbirde kusur etmememiz gerekir: Birincisi, beyefendinin bu halini hiç blmemezlikten gelmek... Çünkü oğlunuzun tabiatında bazı özellikler var... Bunlan tecrübemle biliyorum. Herhangi bir münasebetsizliğe başlayınca, hareketi gizli kaldığı müddetçe biraz ihtiyatlı davranıyor; o hareketi meydana çıktı mı «Oldu olacak» deyip bütün bütün sapıtıyor.... Hele bir şey için üzerine var-inak, daha beter aksileşmesine sebep oluyor...

İkinci tedbire gelince: g^

yenmek için melekten yardım istenildiği giblmüf sit bir güzelliğin etkileri de ancak saf ve masum bir güzelliğin müspet tesirleriyle giderilebilir, öyle sanıyorum ki, bu aşk belası oğlunuzun başına ilk defa geliyor... Gönül verdiği kadından daha güzel birisine istediği gibi sahip olabileceğini görünce, ümit ederim ki onu bırakıp bu tarafa döner. Derhal dönmese bile, şimdi düşkün olduğu havaî lezzetlerden ergeç usanacaktır... Evin içinde güzel bir cariye, etrafında fırıl finî

dönerken zevkini başka yerlerde aramaya lüzum görmeyecektir... dedi ve Mehpeyker hakkında daha birçok bilgi verdi. Fatma Hanım, bu beklenmedik belayı, bu acı hakikati öğrenince kederinden bayılacak derecelere geldi.

94

Bereket versin Mesut Efendinin inandırıcı ve ümit verici konuşmasıyla yüreğine biraz su serpildi. Bilhassa eve güzel bir cariye almak hususundaki tavsiyesi, kendi düşünce ve duygularına da uygundu. Bu teselli ile içi oldukça rahatlamış bir halde eve döndü. Göz önünde duran bir felâketi defetmek için çare aramaya uğraşmak, ne kadar zahmetli olsa da şüphe ve tereddüt içinde bocalamaktan elbette daha ehvendir. Şimdi hanımefendi için yalnız bir güçlük kalıyordu: Oğlunun hoşuna gidecek derecede güzel bir cariye bulup almak... Fakat güzellik mefhumu herkese göre değişen bir şey olduğu için, alacağı kız acaba nasıl bir kız olmalıydı? Şairin dediği gibi:

«Kumral mı, ela gözlü mü, esmer mi, beyaz mı?»

İşte bunu bir türlü tayin edemiyordu. Nihayet yalıya gelip giden kız çocuklarına baka baka bunlardan bir hülâsa çıkardı. Yanılmaz bir anne dikkatiyle, iki üç gün sabahdan akşama kadar ev ev dolaştıktan sonra paraca çok büyük fedakârlıkta bulunarak Dilâşûb adlı, arzusuna uygun ve tasavvurundan daha güzel bir kız tedarik etti.

Dilâşûb'un saçları sırma gibi parlak sarı; alnı, vıcık vıcık tatlı mayi gözleri en duygusuz

iraz kumral ; kalplerdeBîİe^sevda

derecede m^hjmırdıL ÇehresT^şîkan^bir

tenasübündek güzeli-

bir günjialmış bl

benziyordu. Parlak, pembe ve~Tnc"\$~ttttrttatttanH^birine sarılmış iki gül yaprağını andırıyor; aralarından inci dişleri çiğ damlacıklan gibi görünüyordu. Çenesi, he-

95

-i-

0

nüz yapraklan dağılmamış bir beyaz katmer gül sanılırdı. Hele gerdanı, şeffaflığından dolayı, damarlarının dışa akseden lâtif rengiyle, tasvir edilemeyecek kadar güzeldi. Boyu, bir kadına yakışacak kadar uzun ve her erkeği meftun eyliyecek derecede narindi. Beli, on, on iki yaşlarında bir çocuğun kollariyle tamamen sarabileceği kadar inceydi. Son derece mütenasip bir vücudu vardı. Göğsüyle omuzlarının birleştiği yerde bile kemik eseri görünmez; nazik parmaklarının her boğumuna büyücek birer ince tanesi pekâlâ sığabilirdi...

Zavallı anne, biricik evladı ciğer-pâresi için, bin güçlülle elde ettiği bu dünya güzelinin Ali'si üzerinde yapacağı tesiri sabırsızlıkla bekliyedursun...

Ali Bey, yaradılışında mevcut olan ihtiras derecesindeki şiddetli düşkünlük yüzünden Mehpeyker'le buluşmalarında her türlü hududu çiğneyerek artık gündüzleri de orada geçirmeye başlamış ve son gidişinde kendini tamamen içkiye ve eğlenceye vererek sefahat sedirine yan gelmiş, bir hafta sokağa bile çıkmamıştı... Nihayet Mehpeyker, yine o yapmacık iyilikseverliğini ele alarak kendisine yalvarmaya başlamış; saatlerce yalancı gözyaşı dökerek binbir ısrarla Ali Beyi evine gitmeye razı etmişti. Hatta üç gün dairesinde ve üç gece annesinin yanında kaldıktan sonra geleceğine dair kendisinden söz de aldı.

Bir haftalık içki, şehvet ve sefahat âleminin maddî ve mânevî yorgunlukları içinde sinirleri son derece gergin olarak yalıya dönen Ali Bey, harem kapısından girer girmez bahçenin kenarında Dilâşûb'a rastladı. O güne kadar evde hiç görmediği bu kızını misafir sanarak geldiği tarafa dönmek istedi. Fakat öteki cariyeler onun da ev halkından olduğunu söyleyince yoluna devam etti. Bahçeyi geçinceye kadar Dilâşûb'un endamını yukardan aşağı süzmekten kendini alamamış ve gönlünde

Mehpeyker olmasa hemen bir görüşte meftun olacak derecede beğenmişti. Lakin daha merdiveni çıkmadan önce, Mehpeyker'in güzelliğini, bilhassa o vuslat gecelerinin doyulmaz ve unutulmaz lezzetlerini hatırladı; Dilâşûb'a karşı gönlünde beliren hafif meyil, şiddetli bir fırtına önünde yakılmak istenen mum gibi birden sönüverdi. Hatta, biraz önce dönüp biçare kızın yüzüne bakışını bile sevgilisine karşı büyük bir vefasızlık saydı ve nefsinin suçlandırdı.

Annesinin yanına girdiği sırada ise işiteceği sitemlere zihninde cevap hazırlamakla meşguldü. Fakat hayret!. Annesi güya hiçbir şey yokmuş ve oğlunun halinde hiçbir değişiklik olmamış gibi, kendisini küçükten-beri alıştığı şefkatli öpüşleriyle ve anne kucaklayışı ile gayet normal karşılayınca Ali Beyin içi biraz ferahladı:

Kadıncağz, bu göz yumma ile de yetinmeyerek, oğlunun yüzünde apaçık okunan üzüntüleri büsbütün gidermek için:

– Ali'ciğim, dedi. Dairendeki işlerine böyle dört elle sarıldıkça busen ne kadar memnun oluyorum. Bu çalışkanlığın inşallah yükselmene sebep olur. Fakat âmirleriniz biraz insaf etseler de hep böyle istidatlı ve gayretli memurlarına, hiç değilse iki günde bir annelerini görmek için izin verseler ne olurdu?..

Annesinin en küçük bir sitemde bulunmaması ve güya hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi böyle sakin konuşması, Ali Beyin gönlündeki elem, yakıcı ilaçlarla kapanmaya yüz tutan yaralar gibi, acı bir teselli ile sükûnet bulmaya başladı.

Ana, oğul akşamın bu birkaç saatim havadan sudan konuşmalarla geçirdiler; yemekten sonra biraz da bahçede eğlendiler. Beraber bulundukları müddetçe Di-lâşûb da yanlarından hiç ayrılmıyor; hizmete hazır vaziyette duruyordu. Delikanlı bir yandan annesiyle ko-

97/7

nuşuyor; bir yandan bu güzel kızı dikkatli bakışlarla süzüyordu. Fakat bakışları, üstad elinden çıkmış bir kadın portresini temaşadan ileri geçemiyordu; Mehpeyker' in nazenin hayaline esir olan kalbinde, güzel bir şeyi takdirden başka his uyandırmıyordu.

Mamafih annesi, delikanlının kalbinden geçenleri sezebilecek durumda olmadığı ve esasen bütün dikkatini Dilâşûb'un oğlu üzerinde yapacağı tesire kaptırdığı için maksadını daha şimdiden gerçekleştirmiş sayarak seviniyordu. Ali Bey ise bir haftalık yorgunluğunu giderebilmek için mümkün mertebe erken yatmaktan başka bir şey düşünmüyor, bir an önce yatağına uzanmak için âdeta fırsat gözetliyordu... Saat iki buçuğa gelince annesi vücudunda bir kırıklık bahane ederek ve oğlunun da dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söyleyerek odasına çekildi. Ali Beyi soyup yatırmaya da Dilâşûb'u memur etti. Delikanlı hizmet etmek için kendisiyle birlikte yatak odasına gelen genç kıza, güya vücudu bile yokmuş gibi, bir kere bile dönüp bakmadı; kendi kendine soyunup yatağına girdi; uğradığı soğuk muameleden donup kalan biçare kız da «kapıyı iyi çek!» emriyle odadan uzaklaştırıldı... Birkaç dakika geçer geçmez deliksiz bir uy* kuya daldı...

Hanımefendinin bir müddetten beri çektiği ıstıraplar ve geçirdiği fenalıklar yüzünden sinirleri çok bozulmuştu. Bunlara ilâveten bir haftadır hasretini çektiği oğluna kavuşmanın sevinç ve heyecanı da kendisini büsbütün sarsmış ve odasına çekildiği vakit biçare kadın âdeta rahatsızlanmıştı. Bu durum karşısında, oğlunun Dilâşûb'a karşı takındığı donuk tavn kendisine söylemeye cesaret edemediler. Halbuki kadıncağz bu işe olmuş bitmiş nazarıyla baktığı için neticesini sormaya bile lüzum görmemişti...

Zavalı kadın, gece hayliden hayli şiddetli bir nö-

98

bet geçirmiş, geç vakitlere kadar gözüne bir damla uy-ku girmemişti. Gece yarısından sonra biraz dalar gibi oldu.

Sabahleyin uyandığı vakit kalbi büyük bir heyecan içinde, sinirleri ağır bir ıstırap yükü altındaydı. Daha kahvesini içmeden Dilâşûb'un gece oğlu tarafından nasıl karşılandığını sordu. Cariyelerin kimisi hık-mık etti; kimisi tereddütlü konuştu. Bütün ümitlerinin suya düştüğünü anlayınca kadıncağızın sanki başından aşağı kaynar sular döküldü. Damarlarında kan yerine güya ateş dolaşıyormuş gibi bütün vücudu alev alev yanıyor kalbinin şiddetli çarpıntısı âdeta nefesini tıkıyordu. Sanki bütün sinirleri birden boşanmış gibi, vücudu zangır zangır titriyordu... İnsana en kuvvetli azimler, en büyük bela ve felaket zamanlarında gelir. Hanımefendi de bu şiddetli azaplar içindeyken zihninde, Dilâşûp'u oğluna ısrarla teklif etmeyi kesin olarak kararlaştırdı... Gönül bir şeye azmedince vücudun ıstırabı çabuk diner. Olanca metanetini ele alarak süratle kendini topladı.

Aradan yarım saat kadar bir zaman geçmiş; Ali Bey de uyanarak sabah kahvesini içmek için annesinin odasına gelmişti. Dilâşûb kahveleri getirip önlerine koydu ve hanımefendinin bir göz işareti üzerine odadan çıktı.

Ana, oğul yalnız kalınca aralarında şöyle bir konuşma oldu:

— İki gözüm, Ali'ciğim! Yeni aldığım cariyeyi beğendin mi?

— Güzel!

— Sadece güzel değil oğlum... Terbiyesi güzelliğinden de üstün... Az çok okuyup yazması var... Sesi çok güzel... İyi piyano çalıyor... İğne işlerinin hepsinde Avrupa kızları kadar marifetli... Hele tabiatı, melek gibi... Ne bileyim, daha birçok üstün meziyetleri var...

99

— İşte pekâlâ, anneciğim!.. Ben evde bulunmadığım zamanlar sizi tatlı tatlı eğlendirir...

— Bana geleceğın vakitleri beklemekten başka eğlence mi olur? Onu ben senin için aldım...

— Ben cariyeyi ne yapacağım?

— Şunun söylediğı lakırdıya bak! Cariye ne yapılır, ayol?... Allaha emanet, yaşın yirmi ikiye basıyor... Ev bark sahibi olacak zamanın geldi... Hatta geçiyor bile... Şimdi sana yüksek bir aileden kız bulsam nikâhtan önce yüzünü göremiyeceksin... Nikâhtan sonra şayet hoşlanmazsan ömrünün sonuna kadar azap içinde kalacaksın... Bu, bir... Evin içinde iki hanım olacak... Belki de gelin-kaynana geçimsizlikleri başlayacak... Arada yine sen rahatsız olacaksın... Bu, iki... Ama bu cariyedir; hoşuna giderse koynuna alır, istediğın gibi terbiye edersin...

— Bana lâzım değil...

— Niçin?... Kızdan hoşlanmadınsa ne tipte bir güzel istediğini tarif et? Öylesini bulalım...

— Hayır, anneciğim, ben kıza bahane bulmuyorum... Daha güzeli belki huriler, melekler arasında da güç bulunur... Fakat lüzumu yok... Durup dururken beni evlendirmeyi nerden aklınıza koydunuz ve buna neden bu kadar merak sardınız?...

— O, nasıl lakırdı? Her anne. evladının mürüvvetini görmek istemez mi? Benim bir ayağım çukurda... Bugün varsam yarın yoğum... Şu dünyaya gözlerimi kapamadan bir tanecik evladım ciğerparemin yavruları kendi elimle büyötmeyi arzu etmez miyim? Şimdi şuracıkta bir iki tane küçük melek gezinseler, cıvıldaşsalar, yüzlerine baktıkça insanın ömrü artmaz mı?... Bunları hiç düşünmüyor musun?

— Daha yaşıınız ne ki ihtiyarlıktan bahsediyorsunuz? İnşallah yine torunlarınızı istediğınız gibi büyü-

100

tünüz... Allah geçinden versin... Arzu ettiğınızden ziyade saf alarmı sürersiniz... Fakat şimdi sırası değil... Birkaç sene sonra olmakla dünyanın sonu erişmez ya...

— Etme, Ali'ciğini! Madem ki şu kızcağızı beğenmedin... Kıymetli anneciğının hatırı için olsun odana al da içim biraz rahatlasın...

– Acayip bir huy peydan etmişsin... Eskiden böyle olmayacak işlere hatır filan karıştırmazdınız...

Konuşma bu şekle dökülünce ve ısrarlarının hiçbir fayda vermediğini görünce kadıncağız daha fazla dayanamadı. Ağlar gibi hazin bir sesle:

– Ya! Bir fahişe için, annenin istediği şeyler münasebetsiz oluyor; hatırı ayaklar altına alınıyor, öyle mi?... diyecek oldu.

Biçare kadın ne bilsin ki, nankör çocuk kendini-ruhu gibi karnında taşıyan, beşiğinin başucunda uykusuz geceler geçiren, ömrünün lezzetleri gibi vefalı kucağında büyüten şefkatli bir anneyi, gerçekten bir fahişenin yalancı gülümseyişlerine feda edecek kadar şehvet düşkünüydü... Zavallı anne, havsalasına nasıl sığdıra-bilsindi ki, bu sefih oğlan, yine kendi haysiyetini korumak ve selâmetini sağlamak yolunda canını bile fedadan çekinmeyen koruyucu meleği, ayıplarını görmezlikten gelmediği için, tahkire cür'et edecek kadar küstah ve kırılası gururuna esirdi... Nankör evlat, annesinden bu sözleri işitince ne-yapsa beğenirsiniz?

Hizmetçisini azarlar gibi dik bir-sesle cevap verdi:

– Kabahat bende ki, taciz edileceğimi bile bile; evimdir diye kalkıp buraya geliyorum...,

Sonra hiddetle yerinden fırladı. Kapıyı hızla çekerek defolup gitti...
101

Zavallı anne, sanki olduğu yerde donmuş kalmıştı... uğradığı elemli şaşkınlık içinde arkasından hayran hayran etrafa bakmaktan başka bir harekette bulunamadı. «Kederimde bugünleri görmek de varmış...» diye feryat ederek sedirin üstüne yığıldı kaldı... Bayılmıştı... Cariyeler koşuştular... Göğsünü, bileklerini, şakaklarını limon kolonyasıyla ovdular ;kordiyal içirdiler... Kadıncağız güçlkle biraz kendine gelebildi...

102

«Çeşmimde yine aksin eder hüsnünü seyran Gayriyete razı mı olur gayret-i dîdar»

«Çözümdeki güzelliğini yine senin aksin seyretmede. Güzelliği görme gayreti başkasına razı olur mu hiç?»

Daha önce de anlatıldığı gibi, Mehpeyker'in yalısı baştan başa lüks eşya ile süslüydü. Kadın gayet zengin bir hayat yaşıyordu. Yalnız şu noktayı belirtmemiştik ki, Mehpeyker, Ali Beyle ilk görüştüğü günden beri âşıkından bir tek kuruş dahi almamıştı. Hatta bir ak-Sam Ali Beyin getirdiği birkaç okka turfanda meyva için, tok gözlü görünme gayretiyle, hafif tertip bir kavga bile çıkarmıştı. Gerçi bu davranışının en büyük sebebi, samimiyetini ve iyi niyetini bir kere daha göstermek, sevgilisine menfaat hisleriyle bağlı olmadığını bir kere daha ispat etmekte. Koskoca konağın; aşçısıyla, hizmetçisiyle, böyle bolluk içinde zengin bir hayat sürmesi nasıl izah edilebilirdi? Mehpeyker, varlıklı bir ailenin kızı olmadığı gibi, uzak bir akrabasının, mirasına da konmuş değildi. Bir zamandan beri kıskanç âşıkının âdeta inhisarı altında bulunduğundan, eskisi gibi güzellik ve işve satarak para kazanmasına da imkân yoktu.

103

Mehpeyker'in bütün geliri, bu yola ilk düştüğü sıralarda tanıştığı, Abdullah Efendi adında zengin bir adamın cömertçe yaptığı para yardımından ibaretti.

Mehpeyker'e son derece tutkun olan bu herif, Su-riyenin belki en ahlâksız, en alçak adamlarından biriydi. Ortak olduğu birkaç büyük tüccarı, binbir hile ve düzenbazlıkla batırarak çok para kazanmış ve bilhassa Mısır'la yaptığı ticaret işlerinde yanümar bir maharet ve azalmaz bir gayret göstererek servetini kat kat arttırmış, Suriye'nin sayılı zenginleri arasına girmişti. Yaşı yetmiş geçtiği halde kadın, kız peşinde koşmaktan hâlâ kendini alamıyordu. Yüzüne bakılamayacak derecede suratsız, çirkin bir herifti.

Yüzü çiçek bozukluğundan delik deşik, rengi zenci kırmısı denilebilecek derecede koyu esmerdi. Birkaç defa (Mısır göz ağrısı) denilen hastalığa tutulduğu için gözleri hem perdeli, hem de çipildi. Göz kapaklarında

kirpik diye birşey kalmamıştı. Alt kısmı frengiden dökülmüş çentik, yarım burnu; fırça yüzü görmemiş paslı, •çürük dişleri, daima açık duran yayvan, salyalı ağız; uyuz hayvan tüyü kadar seyrek bıyık ve sakalı, yüzünün letafetini (!) bir kat daha arttırıyordu... Karakterinde ahlâksızlığın her çeşidi mevcuttu...

Bu iğrenç ve aşağılık mahlûka, en âdi kadınlar bile, para kuvvetiyle dahi tahammül edemedikleri için, musallat olduğu kötü kadınları altına gark etmekle beraber, canlarının istediği erkekle düşüp kalkmada ve her türlü eğlencede serbest bırakıyor; avuç avuç verdiği altınlara karşılık, yalnız ara sıra bir iki saatlik iltifat-lariyle yetiniyordu. Hülâsa, (deyyus) kelimesiyle daha tasvip edilemeyecek kadar mezhebi geniş bir herifti... Mehpeyker'e olan düşkünlüğü tutku derecesindeydi. Son üç yıl içinde İstanbul'a yalnız iki defa gelmiş ve kadının yüzünü ancak dört beş defa görebilmişti.

104

Böyle olduğu halde kendisine her ay muntazaman birkaç yüz altın veriyor; en varlıklı hanımefendileri bile imrendirecek derecede mükellef bir hayat yaşatıyordu.

Mehpeyker'le Ali Beyin beraber geçirdikleri hafta içinde o da tesadüfen İstanbul'a gelmiş ve birkaç defa haber göndererek kadını evine çağırmıştı. Fakat Meh-peyker, Ali Beyin kulağına gitmesinden korktuğu için, her defasında ya bir bahane uydurarak veya reddederek bu davetlerin hiçbirine yanaşmamış; hatta herifle münasebetini tamamen kesmeyi dahi göze almıştı. Fakat Abdullah Efendinin ne şirret, ne bulaşık, ne belalı bir herif olduğunu bildiği için, buna pek cesaret edemiyordu. Bu adamdan her türlü fenalık beklenebilirdi. Bilhassa böyle bir muameleye mâruz kalınca her şenaati, her edepsizliği göze alacak; elinden gelen her fenalığı yapmakta asla tereddüt etmiyecekti. Hatta para kuvvetiyle kiralık katiller bularak hem kendisini, hem Ali Bey'i belki de öldürtebilirdi...

Mehpeyker, bu tehlikeleri düşünerek, Abdullah "Efendi ile münasebetini kesse bile bu işi gayet usturuplu bir şekilde yapmayı, herifi kızdırmadan tatlılıkla ikna ederek dostça ayrılmayı daha uygun buluyordu... Böyle tedbirli hareket ettiği takdirde para yardımının kesilmesi ihtimali de vardı... Bu düşüncenin gerçekleşebilmesi de ancak herifle yüz yüze görüşmeye bağlıydı. Onun tastan kalbini biraz yumuşatabilmek için hayli dil ve bir o kadar da ter dökmek gerekiyordu... Ali Beyle son buluşmalarında, üç günden önce gelmemesi için ısrar ederek söz alması da bu müddet içinde Abdullah Efendi ile görüşebilmek içindi.

O gün, Ali Bey yalıdan ayrıldıktan sonra İstanbul'a inmeyi düşündü. Fakat vakit hayli geç olduğu için akşama eve dönemezdi. Geceyi de bu mendeburla birlikte geçirmek de hiç işine gelmiyordu. Binaenaleyh İstan-

105

bul'a ancak ertesi gün dört vapuru ile inerek doğruca Abdullah Efendinin evine gitti. Fakat ne çare ik herifi evde bulamadı. Dönüp ertesi gün gelmekten başka çare yoktu. Fakat iki gün üst üste İstanbul'a inmek de tehlikeli bir şeydi. Yolda Ali Beye rastlaması, Mesul Efendi veya Atıf Bey tarafından görülüp Ali Beyin kulağına ulaştırılması ihtimali mevcuttu. Onun için ister istemez akşam ezanına kadar oturup herifi bekledi. Fakat Abdullah Efendi o akşam eve hayli geç geldiği, o saatten sonra da dönmek mümkün olmadığı için, geceyi çaresiz orada geçirmek zorunda kaldı...

Öte tarafta Ali Bey, annesinin kalbini kırarak hiddetle evden çıkıp gittikten sonra bir iki saat şurada burada dolaşmış, açık havada sinirlerini yatıştırdıktan sonra, biraz neşelenebilmek ümidiyle - bir anaya karşı saygı ve itaat gibi en kutsal evlâtlık vazifesini bile uğrunda fedadan çekinmediği - Mehpeyker'inin iltifatlı kucağına koşmuştu. Yalıya gelip de kadını orada bulamayınca son derece canı sıkıldı. Önce çok kızdı. Annesinin hafif bir sitemi üzerine, kendisini bu yaşa getirinceye kadar çektiği sayısız sıkıntıları hiç aklına getirmiyerek,

hemen parlayıveren ve zavallı kadıncağızın kalbini kıran beyefendi sevgilisinin evde bulunmayışını mazur görmek için, zihninde türlü türlü sebepler icat ediyordu: O güne kadar, vakitli, vakitsiz, haberli habersiz her gelişinde, Mehpeyker'in kendisini sabırsızlıkla beklediğini görmüştü. Şimdi bir def acık da evde bulunmadı diye hemen sinirlenmek, kadıncağızı suçlamaya kalkışmak, fazla insafsızlık olmaz mıydı? Belki de ansızın önemli bir işi çıkmış olabilirdi. Bir kadın, bahusus başında erkeği olmıyan bir kadın, günlerce evinden dışarı çıkmaksızın nasıl yaşayabilir ve dışardaki işlerini nasıl görebir-

106

lirdi? Bu cihetleri düşünmek ve biraz insaflı olmak gerekti. Yalnız, son ayrılışında, üç günden önce yalıya gelmemesi için acaba neden o kadar ısrar etmişti? Yoksa bu işte bir bit yeniği mi vardı?

Birkaç saat bahçede gezindi; sevgilisiyle birlikte yaT sadıkları o unutulmaz geceleri hayalinden geçirerek avunmaya çalıştı. Fakat saatler geçiyor, sevgilisi bir türlü gelmek bilmiyordu... Ara sıra, Mehpeyker'in birkaç gün önceki ısrarlarını hatırlıyor; şüphe ve kıskançlık hisleriyle kalbi yerinden fırlayacakmış gibi şiddetle çarpmaya başlıyor; soğuk soğuk terler döküyordu. Lâkin aradan birkaç dakika geçer geçmez, sevgilisiyle geçireceği bu geceyi hatırlayarak az önceki üzüntülerinden eser kalmıyordu.

Akşam karanlığı başlamıştı. İskeleye her yanaşan vapurdan sevgilisi çıkacak diye sabırsızlıkla bekliyor; fakat gelip geçen vapurların hiçbirinden çıkmadığını görünce endişe ve heyecanı bir kat daha artıyordu.

Saat on buçuk olmuş, Mehpeyker hâlâ gelmemişti. Ali Beyin artık iyiden iyiye ümidi kesilmişti. Demek Mehpeyker bu gece yalıya dönmeyecekti... Hizmetçiler, her zaman olduğu gibi, önüne mükellef bir içki sofrası kurdular. İstiraplı anlarda içki, o ıstırabı şiddetlendirmekten, dimağımızı burgulayan kuruntuları artırmaktan başka neye yarar? Ali Bey, heyecanını belki yatıştırır ümidiyle içmeye başladı. Her kadeh rakı, midesine ateş gibi indikçe hiddeti, ıstırabı ve kuruntuları bir kat daha alevleniyordu.

Nihayet son vapur da, düdüğünü öttürerek iskeleden ayrıldı. Mehpeyker bu vapurdan da çıkmamıştı...

Ali Bey, kendisini artık iyiden iyiye ye'se kaptırmış, yüzüne gecenin rengi gibi korkunç bir renk çökmüştü. Kıskançlıktan kuduruyordu. Nasıl olmuş da bu kadına aptalca inanmıştı?

107

Öylesine müthiş bir ıstırap içindeydi ki, o anda ölüm, kendisine yaşamaktan çok daha kolay geliyordu.

Yarım saattir mütemadiyen içiyor, her dakikası ayrı bir cehennem azabı içinde geçiyordu.

Etrafına bakmıyor; önceleri ruhanî bir cennet sandığı bu köşk, gözüne şimdi bir musibet zindanı gibi görünüyordu. Mehpeyker'in o güzel vücudu ise, bütün etleri dökülmüş, korkunç ve iğrenç bir iskelet halinde, karşısında âdeta sırtlıyor; sanki kendisiyle alay ediyordu. Daha iki gün öncesine kadar, ruhunun başlıca gıdasını teşkil eden o güzel sesin akisleri şimdi kulaklarını tırmalıyor gibiydi. O ana kadar şifalı bir hayat suyu zannettiği rakı, bu akşam en şiddetli zehirler gibi gönlündeki son neşe kırıntılarını da silip süpürüyordu.

Bu ruh ve sinir buhranları arasında, bir aralık annesine veya gördüğü o küstahça hareketleri hatırladı; içi sızladı. Zavallı anneciğini bu iki paralık asifte için mi kırmıştı? İçine yuvarlandığı sefahat âleminde ahlâkı da hayli bozulmuş olmakla beraber, o yaşa kadar aldığı aile terbiyesi, öyle üç beş aylık bir sefahatin tesiriyle tamamen silinemiyecek kadar kuvvetliydi.

Daha birkaç saat öncesine kadar tapınırcasına sevdiği Mehpeyker'e karşı kalbi şimdi nefretle çarpıyor; biricik sevgili anneciğinin kırılan

gönlünü almak ve yaptığı küstahlığı affettirmek için zihninde çareler arıyordu.

Biraz daha içtikten sonra yatağına uzandı. Fakat uyumak ne mümkün? Kıvrınarak sağına, soluna dönüyor; zihnini başka şeylerle oyalıyarak uyumağa çalışıyor; lâkin bütün gayretine rağmen gözüne bir türlü uyku girmiyordu.

Ateş üstünde yatar gibi müthiş ıstıraplarla sabaha kadar kıvrandı, durdu. İlk tanıştıkları günden beri Meh-peyker'den gördüğü muameleleri bir sinema şeridi gibi

108

gözünün önünden geçirdi. Hepsi de yalan, hepsi de yapmacıktı. Hatta en samimî davranışları bile içten pazarlıklı, şeytanca birer kurnazlıktan ibaretti. Buna karşılık, tâ en küçük yaştan beri annesinden gördüğü şefkatli muameleleri hatırladı. Biraz rahatsızlansa; zavallı kadıncağızın sabahlara kadar üzüntüden gözüne uyku girmez; üzüntülerine, sevinçlerine, her şeyine ortak olurdu. Bilhassa babasını kaybettikten sonra bu şefkat da-, ha da artmıştı. Biricik evladının daima üstüne titrer, gözünün içine bakardı. Hatta en şiddetli muamelelerinde bile başka bir şefkat eseri görülürdü. Anacığı onun her şeyiydi. «Ana gibi yar, Bağdad gibi diyar» olur muydu? Şu anda bütün arzusu Mehpeyker denilen o aşifteyi en ağır hakaretler altında ezmek, rezil etmek, sonra da koşup anneciğinin boynuna sarılmak, ellerini, yüzünü, gözünü öperek kendisinden af dilemekti. Ali Bey, bütün gecesini; biri, Mehpeyker'den intikam almak gibi gayet müthiş; öteki annesine yaptığı çirkin muameleden pişmanlık gibi gayet ince iki zıt duygu arasında geçiredursun... Öte tarafta Mehpeyker, Abdullah Efendi'yi güneş battıktan sonra ancak bir buçuk, iki saat sonra görebildi. Çünkü herif, dalavereli işlerini ancak o zaman bitirerek evine dönmüştü.

Odaya girip de, hiç beklemediği ve ummadığı bir anda kadulı karşısında görünce son derece sevindi; o korkunç zebani suratı, kocakarı ağlayışından daha çirkin, daha iğrenç bir tarzda gülümsemeye başladı. Kendisini bunca zamandır hasretle beklettiği için, ağzının salyalarını akıta akıta, birtakım âşıkane sitemlerde bulundu...

Mehpeyker ise, son derece mütehakkimane bir eda ile, gelip gelmemek daima kendi elinde olduğunu, hiç kimsenin emri altına giremeyeceğini, canı isterse, geleceğini, istemezse gelmiyeceğini söyledi. Sonra asıl ko-

109

nuya geçti. Aralarındaki Q ahlâksızca mukaveleye dayanarak, Ali Beyle olan macerasını başından sonuna kadar anlattı. Gönlündeki sevgi geçinceye kadar kendisiyle görüşmeyeceğini, öteden beri yapageldiği para yardımını isterse kesebileceğini, fakat bu husustaki kararının kesin ve değişmez olduğunu bildirdi. Onun da biraz anlayış göstermesini ve geçici bir zaman için münasebetleri kesileceği için kızıp da kendisine düşman olmasını asla arzulamadığım sözlerine ilave etti. Herif, manâlı manâlı sırtlıyor; arada bir kafasını arkaya doğru sallayarak, buna katiyen yanaşmayacağını hareketleriyle belli ediyordu. Mehpeyker, bu taş yürekli canavarı ikna edip muvafakatini alabilmek için, bütün kadınlık maharetini gösterdiyse de hiçbirinin zerre kadar tesiri olmadı. Herif, sanki taştan bir duvar kesilmişti. Kadın ne yapsa karşı taraf, vuslatla ilgili birtakım âşıkane tavırlar takınıyor; ne söylese, ümidinin imkansız olduğuna dair birçok alaylı cevaplar alıyordu. Mücadele böyle iki üç saat kadar sürdü. Mehpeyker, arzusunu elde etmekten artık ümidini kesmiş; derin bir ye'se kapılmıştı. Bu teşebbüsünün gerçek sebebi olan düşmanlık ve intikam korkusunun da gönlünde zerrece hükmü kalmadı. Bu derece aşağılık bir herifin kaptislerine esir olmaksızın ölmek bin defa daha hayırlıydı. Abdullah Efendi son söz olarak:

— Şekerim, beyhude üzülmüyorsunuz... Aramızdaki mukavele gereğince iki taraf da hareketlerinde serbesttir... Kabul... Ama aşkınızla Marmara çırası gibi yanıp tutuşan bu fakiri vuslatınızdan büsbütün mahrum bırakmak, insafa sığmadığı gibi, mukavelemizde de yoktur... Boş yere

zihnini ve çenenizi yormayınız... Ne söyleseniz beni ikna edemezsiniz deyince Mehpeyker hiddetle yerinden fırladı; yaşmağını başına, feracesini arkasına aldı. Şimşekli bir sesle cevap verdi:

110

1

— Öyle mi? Pekiyi... Keyfin bilir... Fakat bundar sonra senin için Mehpeyker yoktur... Bir daha küçül bî selâmımı bile alabilirsen dünyada senden daha al çak olayım...

O saatten sonra yalıya dönemezdi. Geceyi, istanbul' da bir ahabının evinde geçirmek üzere, hızla kapıya doğru koştu.

Herif, Mehpeyker'in ne kadar kibirli ve inatçı bir kadın olduğunu çok iyi bildiği için, kendisinden ayrılmaya katî karar verdiğini derhal anladı. O takdirde bî daha kadının yüzünü bile göremeyecekti... Çaresiz lisanını değiştirdi. İşi şakaya boğarak, ufacık bir latifesine tahammül edemediği için yapmacık bir takım sitemlerle işi ciddiyetten çıkarmak istedi... Daha birçok yalvarmadan sonra kadını bin bir güçlkle fikrinden vazgeçirebildi. Yan yana oturup tekrar müzakereye koyuldular...

Bu defa teklifler daima Abdullah Efendiden geliyor; Mehpeyker hiçbirine yanaşmıyor, hepsini şiddetle ve ısrarla reddediyordu. Pazarlık böylece bir saat kadar sürdükten sonra herif son kararını bildirdi:

— Size altı ay mühlet... Bu müddet içinde âşıkı-nızla istediğiniz kadar sevişin... İsterseniz sokağımızdan bile geçmeyin... Para yardımını da kesmiyecek, bilâkis artıracağım. Lâkin mühlet bitince ben de payımı isterim. Buna muvafakat ederseniz yine hiçbir eğlencenize mâni olmam. Dilediğiniz gibi yaşayın... Muvafakat etmezseniz sizi katiyen rahat bırakmam. Düşmanlığım ve intikamım pek müthiş olur... Son teklifim budur. Benim için bunun daha ilerisine gitmek mümkün olamaz... İşinize geliyorsa güle güle gidin! Oturun! Ne yaparsanız yapın... Orası sizin bileceğiniz şey... diyerek kesip attı.

Böyle bir teklif kadının canına minnetti. Bir iki

111

dakika olsun düşünmeye bile lüzum gömleksizin ve hiç tereddüt etmeksizin teklifi aynen kabul etti.

Zorlukları yenmenin çaresini ancak hile ve desisede anyanlann kârı, ortadan kaldırmaya imkân bulamadıkları fenaliğin zuhurunu mümkün merteye geciktirmeye çalışmaktan ibarettir. Bu değişmez kural gereğince Mehpeyker de, verilen kararla, kendisini korktuğu beladan kurtulmuş sayıyordu... Allah kerimdi... Altı ay içinde neler olmaz; «Gün doğmadan meşime-i sebden neler doğar...» di. Kendinden altı ay mahrum kalmayı bu gece Abdullah Efendiye kabul ettiren işveleri altı ay sonra tesirini kaybedecek değildi...,

Pazarlık böylece bitmiş, anlaşılmaya varmışlardı. Herif, hazır gelmişken bir gecelik olsun beraber yatmaları için kadına yalvarmaya başladı. Aldığı kesin ret cevabı üzerine ine ine bir öpücüğe kadar indi; fakat ona da nail olamadı...

Mehpeyker, Ali Beyi de gerçi ciddi bir aşkla sevmiyordu; ona karşı muhabbeti de sadece bir şehvet hevesinden ibaretti..., Bununla beraber, kendisini tamamen terk edip gider diye korktuğu için, Abdullah Efendi ile konuşmaya başlarken Ali Beyin hayali gözünün önüne geldi; konuşulanları işitiyor, yapılanları görüyor gibi birtakım kuruntulara kapıldı. Hâsılı iki eski ahab, karşılıklı alışveriş eden iki tüccar gibi, işlerini bitirir bitirmez, birinin parmağı ötekinin eline bile dokunmaksızın birbirlerinden ayrıldılar; birer odaya çekilerek uykuya daldılar.

Ertesi gün Mehpeyker, sabah ezanı okunurken uyandı. Herife «Allaha ısmarladık» demeye bile lüzum gör-meksizin kendini sokağa attı; ilk vapurla Boğaziçi'nde ki yalısına döndü.

Sokak kapısından girip te âşıkının akşamdan beri yalıda olduğunu öğrenince, bu fena tesadüfün doğura-

112

bileceği kötü neticeleri düşünerek birdenbire çok telâşlandı. Fakat güzelliğinin ve işvelerinin Ali Bey üzerindeki tesirlerine güvenerek ve başından geçenleri bazı değişikliklerle anlatarak bu vartayı atlatabileceğini umdu. Bu ümitle hemen Ali Beyin bulunduğu odaya girdi. Ali Bey, o esnada sahil tarafındaki pencerelerden birinin önüne oturmuş, deniz sularının ağır ağır akışına dalmış, türlü hayaller kurmakla meşguldü. O kadar dalmıştı ki, Mehpeyker'in içeri girdiğini bile duymadı. Ayak sesiyle kendini topladı. Sesin geldiği kapı tarafına bakıp da Mehpeyker'i karşısında görünce bütün kam başına sıçradı; içindeki hiddet tufanı ortalığı boğacakmış gibi, tepeden tırnağa ateş kesilerek gök gürültüsünü andıran bir sesle birkaç defa üst üste haykırdı:

– Neredeydin? Çabuk; söyle, neredeydin? Mehpeyker, yapmacık bir korku ve şaşkınlık içinde cevap verdi:

– Dur ayol, biraz nefes alayım... Birden öyle hiddetlenme ki biraz aklım başıma gelsin de uğradığım belayı anlatayım...

– Başına gelen belayı mı anlatacaksın? Yalanlarına hâlâ inanacak mıyım zannediyorsun?

«En ummadığın esrar-ı derûnun

Sen herkesi kör, âlemi sersem mi sanırsın?»

Şimdiye kadar keyfimi ve eğlencemi bozmamak için, o yapmacık tavırlarına bilmezlikten geldiğime bakıp da beni aptal yerine mi koyuyorsun? Artık usanç geldi... Al şu ücretini de git, peydahladığın yeni zamparalarını eğlendir!

Sonra koynundan çıkardığı beş yüz liralık bir des-

113/8

te parayı kadının kafasına fırlatarak hiddetle kapıya doğru yürüdü. Şehvetine bir köle gibi esir olan Mehpeyker, bu ağır hakaret tufanı karşısında ne yapacağını şaşırdı. İzzet-i nefsinin, gururunu filan bir yana iterek kapının önüne, Ali Beyin ayaklan ucuna yığıldı kaldı. Âdeta hıçkırır

gibi:

– Allah aşkına beş dakikacık beni dinle Başıma gelenleri anlatayım... Dinle de suçum varsa beni öldür razıyım... diye yalvarmaya başladı... Ali Beyin ayaklarına sarılmak istedi. Fakat delikanlı, ayağıyla kendisini göğsünden iterek kapıyı biraz aralamış ve kendisini bahçeye atmıştı. Etrafa attığı vahşi bakışlarla bu sefahat yuvasına ebediyen veda etti ve bir hamlede sokağa fırladı...

114

«Yûsûf-ü gümkeşte bâz âyed be-Ken'an gam mehor Kûlbe-i ahzan şeved rüzî gülistan gam mehor»

«Yusuf kayboldu diye gam çekme! Gün olur, yine Ken'an iline gelir. Günün birinde şu hüznü kulûbe de gülistan olur. Gam çekme!»

Oğlundan gördüğü hakaret Fatma Hanımı çok sarsmış, zavallı kadıncağız birkaç gün içinde maddeten ve manen çökmüştü. Çünkü dünyada oğlundan başka bir ilgisi, ondan başka bir dayanağı, ondan başka bir saadeti yoktu.. Aralarında geçen bu üzücü olaydan sonra onun tekrar eve döneceğini hiç ummuyordu. Farz-ı muhal dönse bile, bir defa aralarına soğukluk girmiş, evin tadı tuzu kaçmıştı. O, eski ana-oğul samimiyetini yeni baştan canlandırmaya artık imkân yoktu... Ali'ciği-ne ölmüş nazariyle değilse bile, asla bilmediği ve içine giremeyeceği başka bir âleme göç etmiş nazarıyla bakıyordu... Üstelik gönlündeki bütün hisleri ve olanca sevme kabiliyetini de giderken birlikte götürmüştü...

Dünyada bir anne için, hem ciğer-pâresini diri diri kaybetmekten, hem de bu kayıba teessüf bile edememekten daha müthiş ruh azabı mı olur?...

Zavallı kadıncağız, oğlu evi terk edip gittiği günün gecesi, zi-

115

hin yorgunluğu ile birlikte vücuduna musallat olan humma nöbetleri içinde, bir dakikacık bile rahat yüzü görmedi; sabaha kadar gözüne bir damla uyku girmedi. Kalbi o kadar kırıldığı halde yine de oğluna beddua

etmeye dili varmıyordu... Bir aralık rahmetli kocasını hatırladı. O, sağ olsaydı şimdi kendisi için ne kuvvetli bir dayanak olurdu... Gönlündeki ıstırabı, ölmüş kocasının hayaliyle biraz yatıştırdı ve ellerini açarak, oğlunu doğru yola sevk etmesi için, Ulu Tanrı'ya yalvardı.

Dilâşûb'a gelince: Bu talihsiz kızcağız, Ali Bey için alındığını biliyor ve kendisini hakikî evlâdı gibi bağrına basmış, büyütmüş olan eski hanımının ağzından «Ali Beyefendinin ne kadar terbiyeli, ne kadar yakışıklı ve özellikle ne kadar insanîyetli bir genç olduğunu bilmemiş olsaydım Dilâşûb'u vermeye kıyamazdım» sözlerini sık sık işittiği için geleceğine güvenle bakıyordu... Bu evin kapısından adımını içeri atarken, kalbi aynı ümit ve emniyetle doluydu.

Ali Bey ise, o akşam eve geldiği zaman, bir haftalık içki sersemliği, eğlence yorgunluğu ve uykusuzluk sebebiyle, yüzü hafifçe solmuş, gözleri mahmurlaşmış, Mehpeyker gibi başı havallı bir kadını bile deli eden güzelliği öyle hazin, öyle sevdalı bir hal almıştı ki, zavallı kız bir iki kere yüzüne bakabildiği halde gönlünü hemen kaptırıvermişti. Bu genç adam, hayalinde yaşattığı erkek güzelinin tâ kendisiydi. Ancak onunla mesut olabileceğine iyice kanaat getirmişti.

Ali Bey'in ara sıra kendisine biraz dikkatlice baktığını görse sevincinden içi içine sığmıyor; bu bakışlar kendisine saadettin ilk müjdecileri gibi geliyordu. Delikanlının o geceki soğuk davranışını ise, yorgunluğuna, utangaçlığına ve belki de annesinin maksadını henüz bilmeyişine yoruyor, gönlündeki yeni yeni filizlen-

116

meye başlıyan aşk ümitlerini zedelemek şöyle dursun, daha da kuvvetleniyordu... «Sabreden derviş ergeç muradına ererdi»... Binaenaleyh sabretmesi ve beklemesi gerekti... Fakat ne yazık ki bu ümit çok sürmemiş; ertesi gün Ali Bey, annesiyle aralarında geçen ağız kavgasının üzerine evi terk edip gitmişti...

Kızcağız, bu faciaya kendisi sebep olduğunu öğrenince çok üzüldü...

Doğruca hanımının yanına koştu. Hanımefendi müthiş bir ıstırap içindeydi... Bu eve ne ümitler, ne hayallerle gelmiş, netice ne olmuştu?... Demek o, bu saadet yuvasına mutluluk yerine uğursuzluk getirmiş; kapının eşiğinden adımını atar atmaz ana oğul, kendi yüzünden birbirine girmişler... Bunları düşündükçe bir ıstırap tufanı, bir azap kasırgası içisde kalbi duracak gibi oluyordu... Biçare kız, birkaç saat içinde, aylar süren ağır bir hastalık geçirmiş gibi, erimiş, süzülüvermişti; koncaı andıran yanakları, soluk, pörsük bir güle dönmüştü...

Öte tarafta hanımefendi, uykusuz geçen her gecenin sabahında, oğlu tarafından hakarete uğradığı o uğursuz saatte, aynı hakarete yeniden maruz kalıyormuş gibi, kalbi en derin yerinden sızlıyor, derin bir ıstırapa kapılıyor, hiçbir şeyde teselli bulamıyordu... Kal-: binin kırgınlığını giderecek, kendisini teselli edecek birim arıyordu... En münasibi Dilâşûb'tu..., Kızı yanına çağırttı; dizinin dibine oturtarak söze başladı:

— Kızım! Felek beni hakikatsiz bir evlattan ayırdı... Onun yerine ş_u fâni dünyada bana yar olacak bir sen kaldın... Sağ oldukça benimle beraber yaşamak ister misin? diye sordu.

Dilâşûp, göz yaşları ve hıçkırıklar içinde boğulan titrek bir sesle cevap verdi:

— Hanımefendiciğim! Allah canımı alaydı da bu yalıdan içeri adımımı atmıyaydım... Beyefendiye gü-

117

cenmenize ben sebep olduğum bu kadar iltifat ediyorsunuz... netsizliğim velinimetlerime dokunaç.

çekilirsem siz ana oğul yine cariyen6

beni

uğurda ölmekliğim gerekiyorsa, Ta^nnl s&e,

ona da canla başla razıyım... Yalvar

an önce bu evden uzaklaştırın!.- k garak ^en -

Tam bu sırada bir cariye süratle K fenlen di; Ali Beyin eve geldiğini ve

Şu an*LkaSmdan damak üzere olduğunu haber verdi... * ğınl niÇ ^ Bey,

annesi tarafından nasıl k^Tyüzü ölüm katmaksızın, oda kapısında ^^--^

soH*- -ğinde doğrulmuş bir ölünün T^J^ ^*&??.». Tann'nın gazabını görmüş

bir li gibi ürkek ve çekingendi... T kın şaşkın bakındıktan sonra ^"r"

Yüzü yılma alâmetleri görünmeye baş. dizlerine bembeyazdı... Koşarak

annesinin a ğlıyOrdu.-Tek kelime söylemiyor, mütemadiyen ^ uj

Biçare kadın, bütün kırgınımı o Q da evlâ verdi. Sevincinden âdeta deli

olacaK.. ^^ •sarıldı. Biteviye yüzünü gözünü öp

^

Söze ilk başlayan annesi oldu: Kendim n

_ Ali'ciğim Allahaşkına sus! &* söz için an

edeceksin; hem ben helak <*>#*f'w&P. .baŞl^ylla-nen sana danılır mı hiç?

Sus evladı^ ^ .bay sus! Vallahi dayanamayacağı»--. ?u^ ^i; adetaj^^

çağım... diyerek suçlu sanki kendisi varıyor; sevinç gözyaşlan, oğlunun

lanna karışıyor... n ÇOK sûri*

Bir annenin evladına kırgınlığı eı^ yarım tülbent kuruyuncaya kadar sül

önce; oğlunun artık yüzüne bile düğü evladını karşısında görünce

118

bun köpüğü gibi, birden uçup gidivermişti... Şimdi olanca gayretiyle,

dizlerinde hüngür hüngür ağlamakta olan bu nankör evladı susturmaya

çalışıyordu...

O esnada odada bulunan Dilâşûb ise, sevinç ve heyecan içinde, bulunduğu

yere yığılıp kalıvermişti...

Ali Bey aralarında sanki hiçbir şey geçmemiş gibi, annesi tarafından

böyle şefkatle karşılanması ve teselli edilmesi üzerine biraz kendine

gelebildi. Hanımefendi de, oğlunun hal dilince pişmanlık demek olan sıcak

gözyaşlan karşısında biraz kendini toparladı... İkisinin de bakışları

birden Dilâşûb'a çevrildi... Hanımefendi, kızı o halde görünce hemen

yerinden fırlayarak Dilâşûb'un yanına koştu... Bir yandan yüzüne su

serperek, kolonyalar koklatarak kızı ayıltmaya çalışıyor; bir yandan da

«Bak, biçare kız senin için neler çekiyor...» diye tatlı tatlı sitem

ediyordu. Beş on dakika uğraştıktan sonra Dilâşûb gözlerini açtı; şaşkın

şaşkın etrafına bakınmaya başladı. Kendi durumunu ve hanımının da pervane

gibi etrafında dolaştığını görünce çok mahcup oldu; güzel yüzü

pembeleşti. Bilhassa Ali Bey'in de, kendisini ayıltmak için gayret sarf

etmesi pek hoşuna gitmiş; delikanlının bu davranışından kendisini sevdiği

mânâsını çıkarmıştı.

Kız telaşla doğruldu. İlk tanıştıkları gece Ali Bey'in yaptığı soğuk

muameleyi hatırlamıştı... Ortada fol yok, yumurta yokken fazla iyimser

olmamak, birtakım boş hayallere kapılmamak gerekti... Birkaç saniye

içinde yine dünkü mahzun Dilâşûb oluvermişti...

Uğursuz bir aşktan henüz kurtulmuş olan Ali Bey ise, ilk rastladığı bu

güzel kıza gönlünü kaptırmış, kalbi şiddetle çarpmaya başlamıştı.

Mehpeyker'le Dilâşûb'u mukayese etti: Ötekinin bütün davranışları

yapmacık,

119

bütün söyledikleri yalandı... Dilâşûb ise, her haliyle sevmeye layık

bir melekti. Öteki bir yalancı taş, bu kız ise hakikî bir pırlantaydı.

İkisini mukayese etmek bile doğru değildi...

Yukarki anlatılanlardan da anlaşılacağı gibi Dilâşûb, Mehpeyker'le

kıyaslanamayacak derecede güzel bir kızdı. Bilhassa ahlakı, namusu ve

sadakati, bu güzelliğin kıymetini kat kat artırıyor.

Ali Bey, kıza şimdi böyle alıcı gözüyle baktıkça kendi kendine şaşıyordu;

nurdan yaratılmış böyle bir melek, daha dün pervane gibi, etrafında

dolaşıp dururken nasıl olmuş da görememiş; âdi bir sokak kadını için annesinin kalbini kırarak evini terk etmişti?... Şimdi annesiyle konuşurken, lafı döndürüp dolaştırıp annesinin Dilâşûb'la ilgili dünkü teklifine getirmek istiyor; fakat bu konuda lakırdı etmeye yüzü olmadığından, düşündüklerini açık açık söyleyemiyor ve çok üzülyordu...

Fatma Hanım ise, oğlunu yeni baştan kızdırmak, sinirlendirmek korkusu ile, Dilâşûb meselesini hatırına getirmeye bile cesaret edemiyordu. Zihnini kurcalayan bir, iki nokta vardı. Ali Bey'in gösterdiği pişmanlık; acaba o kadınla ilgisini tamamen kestiğine mi delâlet ediyordu, yoksa dünkü çirkin hareketinden utanç duyduğu için miydi? işte burasını kestiremiyordu... Zihnini bu tereddütlerden kurtaramadığı için, birkaç saat Dilâşûb'un adını bile anmadı. Bununla beraber, oğlanı yeni bir aşkla eve bağlamadıkça eski haline getire-miyeceğini de gayet iyi bildiği için, Dilâşûb'tan bahsetmek için fırsat kolluyor; fakat lakırdıyı bu konuya getirecek münasip fırsatı bir türlü yakalayamıyordu... Ni-

120

hayet fazla sabredemiyeceğini anlıyarak oğlunun yanına sokuldu; kollarını delikanlının boynuna atarak söze başladı. Kesik kesik konuşuyor, sözlerinin ne tesir yaptığını anlamak ister gibi, iki kelimede bir duruyor; sorgulu bakışlarla oğlunun yüzüne bakıyordu...

— Ali'ciğim, bir şey söyliyeciğim, ama kızma, si-jüirlenme sakın! Sana gücendim sandın öyle mi? Onun için ağladın değü mi? Ben sana gücenmedim, oğlum... Bir ana, evladına gücenir mi hiç? Fakat çok acıdım... Çünkü halin neydi oğlum? Bilsen ne haldeydin... Aklın başında değüdi... Âdeta deli gibiydin... Gençlikte insanın başına böyle şeyler gelebilir..., Bundan dolayı .seni ayıplamak hatırımdan bile geçmez... Yalnız, söyle bana o kadını hâlâ seviyor musun? Gönlünde onun sev-jgisi hâlâ yaşıyor mu? Ötekini... Ötekini hâlâ aynı şiddetle seviyor musun?... diyecek oldu. Ali Bey'in yüzü, müthiş bir tokat yemiş gibi, kıpkırmızı kesildi; azimkar Mr sesle derhal cevap verdi:

— Anneciğim, ayaklarını öpeyim, bir daha bana o aşifteden sözetme!... Allah yüz bin defa belasını versin... Şeytanın kuvvetli bir yardımcısı yeryüzünde eksilmiş olur...,

Bu sözleri söyliyken, daha dün o kadın için kendisine hakaret eden oğlu muydu?... Kadıncağız, kulaklarına inanamıyor; gördüklerinin rüya, işittiklerinin yalan olması ihtimalini düşünerek sevinmeye bile cesaret edemiyor...

— Ya... İki gözüm... Dün... Dünkü halin... diye kesik kesik bir şeyler söyliyecek oldu. Ali Bey, hemen sözünü keserek cevap verdi:

— Kurban olayım, anneciğim, bana dünden bahsetme! Dün tımarhanelik bir deliydim... Dün alçağın biriydim... Allah canımı alaydı da bana dünkü uğursuz saatleri göstermeseydi...

121

Daha fazla tereddüte artık lüzum yoktu. Bu kesin ifade üzerine, oğlunun o beladan yakasını sıyırdığıia iyice inanmıştı. İçi ferahladı. Coşkun bir sevinç tufanı içinde, göz yaşlarını zaptedemiyerek «Yarabbi, şükürler olsun, bana bu mutlu günü de gösterdin... Sen ne büyüsun ki, şu evladımın terbiyesini, insaniyetini yeni baştan iade ve ihsan ettin...» diyerek şükranla secdeye kapandı. Bu ilâhî manzara karşısında Ali Bey de kendini tutamadı; annesinin boynuna sarılarak dakikalarca ağladı... Ağladı... Bu sıcak göz yaşları içinin ze-hirini hafifletmiş, biraz sakinleşmişti.

Annesi ise, bu fırsattan faydalanarak, oğlunu eve iyice bağliyabilmek için ne yapmak, nasıl hareket etmek gerektiğini düşünüyor; bunun ancak Dilâşûb va-sıtasiyle mümkün olabileceğine inanıyordu... Kızı, bir iş bahanesiyle odadan çıkardıktan sonra bir aralık münasebet düşürerek Dilâşûb'un güzelliğinden, marifetlerinden, vefakârlılığın, namus ve sadakatından söz açtı. Dedi ki:

- Kızcağız, seni çıldırmasıya seviyor. Sen evi terk edip gittin diye bir günün içinde üzüntüden bak nasıl sarardı, soldu... Biraz önce seni öyle perişan bir halde görünce birden nasıl düşüp bayıldığına da kendi gözlerinle şahit oldun... Mamafih kız hoşuna gitmediyse söyle! Arar, başkasını bulurum... Lakin zavallıya yazık değil mi?... Bunları söylerken bir yandan da göz ucu ile oğlunun yüzünü tetkik ediyor; sözlerinin ne tesir yaptığını anlamak istiyordu.

Ali Bey, mahcup mahcup önüne bakarak cevap verdi:

- Anneciğim, siz beğendikten sonra ben niçin be-ğenmiyecekmişim... Allah için güzel kız... Hem sizden

122

ne saklıyayım, bilakis simasını da beğendim, tabiatım da Lakin şimdilik evlenmeyi düşünmüyorum...

Bu sözler, üstü kapalı bir muvafakatti. Fatma Hanım, konuşmasına devam etti:

- İki gözüm, sana dün de söyledim. Mürüvvetini görmek, seni nasıl büyüttümse yavrularını da öylece kendi elimle büyütme istiyorum... Anneciğini o saadetten mahrum eder misin?...

Annesi belki fikrinden cayar korkusu ile Ali Bey, daha fazla itirazı doğru bulmadı:

- Siz bilirsiniz, anneciğim... diyerek kesin muvafakatini bildirdi. Fatma Hanım, Dilâşûb'u daha o geceden oğlunun yatağına vermeyi kararlaştırdı.

Ali Bey, annesinin Dilâşûb'la belki yalnız görüşmek istediğini hesaba katarak, biraz eğlenmek, hava almak bahanesiyle bahçeye çıkmıştı. Hanımefendi kızı yanına çağırttı. Biçarenin gönlünde o eski ümitlerinden zerre kadar eser bile kalmamıştı. Lakin gönül verdiği gencin, Mehpeyker belasından kurtulduğunu işitince sevincinden az daha deli olacaktı. Kendini tutamıyarak hanımefendinin ayaklarına sarıldı. Sevinç ve heyecanı her halinden belli oluyordu... Sonra birden aklı başına geldi; yaptığı hareketlerden utanarak başını önüne eğdi. Şimdi sessiz sessiz ağlıyordu. Hanımefendi, bu göz yaşlarının sevinçten ve utangaçlıktan ileri geldiğini derhal anlamıştı. Kızın sırtını okşayarak:

- Evladım, bunda utanacak bir şey yok. Allanın emriyle beyin senindir. Seviyorsan iftihar et! Düşmanların utansın... dedi. Sonra kızı dizine oturttu; yüzünü saçlarını okşayarak heyecanını biraz yatıştırdı. Buna rağmen Dilâşûb'ta yine bir durgunluk hali gözden kaçmıyordu... Hanımefendi, bunu kızın utangaçlığı-

123

gına yordu. Halbuki gerçek sebep büsbütün başkaydı: Zavallı kız, daha iki gece evvel Ali Beyin kendisine karşı takındığı o soğuk tavrı ve ertesi günkü üzücü olayı hatırlamıştı. Delikanlının sevgisine bir türlü güvenemiyor, içinden inanmak gelmiyordu. Gönlündeki üzüntünün asıl sebebi buydu. Mamafih yine de elinden geldiği kadar metin görünmeye çalışarak üzüntüsünü sezdir-memeye muvaffak oldu.

Akşam ezanı okunmuş, yemek vakti gelmişti. Hanımefendi, sağ yanına oğlunu, soluna da müstakbel gelinini alarak sofraya oturdular. Yemeklerini büyük bir neşe içinde yediler. Sonra bahçeye çıkıp ağaçların altında biraz dolaştılar.

Köşke döndükleri zaman saat epeyce ilerlemişti. Ali Bey yatak odasına girdi. Hanımefendi oğlanın arkasından, dan kızı da kendi elceğiziyle aynı odaya soktuktan son-, ra kalp huzuru içinde odasına çekildi.

124

«Âlemin bir zevki yok kim âhiri dert obuasın Mâhitâb-i lyde der-peydir hilâli matem»

«Âlemde, sonu dertle bitmiyen hiçbir zevk yoktur. Bayram mehtabının ardından bile derhal matem hilâli görünür.»

Ali Bey, böylece Dilâşûb'la evlenmiş; bu izdivaç ile hayatı da düzene girmişti. Gündüzleri muntazaman vazifesine devam ediyor; geceleri de

kültürünü artırmak için geç vakitlere kadar çalışıyordu. Etrafında pervane gibi dönen genç ve güzel karısı, vücuduna sanki yeni bir ruh ilave etmiş, zekâsını, enerjisini ve başarısını kat kat artırmıştı.. Zavallı genç, gerçek saadetin mânâsını şimdi anlıyordu...

Ali Bey, kansiyle balayım geçiredursun... Öte tarafta Mehpeyker, bu evlenmeyi haber alınca birden çok üzülmüş; fakat sonra Ali Bey'in bu hareketini gelip geçici bir hiddet eseri sayarak hayli teselli bulmuştu. Meh-peyker'in kim olduğunu henüz layikiyle bilmiyen bu küstah delikanlı, kızıdan hevesini aldıktan sonra ergeç yine kendisine dönecekti... Ali Bey'i yakın zamanda yi-îie ayaklarının dibinde yalvarır göreceğinden o kadar Amindi ki... Kendisini terk edip bir cariye ile evlenişine

125

güya hiç önem vermiyormuş gibi görünmek istedi... On gün kadar bekledi. Fakat Ali Beyi öyle zannettiği gibi ayaklarının dibinde görmek değil, hatta bir haberini bile almayınca, içine bir kurt düştü...

Uzun uzun düşündükten sonra, şehvet hislerini ye-nemiyerek sabık sevgiliye baştan başa sitemlerle dolu bir mektup yazıp gönderdi. Sabırsızlık içinde günlerce beklediği halde mektubuna iki satırlık bir cevap dahi almadı... Bununla beraber yine de iyimserlikten vazgeçmiyor; Ali Beyin bu kayıtsızca davranışını kendi görüş zaviyesinden mütalâa ediyordu: Sevgilisinin, bu hareketi hiç şüphesiz kıskançlıktan ileri geliyordu. Kıskançlık ise aşkın bir başka belirtisi demekti. Sevmiyen erkek kıskanır mıydı? Şu halde kökü kıskançlık olan bu alâkasızlığı ne kadar sürerse Ali Bey, kendisini o derece şiddetle seviyor demekti. Bundan dolayı kederlenmek değil, bilakis memnun olmak, sevinmek gerekti...

Ali Bey'le aralarındaki münasebetin bütün bütün kesilmesi ihtimali asla bahis konusu olamazdı. Fakat günler gelip geçiyor; karşı taraftan hâlâ bir ses çıkmıyordu... Ali Bey'in hasreti artık canına yetmişti. Onun kuvvetli kolları arasında yaşadığı aşk ve zevk dakikalarını hatırladıkça şehvet iştiağıyla yanıp tutuşuyordu.

Öyle sitemle, istiğna ile hiç bir netice elde edemi-yeceğini anlamıştı. En sona sakladığı çareye başvurmak, delikanlıya ateşli bir aşk mektubu yazmak gere-rekiyordu. Abdullah Efendi, macerasının bazı yerlerini işine geldiği şekilde değiştirerek ve bu macerayı yine kendisi için katlanılan bir fedakârlık gibi göstermiye çalışarak Ali Bey'e firaklı bir mektup yazdı; hasretiyle nasıl yanıp tutuştuğunu uzun uzun anlattı; mektubun altına da sadakatine dair bir çok yeminler ilave etmeyi unutmadı...

126

Günlerce sabırsızlık içinde bekledi; fakat mektubuna hiçbir cevap alamadı. Ye'sinden deli olacaktı. Bu durum karşısında başvurulacak son bir çare daha kalıyordu: Aşk ve gönül meselelerinde, en büyük yalan olmakla beraber, hemen daima önemli roller oynayan ve bazı defa gerçekleştiği için tesiri de o nisbette kesin olan intihar tehdidi. Ali Bey'e bir mektup daha yazarak bu hasrete artık dayanamayacağını, böyle kendisinden ayrı yaşamaktansa, ölmenin daha hayırlı olduğunu, bu mektubuna da müsbet bir cevap alamadığı takdirde ölmeye karar verdiğini bildirdi.

Nefretle dolu bir kalb karşısında, en acmdıncı sözler bile sahtelik hududundan öteye geçemez... Bu mektup da Ali Bey'in nefretini bir kat daha artırmaktan başka hiçbir işe yaramadı, delikanlıyı büsbütün çileden çıkardı. Yüzsüzlüğün bu derecesi dünyada görülüş şey değildi. Mehpeyker'e karşı alâkasızlığı ve nefreti âdeta tehevvr şeklini almıştı. Bu aşifteyi bir güzel donatmak gerekiyordu. O tehevvrle hemen kâğıda kaleme sarılarak aşağıdaki cevabı yazdı ve mektubu getiren adamla gönderdi;

«Hanım! Maşallah adam aldatmakta İblis'e taş çıkartmaya başladınız. Beni intiharla mı korkutmak istiyorsunuz? Boşuna gayret... Siz yaradılıştaki kadınlar, ölümü hiçbir zaman isteyerek göze alamaz. Farzı mahal bu palavranız gerçek bile olsa, bana ne? Bin defa lâayık olduğunuz ölüm

cezasının infazında, celladın vazifesini bizzat kendiniz yapmış olursunuz. Nazarımda varlığınızla, yokluğunuzun hiçbir farkı olmadığı için, yaşamınız veya ölmeniz beni zerrece ilgilendirmez. Şu dünyadan defolup gittiğiniz takdirde, maskara maskesi kadar yalancı bir güzellikle ücretli ağlayıcı feryadı gibi, yine yalancı birtakım sadakat delillerinden henüz kendile-

127

rini kurtaramayan namuslu insanlar sevinisin... Gönül meselelerini şimdilik bir yana bırakalım da, biraz realist olalım: Sizinle olan münasebetlerim bana şu gerçeği öğretti ki, bir insan, bir yılanla asla bir arada yaşayamaz... Binaenaleyh benden ümidinizi kesin! Ben, şimdi gönlümü hiç çekinmeden emanet edebilecek bir hayat arkadaşı buldum... Genç ve güzel karımla mesut halayımızı yaşıyoruz. Siz de, heveslerinizin ve şehvetinizin oyuncağı olacak bir esir bulmakta güçlük çekmezsiniz elbet... Bu alandaki maharetinizi gayet iyi bilirim. Benim için hayatınızı değil, beş dakikalık eğlencenizi bile feda edemezsiniz. Bu palavranıza inanacak kadar aptal olmadığımı artık öğrenmenizi, bilmenizi önemle rica ederim.»

Ali

Mehpeyker, gönderdiği adamın, yine elinde bir mektupla geri döndüğünü görünce, ümidinin gerçekleşmek üzere olduğunu sanarak birdenbire çok sevindi; yüzü pembeleşti, dudaklarından muzaffer tebessümler dökülmeye başladı. Mektubu, herifin elinden kaparcasına çekip aldı. Güya Ali Bey, karşısındaymış gibi, elinde birkaç defa nazlı nazlı evirip çevirdi; müstağni bakışlarla ötesine berisine baktıktan sonra, içinde yazılı olanları, sanki evvelden biliyormuş da, önem vermiyormuş gibi, ağır ağır açmaya koyuldu. Kâğıdı zarfından çıkarıp da yazılara şöyle bir göz atınca, müthiş bir yeis ve hayret tufanı içinde, elleri titremeye başladı. Sanki bütün kanı çekilmiş, yüzü ve dudakları balmumu gibi sapsarı olmuştu. Hâlâ elinde tuttuğu mektubu gayriihtiyarî evirip çeviriyordu. Kaşları çatılmış, bütün vücudu korkunç Ispazmozlarla sarsılıyordu... Bu, pek yaman bir darbeydi. Bilhassa «Ben şimdi gönlümü emanet edecek namuslu bir hayat arkadaşı buldum... Genç ve güzel ka-

128

>ıılî ^

rımla mesut halayımızı yaşıyoruz» en müthişiydi.

Bir kadın için en yakıcı şey, şısında yenilmektir. Hele rakibinin k» dinin güzellikten başka bir meziyeti daha da müthiş olur...

Bu hakaret üzerine Mehpeyker, " ^föi dehşetli bir intikam almaya karar v İsmetsiz bir sevgi, karşı tarafın i -lamaz derhal şefkatsiz ve amansız kir gT-peyker de o dakikadan itibaren sat>ık ^ sı&dı kilde intikam alacağını düşünmeye uyku yüzü görmeyerek hep bunu düı çok intikam planları çizdi. Neticede ğü avcının vücudunu parçaladıkça tışmayan yaralı kaplanlar gibi, dü çak yerinden vurmak için, Dilâşûb'u ye karar verdi. Bir yandan da gereken başvurmaktan geri kalmıyordu, ğince yapılacak ilk iş, rakibini c^ kün olursa biazat görmeye çalışmaktı-vasıtasıyla tahkik ettirerek Ali Bey'in C kolayca öğrendi. Planının ikinci saf*1»5* kından görmektir. Bu, birincisi kadar bini görebilmek için, elini kolunu Ali Bey'lerin yalısına gidemezdi. Onl»3"1 evinde görmek mümkündü. Şeytanî : na da çare buldu. İşe başladığının on ma Hanımefendiyle ve Dilâşûb'la bir ya tesadüfen tanıştı.

Bu ilk mülakatta Mehpeyker, ni< rakibiyle kendisini mukayese etmiş ve dışından kat kat güzel olduğunu g"örn nesinin karşısında mehtap nasıl birden

&

l&rf *> - *

*•

te& '

^

ya-aki-
0-
g&-
t,iJ.
Q/g <*

lâşûb'un göz kamaştıran güzelliği karşısında kendi güzelliği de gözlerden derhal silinivermişti...

Hatta Hanımefendilerin düğüne geleceğini evvelden bildiği için giyimine ve süsüne son derece itina ettiği, Dilâşûb ise, âdeta güzelliğini gizlemek istercesine sade giyinmiş olduğu halde, giyindiğini ve takındığını yakıştırmak hususunda da, yalnız kendisinden değil, düğüne gelen güzelleri hepsinden daha üstünü.

Karı hasedinden deli olacaktı. Güzellikle rakibiyle boy ölçüsemiyeceğine kanaat getirince, hiç değilse başka hususlarda üstünlüğünü göstermek hevesine kapıldı. Zekâsına ve düzgün konuşmasına güvenerek birtakım şakraklıklarla meclisi idare etmeye kalkıştı. Dilâşûb, bir hiss-i kabl-ev-vuku ile Mehpeyker'in bu gizli niyetini keşfetmiş gibi, tatlı tatlı konuşmaya başladı. Kakibinden çok daha düzgün, daha çekici bir eda ile konuşuyor; araya zarif nükteler ve fıkralar karıştırarak dinliyenlerin olanca alâkalarını kendi üzerinde topluyordu. Mehpeyker'in aşiftece gevezeliklerine kulak veren kalmamıştı...

Kadın, bu alanda da Dilâşûb'tan kat kat aşağı olduğunu anlayınca hiddetinden âdeta ifrit kesilmişti. Eline geçse kızcağızı bir kaşık suda boğacaktı. Eğer rakibini kendisinden değersiz bulmuş olsaydı, kendinden daha aşağı, daha değersiz bir kadına gönlünde yer verdiği için, Ali Bey'e karşı gayzı belki biraz hafifliyecek, hatta belki de bu gayzın yerini hakaret arzuları dolduracaktı. Fakat gelgelelim, hem yakışıklı bir sevgiliyi kaybetmek, hem de onu, her hususta kendisinden çok üstün bir rakibe teslim etmek, Mehpeyker gibi âdi bir muhitten yetişmiş, bütün ömrü binbir kötülük içinde geçmiş aşiftelerin değil, en terbiyeli, en kadir bilir kadınların "bile kolay kolay tahammül edebileceği belalardan değildi... Bu nazenin ise, ye'si çoğaldıkça ihtiyarî de elden

130

giderek, tasarladığı intikam planını bir kere daha göz-den geçirmek üzere, kalabalıktan bunaldığını bahane ederek düğün evinden ayrıldı; doğruca Abdullah Efendinin evine koştu. Arab'ı bu işte bir maşa gibi kullanmayı düşünüyordu.

İhtiyar, aralarındaki son mukaveleye göre, altı aylık mühlet tamamlanmadan Mehpeyker'in yüzünü görmekten bile umudunu kesmiş; gönlünü eğlendirmek için başka çareler aramakla meşguldü... Mukavelenin üzerinden henüz bir ay bile geçmemişken, böyle hiç ummadığı bir anda sevgilisinin oda kapısından içeri girdiğini görünce aptallaştı. Gözlerine inanamıyordu... Mamafih, bu ani ziyaretin para ile ilgili olabileceğini hesaba katarak şöyle bir toplandı. Gayet vakûrâne ve aynı zamanda müsaadekârane btr tavırla:

— Buyursunlar, efendim! Buyursunlar iki gözüm! Sizi hangi rüzgârlar attı? Gördünüz mü, koca fellah insana nasıl lazım olurmuş... Madem ki, siz fakiri sevindirmek için, mühletin bitiminden çok önce teşrif ettiniz. Bu lütfekârlılığınıza karşılık, bendeniz de va'dim-cien ve her zamankinden kat kat fazla hizmette kusur etmem elbette diyerek misafirini karşıladı. Fakat, kadının heyecanlı halinden ve hızlı hızlı nefes alışından, gayet hiddetli ve telâşlı olduğunu anlayınca, işin rengi değişti. Muhatabının yüzüne dikkatle baktı. Sararmış çehresinde derin bir elemin izleri okunuyor; titreyen dudaklarından ve şimşek şimşek çakan bakışlarından, alevli gazaplar saçılıyordu.

Abdullah Efendi, konuşma şeklini ve ses tonunu hemen değiştirerek sözüne devam etti:

— Bende ne divane herifim... Münasebetli, münasebetsiz her zaman şaka yapmaya kalkışırım... Fakat yüzünde bir rahatsızlık alâmeti var... Allah aşkına ne oldunuz?

– Ne mi oldum? Ne olduğumu halimden de anlamıyor musun? Dur, söyleyeyim öyleyse... Fakat istediğimi yapmak elinden gelecek mi? Eğer istediğimi ya-pabilirsen. Bunu taahhüt edersen... Maksadım gerçekleşinceye kadar yanından ayrılmam... Senin olurum... Anlıyor musun? Yalnız ve ancak senin... Ah! İntikam... Bir gün intikam... Bir kere intikam... Ondan sonra isterse dünyanın altı üstüne gelsin...

Müthiş bir kin ve intikam kasırgası için yüzü korkunç bir hal almıştı.... Herif, kadının maksadını iyice kavrayamamakla beraber, birisinden intikam almak için, kendisinin bu alandaki tecrübe ve maharetinden faydalanmak istediğini anlamıştı. Bu taş yürekli canavar için, adam öldürtmek, tavuk kestirmekten daha basit bir şeydi: Kendisince bu kadar basit bir şey için kadının bu derece telaş göstermesi tuhafına gitmişti... Küçümser bir tavırla ve alaycı bir eda ile cevap verdi:

– Vah! Vah! Vah!. Demek telaşınız bunun içindi? Gülmeden eğlenmeden başka bir şey düşünmeyen Mehpeyker, demek şimdi intikam sevdalanna tutuldu? Lakin bu melek gibi vücuda, o kadar korkunç hayaller yakışır mı? Ama niçin yakışmasın? Azrail de melek değil mi?

Sözlerinin ne tesir yaptığını anlamak için biraz durdu; Mehpeyker'in yüzüne baktı; sonra daha ciddî bir eda ile devam etti:

– Lakin ne oluyorsun? Derdin nedir? Şu dünyada Abdullah gibi bir kulun varken, arzularının gerçekleşip, gerçekleşmeyeceğini düşünmen bile abes. Sen yalnız emret! Ötesine karışma! Emirlerin en kısa zamanda yerine getirilmezse, o zaman bana ne istersen söyle!

Mehpeyker, acı acı gülümseyerek maksadını açıkladı:

– Bizim, yoluna dünyalar feda ettiğimiz Beyefendi, bir gün buraya geldiğimiz için yalıda bulunmayışımıza hiddet buyurmuş. Bizi terk edip, gitti... Güya kıs-kançmış. Güleyim bari. Kah! Kah! Kah! Ne tuhaf kıskançlık bu... Beni kıskanıyor da kendine göre bir cariyeye parçası buluyor, gönlünü onunla eğlendiriyor...

– Üzüldüğünüz şeye bakın!. Siz kendinize ondan daha âlâ, onu bin defa cebinden çıkaracak kadar zengin erkek mi bulamayacaksınız? Elinizi sallasanız ellisi...

Mehpeyker'in güzellik gururunu okşamak amaciyle söylenen bu sözler, kadının üzerinde tamamen aksi bir tesir yapmıştı. Hayret ve tahkir dolu bakışlarla herifi tepeden tırnağa şöyle bir süzdükten ve iki üç dakika durduktan sonra, küçümser bir tavırla söze devam etti:

– Sen galiba ömründe kimseyi sevmemişsin... Aşkın ne olduğunu bilmiyorsun...

– Nasıl kimseyi sevmemişim... Ne vakit muhabbet belasından kurtulduğumu gördünüz?

– Benim kanaatimce, insan dünyaya bir kere geldiği gibi, ömründe de yalnız bir kere sever... Ötekiler nihayet geçici bir hevestir. Hele sen, gerçek aşkın ne demek olduğunu buseydin, demincek bana «Varsın kiminle eğlenirse eğlensin!» diyemezdin. Demek ki sen, bir sevdiğini elinden kaçırmış olsan, kederlenmiyeceksin...

– Ben başka... Fellaha bu suratla hangi kadın yüz verir ki, binbir bela, binbir güçlkle elde edebildiği nazenini kaçırınca kederlenmesin?

– Bu kadar paran varken, hiç sana eğlence olacak kadın mı bulunmaz?

– Vallahi, ben size doğrusunu söyleyeyim mi? Paranın bu gibi gönül işlerinde sadece yalancı bir şöreti vardır. Güzelce bir kaş göz, bu işlerde, okkalarla altından daha çok basan sağlıyor. Fakir bir kâtip par-

çası, bizlerden çok daha iyi eğleniyor. Paraya taham ederse, ancak muhabbet meclislerinden, ihtiyaç zenginler için, artakalmış yadigârlar tamah ediyor. İşte siz meydanda değil misiniz? Şu biçare Arap gebermiş olsaydı, şimdiki halinizin yüz binde biri kadar kederlenir miydiniz? Sözlerimi sitem sanmayınız! Âlemin halini tarif ediyorum. Demek isterim

ki, ben sizin yerinizde olsam, gider kendime ondan daha mükemmel bir âşık bulur; o, cebi delik zibidiyi de haset ve hiddetten çıldırtırdım...

– Sen ne vakit benim durumuma düşersen, o zaman kendi bildiğini yaparsın. Şimdi benim intikamıma hizmet elinden gelir mi, gelmez mi? Onu soruyorum?

– Çocuk! Bir delikanlıdan intikam almanın da lakırdısı mı olurmuş? Bir bahane bulup hapis mi ettireyim? Öldürteyim mi? Gönlünüz hangisini arzuluyorsa emredin!...

– Hiçbirini istemem... Bunun için tek bir çare var: Ali Bey'i o kadından ayıracaksın!.

Söz, bu şekle dökülünce Abdullah Efendi, muzaffe-raîie bir tavırla, yavaş yavaş sandalyesine yaslandı. Bıyık altından sırtarak cevap verdi:

– Ne kadar da güç bir iş teklif ettiniz. O derece telaşınız bunun için miydi? O kadar kıskanç, o derece mağrur bir beyefendiyi, karısından, cariyesinden ayırmakta da insan güçlük çekerse dünyada «kolay» kelimesinin mânâsı kalmaz. Siz, kızın ya şüphe uyandırabilecek bir hareketini, yahut da vücudunun gizli yerlerinde bir nişan varsa onu öğrenip bana haber verin! Ötesine karışmayın. Rakibinizi en âdi bir fahişe durumuna düşürmek boynuma borç olsun. Çıkacak dedikodular, en geç bir hafta içinde Beyefendinin kulağına gider... O kadar lakırdıdan sonra ayrılacaklarına şüphe kalmaz ya... Her zaman yaptığımız şeyler...

134

ihtiyar âşık, lakırdısını bitirmiş, sevgilisini memnun etmenin sevinciyle yerinde duramıyor, iskemlesinin üstünde bir sağa, bir sola kımıldayıp duruyordu...

Yılan, zehirinin tesirinden, cellat kemendinin kuvvetinden nasıl eminse; Mehpeyker de, kararlaştırdıkları intikam planının yüzde yüz basan ile sonuçlanacağından öylece emindi. Bu çeşit işlerde, Abdullah Efendi gibi tecrübeli bir kurdun yardımını sağladığına çok seviniyordu. Herife biraz takılmak istedi:

– Büyü yapanlar, sen dururken, niçin şeytandan yardım umarlar bilmem ki, diyerek herifin boynuna sarıldı; mundar yanaklarından birkaç defa öptü, nazik dudaklarını Arab'ın salyalı ağzına bırakarak birkaç dakika öylece kaldı. Sonra, kendisinden daha birşeyler ümit eden herifin hevesini kursağında bırakarak, Dilâşûb'a dair öğreneceği şeyleri bir an önce tahkik edip öğrenmek amacıyle sokağa fırladı... x

Bir yandan günlük olayları tahkik etmek ve mümkün olursa Fatma Hanımın cariyelerinden birini, para ile kandırarak kendisine casus edinmek için, güvendiği bohçacı kadınları, Ali Bey'in evine musallat etti. Bir yandan da kendisi o civardaki hamamları dolaşmaya başladı...

Felek, meydana bir musibet getirmek isteyince, sebeplerini de çabuk tedarik eder... Mehpeyker işe başladığının dördüncü günü Dilâşûb'a bir hamamda tesadüf etti. Dikkatli bakışlarla kızın vücudunu incelemeye başladı. Gördü ki; tâ peştemal bağının yanında, bir siyah, biri kumrala çalan iki tane beni var... Maksudına ulaşmak için bu iki nişanı kâfi gördü, Mel'anet arkadaşının yanına bir an önce varmak için, acele acele giyinip, kendini sokağa attı. Geçerken bir iş için yalısına da uğradı. Fırsat bir kere başlayınca birbirini takip edegelme-

135

si, her zaman tesadüflerdendir... Bîçare Dilâşûb da, o gün hamama gitmeden önce, odasında oturmuş, gönlünden geçenleri hâtıra kabilinden bir kâğıda yazmakla meşguldü. O sırada Ali Bey içeri girdi. Yan şaka, yan ciddî bir tavırla kızın elindeki kâğıdı görmek istedi. Bizde bir kadın velev şınası30 istidadınca olsun, bu ka-darcık öğrenimle ne kadar güzel yazabilecek? Zavallı kız, yazdığı şeyleri kendi beğenmediği için utandı, göstermek istemedi. Ali Bey lâtife yollu elinden almaya kalkı-,şmca, o da kâğıdı yırtıp attı.

Sureta alış-veriş bahanesiyle, habis ruhlar gibi, daima kızın etrafında dolaşan bohçacı kadınlardan biri, o sırada tesadüfen konakta bulunuyordu. Ali Beyle Dilâşûb arasında geçen bu olayı cariyelerden Öğrenince, mal

bulmuş Mağribi gibi haberi bir an önce yerine ulaştırmak ve mükâfatını almak amacıyla, soluğu Mehpey-ker'in yalısında aldı. Bu ehemmiyetsiz hâdiseyi şişire şişire cariyelere anlatmaya başladı. Tam o sırada Mehpeyker de hamamdan çıkmış, Abdullah Efendinin evine giderken hatırına gelen bir iş için yalıya uğramıştı. Me:-seleyi öğrenince, bohçacı kadını odasına götürdü ve gü-•zelce sorguya çekti. Ali Bey'den gizlediğine ve sıkışınca ona göstermemek için, yırtıp attığına bakılırsa, yazdığı herhalde bir aşk mektubu filan olacaktı. Sadece bu Mle rakibini yere vurmak için kâfi idi...

Mehpeyker böylece, Arab'ın öğrenmek istediği delillerin ikisini birden, arka arkaya elde edince ümidi büsbütün kuvvetlendi. Sevinçten etekleri zil çalarak İstanbul'a geçti; doğruca Abdullah Efendinin evine koştu; Dilâşûb'un vücudundaki benleri ve kâğıt yırtma olayını etrafiyle anlattı. Arap da kendisiyle aynı fikirdeydi: Maksada ulaşmak için bu iki delil fazlasıyla kâfiydi.

Mehpeyker, intikamının en kısa bir zamanda ve istediğinden daha mükemmel bir şekilde gerçekleştireceğine

136

tt

ihtiyar

nuflılarırurl fta taraines A*,

*

Öte

•nde üeti ****

bir kere daha teminat aldıktan Oiarak yalısına döndü. Ektiği fesat to-
lenmesmi beklemeye başladı. Ali Bey, kavuştuğu temiz aile hayatı ut
yaşayıp gidiyor, muhtelif meşguli-ve imkân buldukça, mesirelere çı-

•

curtl*

A

klı

bir

de

Ali Beye münasip bir yerde rast-peşine musallat ettiği casuslar vasıta-
yine Çamlıca'ya gideceğini haber al-talarından Pertev Ağa adında gayet
ya-

Sereken talimatı verdi. Ali Bey'in

yy etmesi ve başlamak üzere olan intika-teması için Mehpeyker'i de davet
ede-

gu

Çınar

tesi ^.o

bi,

11

ttig1

Bey'in her gelişinde altında oturdu-bir yere oturdu.

in yanan gizli bir kızgınlık güneş doğmadan uyanmış; doğru c' gülüştü.
Kafasının içinde sabit bir fikir almak. Avını arayan dişi bir kaplan gi-
oralarda dolaşmaya başladı, geçiyordu ki, Ali Bey, karşıdan gö-biraz
dolaştıktan sonra, Arab'ın tah-ağacı altında oturdu, avını görmüş yılan
gibi, kızgınlığından hareketleriyle öfkesini belli ederek bekliyor; bir
aşağı, bir yukarı gezini-

•Ker ve

bük fırsat

yordu.♦♦ atfia81 içm. sırtına bol bir çarşaf giydiği ve . -^ma ^
bir peçe örttüğü j-^^g Ali BeV; eski

Dılamakta güçlük çekmedi. Kadının o halle-1 ö-1 J1^aretten ve intikam
alamamaktan ileri i, uğrö . jjöb^leri zannediyor, mektubunda eksik

gelen is .
f

137

kalmış hareketlerini bu defa da hareketleriyle tamamlamaya çalışıyordu. Ali Bey'in geliştinden aşağı yukarı yirmi dakika sonra, Arab'ın av köpeği mahut Pertev Ağa sökün etti. Endişeli bir tavırla kâh başım gözünü oynatarak, kâh saçlarını karıştırarak efendisine doğru gidiyordu. Mehpeyker de hemen arabasını çekti; başlamak üzere olan oyunu daha yakından seyretmek ve konuşulanları daha iyi işitmek için arabayı münasip bir yerde durdurdu.

Pertev köpeği, mahut tavırlarıyla efendisinin yanına gelince, oradaki boş sandalyelerden birisini kaparak tam karşısına oturdu. Telaşlı telaşlı anlatmaya başladı:

— Bu kızcağızla ne yapacağız bilmem ki? Ne de tuhaf bir belaya çattık... Güya çok heyecanlı olduğunu belirtmek için hızlı hızlı nefes alıyordu. Abdullah Efendi, önceden kararlaştırdıkları plan gereğince hiçbir şey bilmeyormuş gibi sordu:

— Hangi kızcağız? Kimden bahsediyorsun?

— Canım! Hani şu üç gün önce önünden geçtiğimiz mavi konaktaki kız.., Hani sağ tarafında bir harap mescit, karşısında bir yoğurthane, bahçesinin yanında da hani şu istavri'nin bostanı bulunan mavi konak... O anda zavallı Ali Bey'in başından aşağı sanki bir teneke kaynar su dökülmüştü. Tarif edilen ev, kendi eviydi. Herifin bahsettiği kız da, herhalde evdeki cariyelerden biri olacaktı. Gittikçe artan bir şüphe ile tepeden tırnağa kulak kesilerek, konuşulanları daha büyük bir dikkatle dinlemeye başladı...

Abdullah Efendi, çomanna soruyordu:

— Eee! Ne olmuş o mavi konaktaki kıza?

— Nasıl ne olmuş? İnsana musallat işte... Pencereden bin türlü işaretler, bin türlü işvelerle aklımı başımdan aldı...

138

— Delikanlıların kızlardan gördüğü iltifattan şikâyet etmesi de yeni mi çıktı? Sen de ona işaret et! Buluşmanın bir çaresini ara!... Buluşup zevkinize bakın!..

Herifler konuştuğu, Ali Bey renkten renge giriyor, teessürden boğulacak gibi oluyordu. Evinin ve hanedanının bunca yıllık namusunu, böyle iki paralık eden aşifte, acaba hangi azgın cariye idi?

Ali Bey, şunun adını bir öğrenebilsem diye düşünürken Pertev de Abdullah Efendiye izahat veriyordu:

— Kızla anlaş, keyfine bak! diyorsun ama, bilmem ki çatmak mümkün olacak mı? Tahkik ettim, edindiğim malûmata göre, kız oraya daha yeni satılmış. Bir genç çapkının pençesine düşmüş... Adı da Ali miymiş neymiş... Orasını iyice öğrenemedim...

Bu son cümle üzerine Ali Bey, kalbine kurşun isabet etmiş bir arslan gibi kükreyerek yerinden fırladı. Tüyleri diken diken olmuş, yüzünü ateş, gözlerini kan bürümüştü. Yıldırım gibi herifin üstüne atılacağı sırada, yanı başında, ciğerleri parçalayacak kadar müthiş ve alaylı bir kahkaha tufanı koptu. Ali Bey, başım hiddetle o tarafa çevirdi. Mehpeyker, zakkum çiçeği gibi, şetaretlere gark olmuş, uğradığı felakete katıla katıla gülüyordu. Zavallı gencin damarlarındaki bütün kan, bir anda soluk bir renk almış, kireç gibi bembeyaz olmuştu. Oturduğu yere yığılıverdi. Fakat karşısındaki mel'anet müttetikleri bu darbeyi kâfi görmediler; galibiyet, silahlar altında can veren biçarelerin ölü vücutlarını da parçalamadıkça ga-yızları sönmeyen Bulgar canavarları gibi, işin bu derecesiyle yetinmediler...

Mel'un fellah, şimdi daha yüksek bir sesle etrafa zehir saçıyordu:

— Sen galiba Dilâşûb'tan bahsediyorsun... Ayol, biz o yosmayı daha önceki hanımının evinden tanırız...

139

Aşifte, kendine bir «kapı mandalın buluncaya kadar işlerini doğrusu çok iyi idare etti... Gerçi o zamanlar da, fırsat buldukça bize güler yüz göstermekten geri kalmaz; fakat çok tedbirli davrandığı için etrafa en ufak bir ip ucu bile vermezdi...

– Yalnız güler yüz değil, göbeğinin üstündeki benleri bile gösteriyor da biz enayi gibi bekleyip duruyoruz..., Amma görseniz ne benler...

– Eee! Anladım canım! O benleri biz senden çok daha önce biliyoruz. Biri siyah, biri de kumrala çalışıyor değil mi? Çalış, delikanlı, çalış! Ye'se kapılma! Biraz kafanı işletirsen kızı bir iki gün içinde elde edersin. Birkaç gün önce bize mektup yazıyormuş. Ali Bey midir, ne kann ağnsıdır... Sevdalısı olacak o koca kodoş, tam o sırada ansızın içeri girmez mi? Zavallı, elindeki mektubu göstermemek için yırtmak zorunda kalmış. Hoş, o mektup yırtılsa ertesi gün bir başkasına nail olmaktan geri kalmadık ya... Ben bile bu suratla kızı elde ettikten sonra sen mi vuslatından mahrum kalacaksın?

Haince maksatlarını gerçekleştirmek için daha bir sürü yalan, dolanla zavallıyı en can alacak yerlerinden vurduktan sonra kalktılar; oralarda gezinmeye başladılar. Mehpeyker. de, zehirli kahkahalarına devam ederek ve gözlerinde kanlı intikam şimşekleri çakarak, az sonra defolup gitti... Ali bey, bulunduğu yerde âdeta taş kesilmişti. İşittiği müthiş sözlerin her kelimesi, tıpkı bir alev parçası halinde kulaklarından giriyor, bütün damarlarını dolaştıktan sonra, kalbine yapışıp kalıyordu. Dakikalarca yerinden kımlıdayamadı. Neden sonra biraz kendine gelebildi. Karşısına ne çıkarsa yakıp, yıkacak bir yıldırım hızıyla eve koştu. Ne olduysa işte o gün oldu. Ali Bey, o hiddetle hem kendi istikbal emellerini, hem de mesut ve sakin yuvasının düzenini bir anda alt üst etti...

140

«En ednâ lûtfuna can vermiye müştak iken şad hâyf Beni çevrinle öldürdün, beyUn, ağyara aldandın.»

«Senin en küçük bir lûtfün için sevine seviue canımı vermeyi arzu ederken, ne yazık ki, düşmanların uydurduğu birtakım yalanlara aldanarak beni cefalarının öldürdün, beyim!...»

Ali Bey, konağa gelince, başını avuçlarının içine alarak, ne kadar emeli, ne kadar zevki varsa hepsini birer birer hatırından geçirdi. Fakat bunlar, kendisi için artık, emel değil, zevk değil, her biri ayrı bir azap, ayrı bir işkenceydi... Hayatla arasında bir tek bağ kalmıştı; intikam hırsı... Dilâşûb fahişesini ne şeküde cezalandıracağını düşünüyor, cezalann en dehşetlisi olan ölüm cezasını bile onun için hafif buluyordu...

Konağa geldiği zaman, annesiyle Dilâşûb evde değildi Nerede olduklarını sordu. Bir yere gezmeğe gitmişlerdi. İçindeki yanar dağın kızgın lavları akacak saha bulamadığından, yavaş yavaş, sindire sindire bütün vücuduna yayılıyor; damarlarını, iliklerini her tarafını yakıp tutuşturuyordu. Hatta teneffüs ettiği hava bile, adeta bir gaz gibi her nefes aldıkça kendisini biraz daha öldürüyordu. Bu müthiş ıstıraplar içinde hırsından

141

kâh dudaklarını ısırarak, kâh dişlerini gıcırdatarak odada mütemadiyen dolaşıyor, her dakikada bir kalbi sanki duracakmış gibi oluyor; sonra birden müthiş bir tehevvürle bütün vücudu sarsılıyor, sarsılıyordu... Kâh şüphe gibi acı acı gülüyor, kâh yetim gibi garip garip ağlıyordu... Saatlerce, bu dayanılmaz ıstıraplar içinde, sinirleri alt üst olmuş, kan yerine, damarlarından beynine hücum eden akıcı alevlerle dimağı neredeyse eriyecek hale gelmişti.

Hiçbir şeyden haberi olmayan biçare annesiyle, hiçbir günahı olmayan zavallı masum kız, o sırada gezmeden dönüyordu. Ali Bey, kana susamış yırtıcı bir kaplan saldınsıyla, annesinin ardından oraya giden Dilâşûb'un üstüne atıldı; daha düne kadar koklamaya kıyamadığı o güzel, ipek saçlarından insafsızca yakaladı, ölüm döşeğindeki hastanın son nefes hırıltısını andıran boşuk ve korkunç bir sesle sordu:

– B beğinin üstündeki benleri kime gösterdin fahi e? Geçen gün, benden saklıyarak yırtıp attığın o mektubu hangi zamparana yazıyordun, alçak? Enayi gibi yutacağım sandın değil mi? Fingirde tiğin herifin bari insana benzer bir tarafı olaydı. Bula bula o  ebek suratlı fellahı mı buldun, midesiz kan?...

Hiçbir şeyden haberleri olmadığı için, söylenenlerin bir tek kelimesini bile anlamayan ve sevgilisini ıldırma  zanneden zavallı kızcağızın ba ını hemen yandaki duvara öyle şiddetle çarptı ki, biçarenin ağzından burnundan köpüklü siyah kanlar bo andı,  l  gibi boylu boyunca olduğu yere yığılı verdi...

Annesi  a ırmı , ömründe ilk defa gördüğü böyle dehşetli bir fırtına karşısında aklı ba ından gitmişti...

– Ali!. Ali!. Ne yapıyorsun, oğlum? Dur!.. Biraz beni dinle!, diye tela lı tela lı feryat ederek aralarına

142

girmek istedi. Fakat oğlan, lakırdı anlayacak durumda değildi. Gayet küstah ve terbiyesiz bir tavırla:

– ekil!.. Sen de ba ımı ayrıca belaya sokma! diye haykırdı ve elinin tersiyle kadıncağızını bir tarafa itiverdi.

Bir türlü hırsım alamıyor, pençesine av geçirmiş, gözlerini kan b r m   bir canavar gibi, di leriyle, tırnaklarıyla kızın ötesini berisini didikliyor, ısıırıyor, ko-parıyordu... Odanın her tarafı kan içinde kalmıştı...

Biçare başındaki darbenin tesiriyle uğradığı baygınlıktan, vücudundaki di  ve tırnak yaralarının şiddetli acısıyle ara sıra gözlerini aabildike son bir gayretle sürünerek ve o haliyle yine de gülümsemeyle çalışarak, bu amansız canavann ayaklarına yüzünü, gözünü sürmeye uğra ıyordu...

Bu facia yarım saatten fazla sürdü. Zavallı kızcağız, kendisini tamamen kaybetmişti. Kıza daha fazla işkence edecek takati kalmayan Ali Bey de, sarası tutmuş gibi, çeneleri kısılarak bir tarafa yığıldı, kaldı...

O ana kadar olayın deh etiyle ne yapacağını  a ıran ve  a kın  a kın etrafına bakmaktan başka bir.  ey yapamayan Fatma Hanım oğlunu hayatla ölüm arasında öyle ne olduğu bilinmez halde görünce saçını ba ını yolarak ağlamaya, feryat etmeye başladı. Sesini i iten cariyeler yeti ti; deh etle ve teessür içinde ağlaya ağlaya, Beyefendiyi bir yatağa yatırdılar, biçare Dil   b'u da başka bir odaya götürdüler....

Birbiri ardınca öteye beriye ko turan u aklardan biri, olaydan ancak iki saat sonra bir doktor bulup konağa getirmişti. Ali Bey'in rahatsızlığı hemen hemen tedavi edilemeyecek kadar fazlala tığı sırada doktor yeti ti; gereken sağlık tedbirlerini aldı. Biçare Dil   b'a lüzumlu ilaçlarını yazdı.

143

Hanımefendinin en büyük endişesi, geçirdiği müthiş sinir buhranları neticesinde, biricik evladının, aklını oynatmı  olması ihtimaliydi. Olup bitenleri ağlaya ağlaya doktora anlattı; endişelerini söyledi. Bin türlü yalvan lar, bin türlü yeminlerle doktoru âdeta sorguya çekerek, fazla endişe edecek bir durum olmadığım, çocuğun kalb heyecanıyla ka ık bir ba  hummasına tutulduğunu, gösterdiği cinnet al metlerinin de bu humma nöbetinden ileri geldiğini öğrenince yüreğine biraz su serpildi, içi rahatladı...

Öte taraftan biçare Dil   b, aldığı ilaçların yardımıyla biraz kendine gelip de canından çok sevdiği beyini o halde görünce, ruh  bir eza içinde bulunanların bütün maddî ıstıraplarını unuttukları giW,_ıy cjuıdun-daki yaralan hatırına bile g jetirmlye^ilimn^hizmeti-axne ko tur SeVgiltslnffi"b]^ an önce iyjll  me^Jc n^ kan ağlayan kalbiyle Tanrıya yalvarmaktan başka bir şey d  nm yordu.

 efkatli bir anne ile vefakâr ve g nl  yaralı bir ev, şiddetli nöbetler içinde kendinden geçmiş hastanın ba  ucundan, iki koruyucusu melek gibi, sabahlara kadar ağla ıp durdular; ulu Tannya yalvardılar... Ali Bey,

verilen ilaçları asabı bir hareketle içiyor, fakat asla kendini bilmiyordu...

Böylece sabahı ettiler. Ali Bey'in nöbetleri de biraz hafifler gibi olmuştu. Saat iki sulannda doktor, hastalarını yoklamağa geldi. Humma nöbetleri geçmiş, Ali Bey, biraz daha sakinleşmişti. Doktor odaya girdiği sırada yavaş yavaş gözlerini açtı, şaşkın şaşkın etrafına bakınmaya başladı. Zihnini bir türlü toparlıyanıyor, dün akşamdan beri olup bitenlerin hiçbirini hatırlamıyordu. Birkaç dakika kimseyi tanıyamadı. Sonra, baş örtüsüyle hizmet etmekte olan Dilâşûb'a gözü ilişince, yine kalbi yerinden oynayarak şiddetle çarpmaya baş-

144

ladı. Gönlünden bu kızla ilgili ve giderilmesi imkânsız bir teessür olduğunu derhal anlamıştı. Fakat bu teessürün sebebini ve meselenin esasını bir türlü bulup çı-karamıyordu. Sanki hafızasını kaybetmişti. Düşüne düşünce nihayet olayları hatırladı... Zavallı Dilâşûb'u bütün saadetlerinin kaatili gibi görüyordu. Yine delicesine bir tehevvürle yerinden fırlayarak kızın üzerine saldırmak istediye de doktor, önüne geçti, böyle fevri hareketlerin mahzurlarını sayıp dökerek, hatta hayatına mal olabileceğini söyleyerek bu çılgınlığa mani oldu. Esasen hanımefendi de kızı başka bir odaya kaçırmıştı. Bir gün evvelki facianın tekrarı böylece önlenmiş oldu... Hasta, tekrar yatağına yatırıldı. O sırada annesi de odaya dönmüştü. Doktor, kâh Ali Bey'e, kâh annesine hitabederek söze başladı:

— Beyefendi bir sinir rahatsızlığı geçiriyor... Gerekli tedaviyi yapabilmek için, herşeyden önce, gönlündeki ıstırabın sebebini bilmek gerekir... Mesela az önce yatakta sakin sakin yatarken gözlerini açıp da karşısında o kızı görünce birden neye o kadar hiddetlendi ve parçalayacakmış gibi, kızın üstüne saldırdı. Doktorlardan bir şey gizlenmez... Biz, meslek icabı, ne aile sırları biliriz. Hastanın bir an önce iyileşmesini istiyorsanız, konuştuklarımızın bu oda içinde kalacağına emin olarak, meselenin esasını bana anlatmalısınız. Bunu yapmadığınız takdirde, hastalığın tedavisi maalesef çok güçleşecek, hatta belki de imkânsız hale gelecektir...

Doktorun bu makul ve inandırıncı sözleri karşısında Ali Bey, sağlık durumundaki vahameti yeteri kadar takdir etmişti. Zaten içini dökerek yer anyordu. Kesik kesik anlatmaya başladı:

— Efendi, az önce boğmak için üstüne atıldığım cariye'nin namusundan şüpheleniyorum. Şüphe değil... Yüzde yüz eminim M, bu aşıftan dışarıda bazı çapkın-

145/10

larla münasebeti var. Ailemizin bunca yıllık namusunu berbat etti. Onun için evden hemen uzaklaştırılmasını istiyorum. Çünkü yüzünü gördükçe kendimi tutamıyorum, üstüne atılıp boğazını sıkıvermek istiyorum... O hiddet anında elimden belki bir cinayet de çıkabilir... Annesi, Dilâşûb'un namusundan kendi namusu kadar emindi. Fakat biricik evladının sağlık durumunu gözönünde tutarak, kızı istediği gibi müdafaa edemedi. Müdafaa etse de zaten tesiri olmayacağını biliyordu. Dilâşûb'un lehinde birkaç söz söylemek istediye de doktor, lakırdısını ağzına tıkayıverdi:

— Madem ki, iş bu dereceye gelmiştir. Kızın kabahati olup olmadığını düşünecek zaman değildir... Beyefendi oğlumuzun bir an önce

iyileşebilmesi için yegane çare cariye'nin bu evden derhal uzaklaştırılmasıdır. Bence konakta o kızı bulundurmamakla bir cellat bulundurmanın hiç bir farkı yoktur. Nereye defedecekseniz şu dakikada hemen defetmelisiniz. Aksi takdirde beyefendinin tedavisini üzerime alamayacağım... diyerek son sözünü söyledi...

Hanımefendi Dilâşûb'u gerçi evladı gibi seviyordu. Kendisine bütün mevcudiyetiyle bağlı olan bu kızcağızı, boş bir şüphe uğruna feda etmek, hem çok güç, hem de günahlı. Fakat ne çare ki ciğerparesinin hayatı bahis konusuydu ve hükmü veren de, oğlunun tedavisini üstüne alan doktordu. Çaresiz ehven-i şerri tercih etmek zorunda kaldı; kızın konaktan

uzaklaştırılmasına razı oldu. Zavallı kadın, Dilâşûb'un gidişiyle bunca yıllık aile saadetinin de yıkılacağını nereden tahmin edebilirdi? Derhal bir esirci çağırmak için adam gönderdi. Doktor, gereken reçeteleri yazıp bırakmış, başka bir hastasına gitmişti ki, çağrılan esirci çıkageldi...

Öte tarafta Mehpeyker aşiftesi, Ali Beye cuma günü Çamlıca'da oynadıkları açık hava tiyatrosundan son-

146

ra, Dilâşûb'un nasıl olsa satılacağını bildiği için o gün evine döndükten sonra ve ertesi gün İstanbul'un belli başlı esircilerini dolaşarak bir cariyeye satın almak istediğini, satılığa çıkarılacak bütün cariyelerin önce kendisine gösterilmesini, beğendiği takdirde kaç para isterlerse hiç pazarlıksız derhal ödedikten başka ayrıca bol bahşiş de vereceğini hepsine ayrı ayrı söylemişti. Maksudı Dilâşûb'u pençesine düşürerek, hakaretleri altında ezmek ve namusunu berbat ederek bir daha Ali Beyin sevgisini kazanamayacak hale getirmektir...

Gönderilen uşak, bulduğu esirci kadınla birlikte, birkaç saat sonra konağa döndü. Esirci, Ali Beyin yattığı odaya girip de satılık cariyeye olduğunu öğrenince, hanımefendiye hitaben:

– Vallahi efendim, bir istekli müşteri var, istediğiniz fiyata da alacak. Fakat kendisi pek öyle sağlam bir ayakkabı olmadığı için korkuyorum. Konağınızdan çıkacak bir cariyenin öyle yerlere düşmesini istemiyorum... deyince Ali Bey yatağından doğrularak söze karıştı ve kadına sordu:

– Sağlam ayakkabı değil mi? Nasıl yani?

– Canım nasılı var mı? Anlayıverin işte... Günahı boynuna, muhabbetçilik yaptığı söyleniyor...

– Daha iyi ya işte... Benim istediğim de zaten buydu. Çok iyi tesadüf oldu. Aşifte gitsin, randevu evlerinde sarhoş dayağı yiyerek, sarhoş kusmuşu temizleyerek bin bir zillet içinde gebersin. Köpeği hemen şimdi götür! Ucuz pahalı deme! Ne verirlerse defet gitsin!. Akşama da parasını getirirsin...,

Müşteriyle yapılacak pazarlığın ve fiyat takdirinin kendisine bırakılması, esircinin canına minnetti. Satış bedelinin mühim bir kısmını kendi cebine indirdikten başka ayrıca bol bahşiş de alacaktı.

– Ferman sizin! Allah ömrünüze bereket versin!

147

Madem ki işi bendenize havale buyurdunuz. Hizmetimden efendilerimi, elimden geldiği kadar memnun etmeye çalışacağım... dedi ve cariyeyi alıp götürmek için dışarı çıkmak istedi. Hanımefendi, hemen arkasından fırlayarak kadını bir köşeye çekti, satılmak üzere götürüldüğünü kıza hiç belli etmemesini sıkı sıkı tembih ettikten sonra bîçare kızın yanına gitti. İçi sızlaya sızla-ya yalan söylemek zorunda kaldı:

– Kızım, Ali'ciğimin bütün hiddeti, uğradığı sinir rahatsızlığından ileri geliyormuş. Doktorun söylediğine göre, sen konakta bulunup da oğlanın gözüne göründükçe hastalığın tedavisi mümkün olmayacakmış. Bundan dolayı birkaç gün için senin bir yere gitmen icap ediyor. Yanımdaki hanım eski ahbaplarımdandır. Bey iyileşinceye kadar onlarda misafir kalacaksın... Sonra seni yine aldırırım hiç merak etme, kızım!...

Kendisine oynanan oyundan hiç haberi olmayan zavallı DUâşûb ise, Ali Beyin sağlığı için birkaç günlük misafirliğe değil, ahrete bile gitmeye bin can ile teşneydi. Sevgilisinden gördüğü kaba muamelelerin, hatta yediği dayakların, hep o sinir rahatsızlığından ileri geldiğini iştince endişeleri hafiflemiş, yüreğine biraz su serpilmisti. Hemen yaşmaklandı. Beyefendinin sağlık durumundan kendisini sık sık haberdar etmesini, hazin bir ifade ile hanımından istirham ederek, esirci kadınla birlikte gitmeye hazırlandı...

Bu ayrılış Fatma Hanıma çok dokunmuştu. Az kalsın, oğlunun hayatım dahi düşünmeyerek kızı alakoya-cak, bunu yapmasa bile, düştüğü belayı kıza

hıçkırık "hıçkırık kendini güç zaptetti. Sonra bir kanepeye yığılarak hıçkırık hıçkırık ağlamaya başladı... Ali Bey, yattığı odanın, sokak kapısına bakan penceresine başını dayamış, emirlerinin yerine getirilip getirilmediğini bizzat anlamak istiyor ve Dilâşûb'un ka-

148

pidan çıkmasını bekliyordu. Kızın, esirci ile çıktığını görünce gayri ihtiyarî içi sızladı. Düâşûb, bir daha geri gelmemek üzere, gidiyordu... Bu güzel kızla birlikte yaşadıkları tatlı günler sinema şeridi gibi gözünün önünden geçti. Vicdanının derinliklerinde hafif bir pişmanlık duyar gibi oldu. Fakat bir defa ok yaydan çıkmıştı. Kararından geri dönemezdi. Kalbi, yerinden fırlayacakmış gibi, yine hızlı hızlı çarpıyor, şiddetli heyecanlarla bütün vücudu sarsılıyor, evvelkilerden daha müthiş bir kriz geçiriyordu. Nihayet bu sarsıntıya dayanamı-yarak bayıldı. Korkunç korkunç sayıklamaya başladı. Annesiyle cariyeler güç yetiştiler. Hep birlikte hastayı ayıltmaya uğraşıyorlar, fakat bir türlü muvaffak olamıyorlardı...

Hastalık, git gide şiddetini artırarak, on beş gün sürdü. Bu müddet zarfında annesinin gözüne bir damla uyku girmedi. Zavallı Kadıncağz bitmiş, ayakta sallanan canlı bir cenazeye dönmüştü. Bütün ihtunam-lara rağmen hastalığın seyri gittikçe şiddetleniyordu. Biçarenin hayatından artık ümitlerini kesmişlerdi..., Fakat feleğin bu talihsiz aile için hazırladığı felâket serisi henüz tamamlanmamış olacak ki, on altıncı gün Ali Bey gözlerini açtı. Kefeni bu defa da yırtmış, yavaş yavaş iyileşmeye yüz tutmuştu. On beş yirmi günlük bir nekahat devresinden sonra sıhhati tamamen düzeldi..."

149

«Kaş fermûdî be-şimşir-i siyâset küştenem, Ya nedîdî çünin rûzem be-hâri düşmenem.»

«Keşke ferman buyursaydın da beni siyaset kılıcı ile öldürselerdi. Hiç değilse böyle felâketli bir günümde düşmanlarını benim şu düşkün halimi görmezlerdi.»

Dilâşûb'a gelince; Esirci, zavallıyı peşine takarak konaktan çıkardığı gibi, doğruca Mehpeyker'in yalısına götürmüştü. Avını sabırsızlıkla bekleyen canavar karının odasına gittiler. Kapıdan girer girmez, esircinin ilk işi, gayet haşin bir tavırla ve mütehakkim bir eda ile: — Kız! Öyle aptal aptal bakacağına hanımefendinin eteğini öpsene!, diye kızı azarlamak oldu.

Zavallı neye uğradığını şaşırılmıştı. İşin içyüzünü bilmediğinden, kayınvalidesinin ahbabı diye tanıdığı bu cadının yüzüne bakarak:

— O nasıl lakırdı öyle? Biz buraya misafirliğe gelmedik mi? diye soracak oldu. Esircinin cevap vermesine meydan bırakmadan Mehpeyker atıldı.

İntikam hırsiy-le titreyen bir sesle ve gayet alaycı bir tavırla:

— Hayır, hanımefendi hazretleri, misafirliğe gelmediniz. Basbayağı satılmaya geldiniz. Hani Ali Beyin

150

konağına nasıl satıldınızsa, buraya da öylece satılmak için geldiniz. Beyinizden bu muameleyi ummuyordunuz değil mi? O çapkının size karşı düşkünlüğüne, muhabbetine kendi güzelliğinize ve ismetinize mağrurdunuz değil mi? Bütün bunlara rağmen, görüyorsunuz ki, sizi satılığa çıkardı. Lakin esef etmeyiniz! Onun, .istediği kadar gönül eğlendirdikten sonra, hiç bir kabahati olmaksızın terkettiği güzel, yalnız siz değilsiniz. Hem insan ne kadar namuslu olursa olsun, bazı kere namussuzlardan daha namussuz duruma da düşebilir. Bunlar olağan şeylerdir.

Kızı, daha bir hayli inceledikten sonra, birden kaşlarını çatarak bağırdı:

— Ne bakıyorsun alık? Haydi, soyun da arkana bir hizmet esvabı geçir! İş önlüğünü de tak! Doğru mutfağa! Akşam yemeğine misafirlerim var...

Zavallı kız, ne maksatla, nasıl bir yere gönderildiğini nihayet anlamıştı. Üstelik, o ana kadar hiç görmediği böyle haşin bir muameleye

de mâruz kalınca, eli ayağı buz kesildi. Felç gelmiş gibi birkaç dakika öyle hareketsiz durduktan sonra olduğu yere yığıldı, kaldı...

Gerek Mehpeyker, gerek esirci, kızı o halde görünce öldü sandılar; biri intikamından, öteki de menfaatinden mahrum kalmak korkusuyla hayli telâşlandılar. Fakat yüzüne biraz su serpince biçarenin vücudunda bir kıpırdama oldu; az sonra da gözlerini açarak cellatlarına şaşkın şaşkın bakmaya başladı...

Mehpeyker, zavallı kızı, o halinde bile iğnelemekten geri kalmadı, esirciye hitaben:

– Bir şey olmamış, kadın! Nazik hanımefendi bu ya, bayılmış. Beyinden ayrıldığına o kadcıkcık da kederlenmesin mi? Hasta, sağlam, her ne ise benim makbulüm dedi...,

Dilâşûb, kıvrılıp yattığı yerde ıstıraptan kıvrana-

151

dursun... Berikiler pazarlığa giriştiler... Üç aşağı, beş yukarı anlaştılar. Esirci, satış bedelini alarak sevine sevine Ali Beyin yalısına döndü...

Dilâşûb, ayrılınca vücudundaki fenalığın şiddetine bakarak, bir saat önce kavuşmadığı ölümün bir saat sonra kendisini bu felâket ve ıstıraptan kurtaracağına iyice kanaat getirmişti... Fakat heyhat! Hiç ölümde, yegâne kurtuluş çaresi olarak kendini sabırsızlıkla bekleyenlere koşacak kadar merhamet mi olur? Zavallı kızın gönlündeki yeis, yırtıcı bir canavarın keskin dişleri gibi, içini parçalıyor, elem vermekte ölümle eşit olan o düşüp bayılmalar iki üç saatte bir kızcağıza ecel terleri döktürüyordu. Bu dayanılmaz acılara, Mehpeyker'in ardı arkası gelmeyen hakaretleri, alayları ve dayakları ayrıca tuz biber ektikçe, o gülden nazik vücudu âdeta taş kesildi. Bir türlü ölüp de bu cehennemi hayattan kurtulmaya muvaffak olamadı...

Mehpeyker, gerek vücut ve yüz güzelliği, gerekse ruh asaleti bakımından Dilâşûb'un, kendisinden kat kat üstün olduğunu biliyor; fakat en ziyade namusunu çe-kemiyordu. Alçak kadın, her şeyden önce biçareyi namus cevherinden mahrum ederek kendi aşağılık mertebesine düşürmek için aylarca uğraştı; cellatlara parmak ısırtacak işkenceler icat etti..., Fakat ne yaptıysa kötü emeline erişemedi; bu namuslu ve masum kızın elini bir erkek eline dokundurmaya muvaffak olamadı...

Her çeşit kötülüğe kucak açmış bu günah yuvasının içinde, o kadar tazyik, o kadar eziyet ve mezellet altında bile Dilâşûb namusunu harikulade bir metanetle muhafaza ederek, hem kahır pençesinde esir bulunduğu Mehpeyker aşiftesini aczinden ve hırsından kudurtuyor, hem de, en küçük bir suçu ve günahı olmadığı halde kendini bu felaket uçurumuna yuvarlayan sevgilisinden böylece mânevi bir intikam almış oluyordu...

152

«zartada taz, kencl

ett

–*

153

«Fışkın envâında yüz bin kerre ettim cüst-ü cû illet-i âlâm-ı ye'se bulmadım bir çare ben»

«Sefahat ve ahlâksızlığın her türlüüne başvurarak yüz bin defa aradığım halde, ümitsizlik elemeleri denilen bu illete hiçbir çare bulamadım.»

Gelelim beri tarafa: Ali Bey'in hayatından ümit kesilmişken mucize kabilinden kurtuluşu, annesini taraf olunmaz derecelerde sevindirmişti.

Biçare kadın, biricik evladı, ciğer-pâresi ahretten geri dönmüş, yahut yeniden dünyaya gelmiş gibi, sevincinden ne yapacağını bilemiyor, üst üste kurbanlar kestiriyor; fakir fukaraya bol bol sadaka dağıtıyordu...

Ali Bey ise, vücutça gerçi tamamen iyileşmişti. Fakat ruhu ebediyen hasta, ebediyen sakat kalacaktı. Geçirmekte olduğu ruhî buhranlar, o derece şiddetliydi ki, ölümden kurtuluşunu bir saadet değil, bilakis en büyük, bir felaket sayıyordu... Keşke ölüp kurtulsaydı.

Dilâşûb'ta tasavvur ettiği hiyanet, Tanrı kudretine,, hâşâ, zulüm isnat edecek kadar imanını bozmuştu. Çılgın bir sevdalı gibi ne yapacağını

bilemiyor, biraz avunmak, bir nebze neşelenmek için aklına gelen her çareye baş vuruyordu. Az zamanda, içki gibi, kumar gibi,.

154

zamparalık gibi, vakit öldürecek, zihni uyuşturacak kötü iptilalara kendini adamakıllı kaptırmıştı. Hayattan daima şikayet ettikleri halde, ölümü de hiç bir zaman göze alamayan zayıf kalbli, iradesiz insanlar gibi, içine yuvarlandığı sefahat âleminden kendisi de memnun değildi. Fakat yine de bir gün hiçbirinden mahrum kalmak istemezdi. Gitgide günlerce kumarhanelerde, haftalarca .meyhanelerde, aylarca genelevlerde kalmaya başladı. Ne arkadaşları, ne dairesi, hatta ne de annesi hatırına geliyordu. Hepsini unutmuştu...

Bu israfa kazancı kâfi gelmediği için, babadan kalanları yavaş yavaş satıp savmaya başladı...

Dünyada en sadık dostu Atıf Beyle, Mesut Efendiydi. Atıf Bey o sıralarda memuriyetle Rumeliye gitmişti. Mesut Efendi de yalnız bir kere sokakta kendisine rastlayarak biraz nasihat etmek istemişse de, en sabırlı insanların bile tahammül edemiyeceği kadar fena bir muameleye mâruz kalmıştı. Çünkü, başına bunca felâketlerin gelmesine sebep olan Dilâşûb'un satın alınıp konağa getirilmesi, Mesut Efendi'nin tavsiyesiyle olmuştu. Bunu annesinin ağzından birçok defalar işitmişti. Mesut Efendi onun nazarında bir dost değil, en büyük bir düşmandı...

Mesut Eefndi ise, isteğiyle atıldığı felaket uçurumundan kendisim kurtarmak için uzatılan yardım elini ısıracak kadar nankör bir deli ile uğraşmaktan hiçbir fayda elde edemiyeceğini anlayarak daha fazla üzerinde durmamış, onu kendi haline bırakmıştı.

Dünyada kendisini gerçekten seven bir Dilâşûb ile bir biçare annesi kalmıştı. Zavallı Dilâşûb, yukarıda anlatılan belalar altında inliye inliye hayır^joLualarına, de-

hpr çarftyp başvura-

rak oğlunu bu felaket uçurumundan kurtarmaya çalışıyordu. Kocasına olan aşkı yüzünden zerre kadar ıstı-

155

raba uğramamış olan biçare kadın, ümitsiz bir aşkın te^ sirlerini ne bilsin? Oğluna büyü yapıldığını sanıyor; büyücü guruhundan ne kadar dolandırıcı varsa, hepsine ayrı ayrı başvurmak, büyü çözdüreceğim diye, su gibi para sarf ediyordu. Bir yandan Ali Beyin israf ve se^ fahatine, bir yandan da aç gözlü büyücülere para yer tiştirebilmek için, babadan kalma ne varsa süratle elden çıkarılıyordu.

Zavallı kadın, oğlunun yüzünü ayda bir defa an-, çak görebiliyor, onda da biraz nasihat etmek istedikçet Mesut Efendinin ağzına bakarak Dilâşûb'u eve soktuğu için, bin türlü sitemlere, hatta küstahça hakaretlere mâruz kalıyordu. Ali Bey, annesinin nasihatlerini din--lememek için eve daha seyrek gelmeye başlamıştı. Biçare kadın, hakarete uğramak ve ciğer-pâresini büs-. bütün elden kaçırmak korkusuyla, bu haylaza artık bir-şey söylemeye de cesaret edemiyordu.

Oğlanın sefahat ve israfına para dayanır gibi de-. ğildi. Annesinin bütün mücevheratı pek kısa bir zaman-, da elden çıkarıldı. Ayda yüz elli liradan fazla gelir sağ-, layan gayrimenkulleri bir sene içinde yok olup gitti. Nihayet, oturdukları koca konak da, içindeki nadide eşyaları ve cariyeleriyle birlikte, haraç mezat satıldı.

Doğduğu günden beri bolluk ve refah içinde yaşa-, yan, geçim sıkıntısı diye bir şey bilmiyen zavallı Fat-. ma Hanımın elinde kala kala azatlı bir zenci kadınla bir iki parça eski püskü oda takımı, kırık çürük birkaç sahan ve tencere kalmıştı, ömrünün rahata en çok muh-taç olduğu bu son yıllan kira köşelerinde sürünerek ge-> çiriyor, el dikişi dikerek, nakış işleyerek ve bekâr çamaşırı yıkayarak kazandığı beş on kuruşla kıt kanaat geçinmeye çalışıyordu. Haylaz ve sefil oğlu ise, düşe dü-. şe nihayet, birkaç kadeh rakı ile bir parça ekmek te-

156

dariki için, Yenicami arkasında kırkar altmışar paraya arzuhalciliğe kadar düşmüştü...

Çifte çifte dadılar elinde büyüyen, elini sıcak sudan soğuk suya sokmayan zavallı Fatma Hanım, bu korkunç sefalete dayanamayarak nihayet hastalandı, yatağa düştü... Kalbinden ve midesinden rahatsızdı... İçinde yüzdüğü sefahat mezbelesinde Ali Beyin ahlakı ve terbiyesi de o derece bozulmuştu ki; hasta annesine doktor götürmek, ilaçlarını temin etmek şöyle dursun, semtine uğramak bile aklına gelmiyordu. Yirmi günden fazla süren hastalığı esnasında yalnız bir de-facık yanına gitmiş, onda da:

– Ne yapalım? Herkes ettiğini bulur... Evin içine soktuğun fahişe, ikimizi de bu hale getirdi... diyerek ıstırabına tuz biber ekmiş, kadıncağınızı ölüm döşeğinde kabir azabına uğratmıştı...

Fatma Hanım, hastalandığının yirmi üçüncü günü bu fâni dünyaya gözlerini yumdu ve çektiği ıstıraplardan kurtuldu...

Nankör ve hain evlat, içki sofrasından, kumar masasından ayrılıp da annesinin cenazesine bile gitmemişti. Garip ve talihsiz kadının cenazesi, bir iki hayırsever komşunun delaletiyle, belediye tarafından kaldırıldı...

Oğlunun bütün hainliklerine ve nankörlüklerine rağmen hanımefendi, uğradığı bunca belaları sırf kendi talihsizliğinden bilmiş; son nefesinde bile ona hayr-ü duadan geri kalmamıştı.

157

Cismimi yaktınsa pâyimâl etme gönlümden sakın Külhanım eksik değil hâkisterimde ahkerim»

«Vücudumu yaktınsa, gönlümden sakın ve beni ayaklar altına alma ben öyle bir hamam ocağıyım ki, küllerimin altında daima kor bulunur...»

Ali Beyden gördüğü o kötü muamele Mesut Efendinin çok gücüne gitmiş, bu fena kalbli gencin bir daha adını bile anmamaya karar vermişti. Fakat başına gelen bu son felaketi işitince kırgınlığı filan unuttu...

Yaradılışmdaki olgunluk icabı, zavallının haline acımdan yine kendini alamadı. Doğrudan doğruya Ali Bey'i görüp yardım elini uzatsa yine ısırılacağını ve belki de daha fena bir muameleye maruz kalacağını biliyordu... Yeğeni Atıf Bey'e mufassal bir mektup yazarak durumu bildirmekten başka çare bulamadı. Bu sefih oğlana ne şekilde yardım edebileceklerini sordu...

Atıf Bey, zavallı arkadaşının feci durumunu dayısının mektubundan öğrenince çok müteessir oldu. Hemen kâğıda, kaleme sarıldı. Ali Bey'e uzun bir mektup yazarak başsağlığı diledi. Sıkıntıda olduğunu haber aldığından bahisle, İstanbul'da tanıdıkları bir sarraf vası-tasıyla, kendisine ödünç olarak her ay bin kuruş gön-

158

derileceğini bildirdi. Arkadaşının kibir ve azametini bildiği için, bu paranın yardım olarak değil, borç diye kabulünü rica etti. Mektubunda ayrıca bazı nasihatlerde bulunmaktan da kendini alamadı.

Ali Bey, düşe düşe o derece düşmüştü ki, artık meyhanecileri dolandırıyor; kumar masalarından el çabukluğu ile para aşırıyordu. Arkadaşının para ile ilgili teklifini tereddütsüzce kabul etmekle beraber bu iyiliksever arkadaşına teşekkür edecek yerde, kendisine nasihat vermeye kalkıştığı için, alay ve hakaret dolu bir cevap yazmaktan da utanmadı...

Ali Beyi'n dünyada irtikâp etmediği bir tek alçaklık kalmıştı:

Mehpeyker'le yeniden münasebet kurmak... Binbir rezalet içinde yüzdüğü halde alçaklığın bu derecesine tenezzül etmeye kibir ve azameti mâni oluyor; karının adını şimdilik ağzına bile almıyordu.

Öte tarafta Mehpeyker, zavallı Dilâşûb'u pençesine düşürmüş binbir türlü hakaret ve eziyetlerle gayzım biraz olsun yatıştırabilmişti. Fakat onun asıl hedefi Ali Beydi. Dilâşûb, nihayet bir rakipten ibaretti. Ona da yapacağını yapmıştı ve hâlâ yapmaktaydı. Ali Beye olan infiali ve gayzı

ise, ne derece şiddetli olursa olsun, ikinci derecede kalıyor, iliklerine kadar yayılan şehvet hırsı bütün benliğini kasıp kavuruyordu... Ali Bey, düştüğü sefahat uçurumunda yuvarlana-dursun. Mehpeyker, Ali Bey'in kollan arasında yaşadığı aşk ve şehvet dakikalarını bir türlü unutamıyor; fakat bir yandan da kalbindeki düşmanlık duygularım yenemiyordu. İntikam hırsı ile şehvet arzusu içinde müthiş bir mücadele halindeydi. Uzun müddet devam eden bu mücadele sonunda şehvet arzusu üstün geldi. Ali Bey'i bir kere daha kucağına düşürmek için vesileler aramaya başladı..

159

Ali Bey ise, insanı her fenaliğe sürükleyen zaruretin artık son mertebesine gelmişti. Mehpeyker'le yeniden münasebet kurmak yine o müreffeh hayata kavuşmayı aklından geçirmiyor değildi. Fakat kibrine yedirip de kadına bir haber gönderemiyordu. Bunun için her iki taraf da birbirlerinden sarıh bir teklif bekliyorlardı.

Ali Bey, azminde sebat ettikçe Mehpeyker'in şehvet iştiyaki artıyor; hırsından kendini .kaybedecek derecelere geliyordu... Ali Beyin bu yolda bir müracaatından nihayet ümidini kesince kendisi müracaat etmek tenezzülünden de çekinmedi. Fakat bu son karan verinceye kadar geçirdiği tereddütler, endişeler, rea ve hakaret ihtimalleri kendisini çok sarsmış, âdeta hasta etmiş, neşesiz ve huysuz bir kadın olmuştu. Düşüp kalktığı erkekleri istedikleri gibi eğlenceden mahrum bırakıyor, hatta sıkıyor, bilhassa Abdullah Efendiye dünyayı zindan ediyordu...

Gerek Abdullah Efendi, gerek öteki zamparaları, Mehpeyker'i bu arzusundan vazgeçirmek için çok uğraştılar; uzun uzun nasihat, hatta tehdit ettiler. Fakat hiçbirinin faydası olmadı. Bunun üzerine Abdulliah_E|sn» di, ister istemez aracılık yapmaya karaf verdi. Bu gibi işlere zaten alışıktı...

-^^ * i>,H.»^-t»y

Delikanlıyı ikna etmek için araya bazı vasıtalar koydu. Fakat bu defa da, kadının yeni yeni macerala-riyle kulakları dolup taşan Ali Bey, o tarafa hiç yanaşmıyordu bile...

Bu ümit kesilince Abdullah Efendi, son çare olarak bir içki meclisinde onu gafil avlamaya karar verdi, önceden tertipleyecekleri bu toplantıya Ali Bey de davet edilecek ve kafalar tütsülenmeye başlayınca, Mehpeyker'le güya tesadüfen karşılaşılacaktı, iş bu kerteye geldikten sonra Ali Bey nasıl olsa mukavemet edemiyecek ve Mehpeyker'in kucağına düşecekti...

160

Koca kodoş, bu fikrini tekrarlıya tekrarlıya nihayet kadına da kabul ettirdi. Çünkü Mehpeyker, Ali Beyin kendisinden ne kadar şiddetle nefret ettiğini çok acı tecrübelerle bildiği halde, güzelliğinin yapacağı tesire güvenmekten yine de kendini alamıyordu.

Tertipleyecekleri içki meclisinin planı iyice hazırlandıktan sonra Abdullah Efendi'nin tazılarından biri, efendisinden aldığı talimat-gereğince Ali Bey'i aramaya koyuldu. Birkaç günlük araştırmadan sonra bir akşam meyhanelerin birinde kendisine rastladı. Yanındaki boş masaya oturdu. Münasebet düşürerek ikide bir lakırdısına karışıyor, ahbaplık kurmaya çalışıyordu... Oldukça düzgün konuşan ve nabza göre şerbet vermekte hayli usta olan bu herif, bir iki saat içinde Ali Bey'e kendisini sevdirmeye muvaffak oldu. Meyhaneden çıkarılarken, kırk yıllık ahbap gibi can-ciğer olmuşlardı. Herif türlü diller döküyor; Ali Bey'e olan sevgisini anlatmak için adeta kelime bulamıyordu.

— Gerçekten ehl-i dil bir zatsınız. Şu meyhanede iyi bir tesadüf eseri olarak tanışmamız beni cidden bahtiyar etti. Sohbetinizden son derece hoşlandım. İstiyorum ki arkadaşlığımız burada bitmesin... Bence pek kıymetli olan bu dostluğu devam ettirelim... dedi.

Ertesi akşam başka bir meyhanede buluşmak üzere ayrıldılar...

Artık her akşam başka bir meyhanede buluşuyorlar ve geç saatlere kadar içiyorlardı...

Kadeh arkadaşlıkları böylece bir iki hafta kadar sürdü. Bir akşam yine içerlerken herif, puntuna getirerek, arkadaşından şöyle kadınlı, sazlı bir içki ziyafeti istedi.., Ali Bey, arkadaşı Atıf Bey tarafından bağlanan on lira aylığını o gün sarraftan almıştı. Cebinde bol para vardı. Herifin isteğini memnuniyetle kabul etti. Hemen

161/11

o gece, Çukurbostan taraflarında, Ali Beyin bildiği o biçim bir eve gittiler. Orada da kadınlarla birlikte hayli içerek gayet sefihane ve rezilâne bir şekilde, sözüm ona, eğlendiler... Sonra iki üç gün yine birbirlerinden ayrılmadılar... Artık âdet edinmişlerdi; ortalık kararırken buluşuyorlar ve her gece başka bir evde, kadınlarla birlikte, sabahlara kadar yeyip eğleniyorlardı... Nihayet, bir sabah keyfi esnasında, Abdullah Efendinin adamı, gayet lüks bir randevu evi sahibisiyle çok iyi tanıştığını, yüksek sosyete mensup güzel kadınlarla istedikleri gibi eğlenebileceklerini söyledi. Evin adresini verdi ve o gün akşam üzeri orada buluşmalarını teklif etti. Bu çeşit eğlenciler, zaten Ali Bey'in canına minnetti. Hemen razı oldu... Herif, gidecekleri ve haber vermek bahanesiyle, Ali Bey'in yanından ayrıldı; nefes nefese koşup Abdullah Efendiye ve yanında bulunan Mehpeyker'e durumu bildirdi. Derhal Edirnekapı civarında boş bir ev buldular; aşifte takımının pek o kadar düşmemiş kibarcala-rından birkaç yosma tedarik ettiler. Gerekli tertibat tamamlandıktan sonra, alaturka saat sekiz sularında herif, Ali Bey'i bıraktığı yere döndü. Beraberce Edime-kapı'sı yolunu tuttular. Eğlenti yerine vardıkları zaman ortalık iyice kararmıştı.

içki meclisi o kadar mükemmeldi ki, Ali Bey en varlıklı zamanlarda bile bu derece zengin bir içki sofrasını pek az görmüştü...(Fakat kalbi iyice nasırlaştığı için, konukseverlikte arkadaşından kat kat aşağı kaldığından en ufak bir utanç bile duymadı. Bilakis, bu yeni arkadaşın gösterdiği bu olağanüstü konukseverlik karşısında «Meğer ben neymişim?» gibilerden kendinde bayağı bir meziyet tasavvur ederek böbürlenmeye bile başlamıştı.

162

Kızlar bir taraftan şarkı söylüyor, bir taraftan misafirlere kadeh ve öpücük mezesi sunuyorlardı.

Aradan bir, buçuk saat geçer geçmez Ali Bey, aylardan beri mayalanmış olan sarhoşluğunun tesiriyle, artık kendini bilemeyecek hale geldi, sarhoşça naralarla ve sefihçe heyheylere başladı. Tam o sırada Mehpeyker, olanca işvekârlığı ile kapıdan göründü, iyi giyinip iyi süslenmek için haftalarca uğraşmıştı. En büyük endişesi üzüntü ve uykusuzluk sebebiyle yüzünde hâsıl olan solukluğu göstermemekti. Güzellikini iyice gösterememek korkusu ile cesareti bile hayli kırılmıştı. Bütün kırılganlıklarını gizleyerek geldi. Ali Bey'in yanına oturdu. Yapmacık bir sitemle sabretmeye çalışır görünerek:

— Vefasız! Nâzın ve eziyetin daha elvermedi mi? Mehpeyker'in sana ne yaptı ki, zavallıyı bütün bütün feda etmeye kıyabildin? Mecburî bir hareketime katlanmak, hatta bir kabahatim bile olsa affetmek senin şanındandı... İşte bak: Sensiz, ne hallere girdim. Yüzüme bak da, biraz merhamet et!... diye yalvarmaya başladı.

Lakin, Ali Bey, eski Ali Bey değildi. O toy delikanlılık ve kıskanç âşıklık devri çoktan geçmişti. Bu evde şimdi sadece eğlenmeye gelmiş bir hovardaydı. Mehpeyker'in yalvarışları onda en küçük bir tesir bile yapmadı. Gayet soğuk bir tavırla ve hakaret dolu bakışlarla kadını baştan aşağı şöyle bir süzdükten sonra:

— Hanım, dedi; biz buraya eğlenmek için çağrılarak geldik...

Meclisimizde, görüyorsun ki, kız da çok. İçlerinden bir tanesini beğendim... Şimdi onu bırakıp seni alayım da sabaha kadar azap mı çekeyim? Bizi buraya davet eden beyefendinin aşağıda birçok uşakları var.

Hepsi de maşallah güçlü kuvvetli herifler... Canın erkek istiyorsa bir tanesini al, keyfine bak!.

163

Sonra Mehpeyker'e arkasını çevirdi; kadeh dağıtan yosmalardan birini yanına çekerek onunla tatlı tatlı konuşmaya başladı...

Bir zamanlar dizleri dibinden ayrılmayan eski âşığının bu soğuk davranışı Mehpeyker için, dünyada tasavvur edemiyeceği kadar müthiş bir hakaretti. Neye uğradığını şaşırды; olduğu yerde donakaldı... Gördüğü hakaret, tıpkı bir ölüm soğukluğu gibi, vücudunun her tarafına yayılmış, tek kelime söyleyecek hali kalmamıştı. Düşmemek için duvarlara tutuna tutuna odadan çıkıp gitti... Hemen yaşmaklanmaya başladı...

Ali Bey, hiç beklemediği bir yerde ve hiç ummadığı bir zamanda Mehpeyker'i birden karşısında görünce şaşırды; türlü türlü şüphelere düşerek arkadaşına sordu:

— Birader! Bu kan, mantar gibi, böyle ansızın nereden çıkıverdi? Öteki, güya hiçbir şey bilmiyor ve hiç mühimsemi-yörmüş gibi, cevap verdi:

— Ne bileyim, kardeşim, kızların arasına nasılsa karışmış işte... Eskiden fena değildi. Şimdi yüzü biraz solgunlaşmış... Mamafih yoklukta işe yarar...

Arkasından da başka bir konuya geçerek bu bahsi kapattı...

Ali Bey, korkulu bir rüyadan uyanmış gibi, birkaç dakika hafif bir heyecan geçirdikten sonra, yine zev-kiyle meşgul olmaya başladı. Mehpeyker, uğradığı müthiş hakaret darbesinin ilk tesirinden kurtulup, biraz kendine gelince, kafasının içi birtakım korkunç tasavvurlarla dolu olarak, doğruca Abdullah Efendinin evine koştu. Ali Bey, onun için artık nazlı bir sevgili değil, kanlı bir düşmandı.

Arap, Ali Beyle buluştuktan sonra, Mehpeyker'in neşesi yerine geleceğini ve daha iyi eğleneceklerini dü-

164

~f *W ^

f

şünüp birtakım hayaller kurarken karı, mezar kaçkını gibi korkunç ve sapsarı bir yüzle çıkageldi... Abdullah Efendi, şaşırıp kalmış:

— Eyvah! Görüyor musunuz, a dostlar, bu yine hastalandı. Bakın başımıza gelenlere... diye birtakım kocakarı yaygaralarına başlamıştı.

Mehpeyker, sabırsız bir eda ile kaşlarını çatarak ihtiyarı azarladı:

— Sus! Sen de bunak mısın nesen? Hastalığı da nereden çıkardın?

Sonra, her lakırdı söyledikçe ciğerlerinin bir parçası ağzından dökülüyormuş gibi, son derece üzgün bir eda ile başına gelenleri birer birer anlattı.

Koca fellah, kadının bu acıklı hikayesini dinlerken, av bekleyen yırtıcı hayvanların zehirli gülümsemeleri gibi, yüzü şekilden sekile giriyordu.

Mehpeyker, hikâyesini bitirip susmuş, odaya derin bir mezar sessizliği çökmüştü. Birkaç dakika öylece kaldılar. Abdullah Efendinin, bela baykuşunu andıran çirkin sesi, bu derin sükûtu birden dağıttı:

— Olmayacak... O katır yaşadıkça sen rahat yüzü görmeyeceksin.

Vücudunu dünyadan kaldınvermeli. Bitsin gitsin... diye fikrini söyledi...

Mehpeyker boğuk bir sesle cevap verdi:

— Ah!.. Vücudu dünyadan kalkınca rahat edebileceğimi bilsem...

Bu konu üzerinde bir hayli konuşup tartıştıktan sonra nihayet Ali Bey'i öldürmeye karar verdiler. Yine Arab'ın tazılarından birini delikanlının bulunduğuna eve göndererek kızların patronunu çağırdılar.

Kodoş karı, ertesi gece için yine böyle sazlı, sözlü ve kadınlı kızlı bir içki toplantısı tertibi için, o sırada Ali Beyle müzakere halindeydi. Bir bahane uydurarak

165

delikanlıdan ayrıldı. Gelen adamla birlikte Abdullah Efendinin evine gittiler.

Arap, her ne suretle olursa olsun, Ali Bey'i bir kere daha böyle bir toplantıya getirmek için çare bulmasını söyleyince kadın:

– Öyleyse tamam! Hemen şimdi eve git! Yarın gece Üsküdar'da bizim bağ köşkünde toplanmak için herifi ikna et! Yarın sabah da gelip bana neticeyi bildirir, vereceğim talimatla birlikte bahşişini de bol bol alırsın... diyerek karıyı savdı.

Kadın, tekrar Edirnekapısı'ndaki eve döndü. Ali Bey, henüz yatmamış, ertesi gece yapacakları toplantıyı bir karara bağlamak üzere kendisini bekliyordu. Abdullah Efendinin aldığı talimat gereğince, ertesi akşam, Üsküdar'daki bağ köşkünde toplanmak üzere, Ali Bey'i kolayca ikna etti. Berikiler ise geceyi, işleyecekleri korkunç cinayetin planlarını hazırlamakla geçirdiler...

Abdullah Efendinin bu dünyada elinden gelmeyeceği fenalık tasavvur olunamazdı. Zengin olmak uğrunda evler yıkmak, ocaklar batırmak onun için yün kırpmak, süt sağmak kadar ehemmiyetsiz bir iş; sefahati yolunda adam öldürmek de, eğlence için ava çıkmak kadar basit, hatta eğlenceli bir şeydi. Binaenaleyh tasarladığı müthiş cinayet, bu taş yürekli canavarın gözünde, tavuk kesmekten daha ehemmiyetsizdi.

Fakat o güne kadar en şiddetli intikamı, cariye dövmek, rakipleriyle alay etmek, ve nihayet âşık üzmetten ibaret olan Mehpeyker için, durum öyle değildi. İşleyecekleri cinayetin dehşetini düşündükçe, daha şimdiden korkular içinde titriyor, sar'a nöbetleri geçiriyordu... Arab'ın canice kararına önceden iştirak ettiği halde şimdi korkuyor; tereddüt ediyor; kesin kararını bir türlü veremiyordu... Vefasız âşıkmdan intikam alabil-

166

1

mek için, daha başka çareler bulmaya uğraştıysa da muvaffak olamadı; nihayet ilk fikrine dönmek zorunda kaldı.

Hain bir gönül, böyle tereddüt anlarında ne kadar korkak olursa olsun bir kere karar verdikten sonra da o nisbette cesur ve hilekâr olur. Bu, değişmez bir kaidedir! Mehpeyker de, Arab'ın fikrini bir defa iyice benimsedikten sonra, bu işi nasıl başaracaklarını düşünmeye ve Abdullah Efendiyi uzun uzun sorguya çekmeye başladı. İki lakırdıda bir:

– Ah! Acaba başarabilecek miyiz? cümlesini tekrarlıyordu. Şimdi içinde korku değil, başaramamak endişesi vardı...

.*

Arap, kayıtsız bir tavırla kendisini ikna ve son tereddütlerini gidermeye çalışıyordu:

– Otuz beş bin kese servet, bir adamın vücudunu ^ortadan kaldırmaya yetmezse, bu dünyada neye yarar? O katır, yarın akşam Üsküdar'daki bağ köşküne gider... Talimat verdiğimiz kadın, önüne bir şişe rakı koyar; sonra kız getirmek bahanesiyle yanından savuşur... Bizim hırvat orada hazırdır... Talimatını aldığı gibi, herifin bin canı olsa birini sağ komaz. Kaç defa tecrübe etmişim. Hırvat bu gibi işlerde cidden mahirdir. Hem ne hacet... Köşkte odadan bol ne var. isterseniz siz de başka bir odada oturup seyredebilirsiniz.

Cinayet planı iyice hazırlandıktan sonra birbirinden ayrılıp yataklarına çekildiler...

16-1

lyd-i ekberdir şebid-i aşkına derse o mâlı Bir nigâh-î rahm biçâre, kurbânım mıdır?»

«O ay yüzlü güzel, bir defacık merhamette bakarak (Bu zaWu, benim kurbanım mıdır?) derse^ senhı itan yolunda şehit olan için bu, en büyük bir bayramdır.»

Abdullah Efendi, astığı adamın darağacında salla-IUŞHU kayıtsızca seyreden cellatlar gibi, o gece deliksiz

hpeyker için vaziyet Mç de ^djÇJL cinayetin, şimdilik ahrette değilse bile, sorumluluğunu düşünerek korkular içinde biraz uyuyabümek

için gözlerim kapadıkça,, us katibi, kâh yargıç, «? P^gff de kâbuslar, üzerine hücum ediyor, kah Ah Beym^a yaü kanh kefeniyle yakasına sarılarak on* bir daluka Lhat bırakmıyordu. Sabaha kadar gözüne b r damla uTu girmedir Mezarlığa düşmüş bir cadı gibi, etra-W sfaTmüthiş hayaletler arasında, konağın her ta-SırTdo^rdurdu.. Fakat, bütün vehimlerine, bütün Zarına rağmen, verdikleri cinayet kararnndan da geri dönemedi...

168

Sabah olup da randevucu kadın geldiği zaman Meh-peyker'i şiddetli bir intizar içinde bulmuştu. Henüz uykuda olan Abdullah Efendiyi beraberce yatağından kaldırdılar. Oynanacak facianın baş aktörü ve bir numaralı canı Arap, gerek kadına, gerekse bir gün önce bu iş için çağırtdığı Hırvata icap eden talimatı verdi...

Av köpeğinin ve zulüm silahının insan sekline girmiş birer timsali olan bu iki alçak, doğruca baş köşküne gittiler. Abdullah Efendi ise, en meşru bir hizmeti gördürmeye adam göndermiş gibi, en ufak bir telaş eseri göstermiyor; en küçük bir teessür bile duymuyordu... Kadınla Hırvat kapıdan çıkar çıkmaz yine kendi dalavereli işleriyle meşgul olmaya başladı.

Mehpeyker de ustasından cesaret alarak büsbütün canavarlaşmıştı. İşleyecekleri cinayetle yetinmiyor, kafasının içinde daha korkunç, daha müthiş şeyler tasarlıyordu. Klan yalamaktan lezzet alan en vahşi hayvanlarda bile nefret uyandıracak kadar merhametsizce bir intikam hevesine kapıldı; Ali Bey'i öldürdükten sonra kanlı vücudunu Dilâşûb'a göstermek... Sevdirdiği erkeği, o fecî durumda gördükten sonra kızın yaşayacağına ihtimal vermediği için bu cinayetin meydana çıkmasından da korkmuyordu. Bu alçakça kararı verdikten sonra, Abdullah Efendinin uşaklarından birini yanına alarak hemen Kuzguncuk'taki yalisına koştu. Hiçbir şeyden haberi olmayan zavallı kızı da yanına aldı. Hep birlikte baş köşkünün yolunu tuttular.

Oraya varıncaya kadar Dilâşûb'a tek kelime söylemedi. Sadece, mezar toprağından yaratılmış kadar korkunç ve mazlum kamyle boyanmış kadar iğrenç yüzüyle, kızı yiyecekmiş gibi, dik dik bakmakla iktifa etti. Baş köşküne vardılar. Mehpeyker, şüphe üzerinde olan bin yıllık bir haydut başı gibi, binanın bütün oda-

169

larını, bütün kapılarını, bütün köşe bucağını dikkatle inceledi. Sonra kendisi için sokak kapısına yakınlığı ve bahçeye açılan ayrı bir kapısı olan bir yer odası seçti. Dilâşûb'u da, bir ara kapı ile birbirine geçilen yandaki odaya getirdi. Hışımla elinden tutarak ve kan bürümüş gözlerini açarak kızı kapıdan içeri itti ve sert bir sesle:

— Nerede bulunduğunu biliyor musun? Burası ahretin kapı aralığıdır.

Buraya giren, önünde adam bo-ğazlansa görmemeli, yanında kıyamet kopsa işitmeme-lidir. Buraya giren, tıpkı bir ölü gibi, görünüşte insan hakikatta toprak olmalıdır. İyice bil ki, göreceğın şeylerin, işiteceğın lakırdıların bir tanesi ağzından çıkacak olursa canın da beraber çıkar. Unutma ki, nerde olsan pençem ciğerindedir. Vücudunu paramparça etseler ruhun duymayacak, ruhuna kastetseler vücudun yardım etmiyecektir.. dedi. Önceleri, tepeden tırnağa incecik ve nezaket denilebilecek kadar zayıf kalbli bir kız olan, hafif bir azar işitse veya birisi yüzüne azıcık dik baksa bayılmaktan kendini alamayan Dilâşûb, çektiği binbir elemin ve uğradığı binbir belanın tesiriyle umulmadık derecelerde merdane bir sebat ve cesaret peyda etmişti. Ölümünden korkmuyor; onu bilakis yegane kurtuluş yolu sayıyordu... Kendini kahredici pençesinde inleyen bu canavar ruhlu kadının tehditlerine âdeta düşmanca cevap verdi:

— Sizden umulan ve beklenen de zaten böyle yerlerde bulunmak ve birtakım kirli işler peşinden koşmaktı... Fakat yardım için beni seçtiğimize şaşıyorum... Söyliyeceğim lakırdı ile beraber canım da çıkacak öyle mi? Beni ölümünden korkar mı sanıyorsunuz? Şimdiden tezi yok, elinizden geleni arkaya koymayın!.

Mehpeyker'in yüzü hiddetten pancar gibi olmuştu. Kızın üzerine yürüyerek sert bir sesle bağırdı:

170

– Kan! Aklını başına topla! Vallahi seni diri diri mezara gömerim de geberinceye kadar güneş yüzü göremezsın...
Sonra zavallıyı, hiç hazırlamadığı bir bela vahi-mesi içinde bırakarak ara kapıyı şiddetle üzerine kapadı. Kendisi de bahçe kulübesinde bekliyen Hırvatın yanına gitti...

Fahişenin, sonuç endişesiyle gönlünün helecanı ağzından dökülerek derecelerde taşmaktaydı...

Hırvat kendini görünce, efendisinden aldığı emir üzerine, terbiyesizliğinin müsaadesi nisbetinde nazikleşmeye çalışarak, her emrini yerine getirmeye hazır olduğunu söyledi. Mehpeyker, gayz, tereddüt, korku, başarısızlık endişesi gibi birtakım şiddetli hislerin tesiri altında renkten renge girerek ve sesi titreyerek cevap verdi:

– Anladık..., Emirlerime itaat edeceksin... Fakat iş orada değil... Efendinden aldığın emri acaba yerine getirebilecek misin?.. Yoksa bu işi yaparken ellerin mi titreyecek?. Fakat işini bitirmeye memur edildiğin adamın ne kadar suçlu olduğunu bilsen hiç kendini görüp görmediğini düşünmezdin; öz kardeşini öldürmüş bir düşmanın üstüne atılırcasma saldırır ve canını cehenneme gönderirdin.

Mehpeyker, bu kiralık katili cesaretlendirmek ve içinde ufak tereddüt izleri varsa onları gidermek istiyordu... Halbuki buna hiç lüzum yoktu... Herif, böyle kirli ve kanlı işler için biçilmiş kaftandı. Muhatabının saf-lığıyla alay eder gibi, çirkin bir tebessümle cevap verdi:

– Velinimetim Abdullah Efendi, kanaatimce bu işte elbette haklıdır... Veleh haksız bue olsa ben emir kuluyum... Aldığım emrin eğriliğini, doğruluğunu düşünmem bile... Benim vazifem sadece aldığım emri ye-; rine getirmektir... Ötesi beni ilgilendirmez... Endişeye

171

mahal yok... Müsterih olun!.... Bu iş basan ile sonuçlanacaktır. Hırvatın bu sözleri Mehpeykerin son derece sevindirmiş ve cesaretini artırmıştı. Herifin eline bir kese altın tutuşturdu. Bazı tembihlerde bulunmak üzereyken bahçe kapısı çalınmaya başladı. Karı, lakırdısını tamamlamadan, telaşla odasına çekildi. Hırvat kapıyı açtı. Ali Beyle randevucu kadın gelmişlerdi...

İşilâşûb'un bulunduğu oda, bağ kulübesine pek yakın olduğundan Mehpeyker'le Hırvat arasında geçen konuşmayı kız, baştan sona kadar dikkatle dinlemişti. Konuşmaları henüz bitmeden, derin bir nefret içinde, elleriyle yüzünü örttü ve yere kapanarak ağlamaya başladı. Kapıdan girenlerin kim olduğunu görmemişti.

Ali Bey'le kadının geldiği şurada güneş henüz batmıştı; etrafa, ağlar gibi gamlı, matemli ve kasvetli bir karanlık çökmeye başlamıştı. Bağ köşkü ise bu gibi iğrenç ve kanlı işler için yapılmış olduğundan, yüksek bahçe duvarlarıyla, basık tavanlı odalarıyla âdeta bir zindanı andırıyordu. Ali Bey, içeri girince yanındaki randevucu kadına:

– Bu batakhane kılıkli yeri de nerden buldun? Köşk demeye bin şahit ister. Hani benim yerimde bir çelebi olsaydı korkusundan sar'a nöbetlerine tutulurdu... diye yan ciddî yan şaka tarizlere başlayınca kadın:

– A beyim! Siz istediğiniz gibi açık saçık eğlenmek istiyorsunuz.... Böyle ıssız bir yer olmalı ki, insan baskından emin olsun... Cevabını verdi. Sonra Ali Bey'i yukarı çıkardı; evelden kararlaştırdıkları odaya götürdü. Odanın ortasında bir içki masası hazırlanmıştı–Ali Bey de masaya bakarak:

172

Pekâlâ, fakat geç kalma. Siz gelinceye kadar ben kendi kendime eğlenirim. Hazır rakı da var... dedi ve içmeye başladı. Kan defolup gitti. Bekleme müddeti uzadıkça Ali Bey sıkılmakta ve sıkıldıkça da kadehleri sıklaştırmaktaydı... Aradan bir saat geçmiş olmasına rağmen hâlâ gelen

yoktu. Can sıkıntısından bunalacak hale gelmişti. Gayriihtiyari yerinden kalktı ve odadan dışarı çıktı. Üst üste yuvarladığı kadehlerin tesiriyle kafası adamakıllı tütsülen* misti... Ayakları birbirine dolaşarak merdivenden indi. Bahçe kapısından girdiği sırada görmüş olduğu Hırvatı arıyarak kulübesinde buldu. Peltek bir sesle:

– Hani, giden hanım nerede kaldı, ahbap? diye sordu.

Hırvat kayıtsız ve sakın bir sesle cevap verdi:

– Merak etmeyin! Şimdi gelirler, efendim! Yer biraz uzakçadır da...

Ali Bey ilave etti:

– İnsanı bu kadar da bekletmek olur mu ya? Vallahi geldiğime pişman oldum...

Ali Bey yukarı doğru çekilip gitmiş; fakat Dilâ-şûb, daha ilk lakırdısında kendini sesinden tanımıştı. „Zihninde korkunç istifhamlar belirmeye başladı... Biraz önce Mehpeyker'le Hırvatın, öldüreceğinden bahsettikleri talihsiz adam, acaba Ali Bey miydi? Fakat bu, pek müthiş bir şeydi. Olduğu yerde dizleri titriyor; tepeden tırnağa tecessüs kesildiği halde pencerenin yanma yaklaştırmaya bir türlü cesaret edemiyordu. Zannı yanlışsa uğradığı dayanılmaz endişelerden kurtulmak, doğru ise sevgilisinin hayatını kurtarmaya bir çare bulabilmek düşüncesiyle nihayet kalbine biraz kuvvet geldi; kendini birazcık topladı. Binbir tereddüt ve ıstırap içinde pencereye yaklaşıp da dışarıya bakınca, korktuğu felaketin gerçekleşmek üzere olduğunu gördü. Tam

173

o sırada Ali Bey ağır adımlarla merdivenden yukarı çıkıyordu. Kalbine birden sivri bir hançer saplanmış gibi ecel terleri dökmeye başladı. Bütün vücudu korkunç sinir krizleriyle sarsılıyordu... Bu hal daha beş on dakika sürseydi hemen oracıkta kalb sektesinden gidive-recekti...

Aşkın galip kuvvetine yüzlerce aferin ki, son derece ümitsiz ve yaralı bir kalbi bir anda kuvvet ve cesaretle doldurdu. Kızı gerçekten mertçe bir gayrete getirdi... Dakika kaybedecek vakit yoktu... Yapılacak ilk iş, her ne surette olursa olsun, Ali Bey'i kurtarmaya çalışmaktı... Böyle tehlikeli anlarda hatıra gelen ilk çare pencereyi açmak ve sesinin olanca kuvvetiyle «İm-daaat!» diye bağırarak etraf tan yardım istemektir... Fakat sesini acaba etrafa kolay kolay duyurabilecek miydi? Duyursa bile yardıma koşacak insanlar yetişinceye kadar Hırvat, Ali Bey'in işini bitirmeyecek miydi?... Beyni karıncalanıyor, ne yapacağını bilemiyordu... Sevgilisini kurtarabilmek için gerekirse kendi hayatını bile fedaya hazırды. Fakat iş bununla da bitmeyecek, böyle bir fedakârlık da boşuna olacaktı. Son ümit ışığı, içine yuvarlanmak üzere olduğu tehlike uçurumundan Ali Bey'i haberdar etmek ve fikir birliğiyle bir kurtuluş çaresi bulmaktı...

Bu ümitle «Ne etsem?... Nasıl yapsam?...» diye çırpmırken odanın penceresinden Mehpeyker'i gördü. Karı, odasından çıkmış, Hırvatın kulübesine doğru gidiyordu. Dilâşûb bu fırsatı, kaçınılmaz bir ganimet bilerek hemen odasından fırladı; nefes nefese yukarı çıktı. Odaların kapılarını birer birer açıp bakıyor, sevgilisini arıyordu... Epeyce dolaştıktan sonra nihayet bir odada kendisini buldu.

Ali Bey, hiç ümit etmediği bir zamanda ve bilhassa böyle bir batakhane Dilâşûb'u ansızın karşısında gö-

174

rü verince şaşırdı; sanki dili tutulmuş gibi, tek lakırdı söylemeye meydan bulamadı... Kız, hemen sevgilisinin yanına koşmuş ve ellerine sarılmış; heyecandan titreyen bir sesle yalvarmaya başlamıştı:

– Bey!... Allahaşkına gel... Karşı taraftaki pencereden sokağa in ve buradan uzaklaş!.. Hayatın tehlikede... yalvarırım... Allahaşkına derhal buradan kaç...

Kız hem söylüyor, hem de hıçkırarak hıçkırarak ağlıyordu... Fakat Ali Bey hiç oralı olmadı... Düştüğü sefahat âleminde o kadar çok oyuna, hileye ve düzenbazlığa şahit olmuştu ki, gönlünden böyle sadıkane hisleri anlamaya kabiliyet kalmamıştı... Ellerini hışımına kızın ellerinden çekti ve:

– Dünyada beni her eğlencemden mahrum ettin... Bu hallere düşürdün... Bu geceki rahatımı da çok mu görüyorsun?... Yıkıl karşımdan!... Hazır, arzu ettiğin yerlere düşmüşsün... Buraya kimin için geldinse git onu aldat!... Beni artık aldatamazsın... diye bağırarak biçareyi tahkir etmeye başladı...

Zavallı Dilâşûb, öyle sitemlerden ve tahkirlerden müteessir olacak durumda değildi. Sevgilisini kurtarmaktan başka hiçbir şey düşünmüyordu... Ali Bey'in ayaklarına kapanarak yalvarışlarına devam etti. Annesinin vefat ettiğini bilmediği için:

– Sevgili annenizin başı için kendinize kıymayın!.. İşte ayaklarınızın altına yatıyorum... Benden en küçük bir hile, en küçük bir hainlik ümit ederseniz vücudumu pencereden aşağı atınız!... Parça parça ediniz!... Fakat Allah aşkına siz de hemen şu pencereden inip kaçınız!... Vallahi billahi hayatınız tehlikede... diye yalvarıyor, hem de gözlerinden iplik iplik yaşlar dökülüyordu...

Masum annenin ruhu, öldükten sonra oğlunu fenalıklardan korumaya memur bir melekti... Rahmetli an-

175

neciğinin bu vesileyle anılması bile, Ali Bey'in gönlünden, mukavemeti imkânsız bir hakikat hissi uyandırmaya kafi geldi.

Gafil delikanlı biraz yumuşar gibi oldu ve:

– Ne demek istiyorsun? Açık söyle! Beni kim öldürecek? Hem niçin öldürsün?... diye sorunca Dilâşûb, söylediklerinin gerçekliğini apaçık bir dille gösterebilmek için bir iki dakika düşündükten sonra, sanki Tanrı tarafından ilham olunmuş gibi:

– Gel! Gel de kendi gözlerinle gör! Kendi kulaklarınla işit!, diyerek kapıya doğru yürüdü. Ali Bey de gayriihtiyari arkasına takılmıştı. Sofaya çıkınca Dilâşûb etrafı süzerek Hırvatın kulübesine bakan bir pencerenin önüne yaklaştı; bir iki saniye aşağı baktıktan ve ses dinledikten sonra hemen elinden tutarak Ali Bey'i de aynı yere götürdü. Pencere açık, gece karanlık ve sofa da mumsuz olduğu için dışardan görünmek tehlikesi yoktu. Kulak yerip dinlemeye başladılar. Kulübenin kapısı yan tarafta olduğundan ne Mehpeyker'i görebiliyorlardı ne de Hırvatı... Fakat gecenin sessizliği içinde sesler oldukça net işitilebiliyor-du. Hırvat:

– Efendmi, diyordu, daha fazla beklemeye ne hacet!. Yanına çıkar çıkmaz bir hamlede işini bitiriveri-rim... O, istediği kadar bağırsın... Sokakta adam, etrafta komşu mu var ki duyacak?...

Mahpeyker, biraz daha ihtiyatlı davranıyor ve:

– Hayır, olmaz... Olmaz... Biraz daha dur!. O, canı sıkıldıkça içkiye dalar ve yarım saate kadar sızar... Uyurken ahirete göndermek daha kolaydır... O vakit bütün tehlikelerden emin olabiliriz... Ama dikkat et!... Bıçak tam kalbinin üstüne saplanacak... Tâ şu elimle gösterdiğim yere... Derdim zaten onun kalbinden...

176

Kendisinden önce yüreğinin kanı toprağa akmalı... diye cevap veriyordu... Ali Bey, bu sözleri iyice işittiği gibi, Mehpeykertn sesini de çok iyi tanımıştı. Başına gelecek felaketin dehşetini tamamiyle takdir ederek Dilâşûb'la birlikte sokak üzerindeki odalardan birine girdiler. Ali Bey, döşeme örtülerinden birini uzunluğuna yırtarak bir ucunu beline bağladı; bir ucunu da kıza tutturdu. Mümkün olduğu kadar duvara tutuna tutuna aşağıya indi. Şimdi sokaktaydı. Selamete erişmiş, tatlı canım kurtarmıştı. Fakat ne gariptir ki, civarda bir ev anyarak yarım saat kadar etrafı dolaştığı müddetçe hep Mehpeyker'in bu hainliğini cezasız bırakmamayı düşünmüş; zavallı Dilâşûb'un fedakârlılığını ve bu masum kızcağıza karşı beslediği yanlış fikirleri hatırına bile getirmemişti... Dilâşûb'u kurtarmak endişesiyle değil, sırf Mehpeyker'i kahretmek düşüncesiyle ilk rastladığı polis karakoluna girdi. Bu yollarda düşe kalka alnındaki haya damarı çatlamış olduğundan çapkınlığın nazarında

utanacak bir tarafı kalmamıştı..., Her türlü saygı ve utanç duygularından uzak, edepsizce bir tavırla, komişere olayı anlattı:

– Bu gece zamparalık için şu civardaki bir bağ köşküne geldim. Meğer bir batakhaneye düşmüş, kendi ayağımla ecelime gelmişim... Beni iyice sarhoş ettikten sonra nasıl öldüreceklerini konuşurlarken kendi kulağımla işittim...

Komiser, mesleğine bağlı ve terbiyeli bir adamdı. Bu derece küstahça bir ifade karşısında nefretini belirtmekte kusur etmemekle beraber bir yandan da gereken tedbirleri almaya başladı. İmam efendi ile mahallenin ileri gelenlerini çağırarak için etrafa bekçiler gönderdi.

İmam ve birkaç mahalleli gelir gelmez, Ali Bey'i

177/12

önlerine katarak, derhal bağ köşkünün yolunu tuttular. Köşke yapacakları baskında bulunmak üzere çağırttığı zevatın bazıları kafileye yolda katıldı. Gelenlerin biri de, birkaç gün önce o civarda bir bağ köşküne taşınmış olan Mesut Efendi idi.

Baskın heyeti yoluna devam ededursun... Dilâşûb'a gelince: Zavallı kız, uzun zamandanberi, bir yandan talihsiz aşkının ıstırapları, bir yandan da Mehpeyker'in bitmez tükenmez eziyet ve hakaretleri altında inliye inliye zaten canından bile bezmişti... Ölümden zerre kadar korkmuyor; bilâkis onu hasretle bekliyordu.

En küçük bir suçu ve günahı olmadığı halde kendisini haksız yere bu feci durumlara düşüren vefasız sevgilisini köşkten kaçırarak, hayatını kurtarmak, onun için yine de en büyük bir saadet olmuştu. Biraz sonra Ali Bey'i odasında bulamayınca kendisi tarafından kaçırıldığını anlayacaklar ve onu nasıl olsa sağ bırakmı-yacaklardı. Bunu biliyor ve şimdi de yine o vefasızın yolunda can vermeyi doyulmaz bir bahtiyarlık sayıyordu... Ölümle arasında bir bıçak sırtı kadar mesafe kalmıştı... Belki beş on dakika sonra Hırvatın hoyrat ellerinde ve hançer darbeleri altında can vermek...

.Zavallı kız, bu dehşetle üşümeye, titremeye başladı. Etrafına bakındı. Ali Bey'in pencereden inerken yastığının üzerine attığı paltosu gözüne ilişti. Paltoyu alıp sırtına geçirdi. Başını avuçları arasına alarak ve şiddetli bir özleyişle o güzel saçlarının birazını yolarak:

– Ah! Beyim... Beyim!... Yolunda ölmek benim için düşün bayramdı... Bir kerecik adımlı anmadın... Bir kerecik dönüp de yüzüme bakmadın... İşte buna yanıyor ve ahrete mahzun gidiyorum. Ne yapalım... Alnımın yazısı böyleymiş... Ah! Bir kerecik mezarıma ol-

178

sun geleceğini bilsem... Yok, ben hâlâ deliliğimden geçmemişim... Fahişe evinde, haydut elinde şehit olan biçarenin mezarı mı olur?... diyerek ağılıya ağılıya odanın bir tarafına yıkıldı... Vücudunda ne kendini savunacak kuvvet, ne de uğrayacağı azabı çekecek takat kalmıştı...

Ümitsiz bir teslimiyetle neticeyi beklemeye başladı...

Ali Bey pencereden inip gittikten sonra yukarda ses seda kesilmiş, odadaki mumlar da tükenip kendiliğinden sönmüştü. Mehpeyker, beklediği fırsatın ve intikamın dakikalarının geldiğine hükmederek telaş arasında Dilâşûb'u hatırına bile getirmeyerek Hırvatın kulübesine gitti. Kiralık katili de yanına aldı. Beraberce yukarı çıktılar. Baktılar ki Ali Bey odasında yok... Mehpeyker, korkusundan değil, fakat bu kanlı işlere alışık olmadığından telaşlanmaya başladı..., Hırvat, şaşılacak bir soğukkanlılıkla:

– Efendim, nereye gidecek? Sarhoş bu ya... Bir köşede sızıp kalmıştır... diyerek kadını teskine çalıştı... Odaları birer birer aramaya başladılar... Sıra Dilâşûb' un bulunduğu odaya gelmişti... Biçare kızın yattığı oda mehtaba karşıydı. Ali Bey'in çıkıp gittiği pencere de açık kalmıştı. Zavallı kızcağız, birkaç dakikadan beri kulağına kadar gelen ayak patırtılarından artık son da-kikalanmn yaklaştığını anlamıştı. Ölüm döşeğinde hastalar gibi, sadece nefes almaktan başka hayat eseri

gösterecek iktidarı kalmamıştı... Paltoya iyice sarınıp yattığı için kim olduğu belli değildi...

Hırvat, kendisini o halde görünce muzaffer bir eda ile:

– Nah! İşte burada sızmış kalmış... diyerek ve en ufak bir telaş eseri göstermeyerek yanına yaklaştı... Cellatlıktaki maharetini, Mehpeyker'den aldığı emrin la-yıkiyle yerine getirilmesinde göstermek istiyordu... Ay

179

ışığında bir elin havaya kalktığı ve sivri bir şeyin par-ladığı görüldü... Katil soğuk ve insafsız bıçağı zavallı kızın tam kalbine saplamıştı..., Boğuk bir «Ah!» duyuldu...

Tam o strada baskın heyeti de köşkün yanına gelmiş bulunuyordu... Fakat ne yazık ki geç kalmışlardı... Şiddetli gürültülerle duvarlardan atlamaya, kapılan kı-np açmaya başladılar...

Hırvat, bu gürültüleri işitmiş ve Mehpeyker'in telaşlanmasına meydan bırakmadan:

– Bir şey yok... Bunlar olağan şeylerdir... Abdullah Efendi bunu da düşünmüş ve hesaba katmıştı... Şu dolabı açınız!... Tavanına dokununuz!... Tavan açılır... Siz yukarı çıkınca yine kendiliğinden kapanır... Yukarda gizli bir oda vardır... Kalabalık defolup gidinceye kadar orada oturun... Çabuk defolmazsalar bile zarar yok... Odanın karşı tarafındaki pencereden öbür eve geçilir... Efendi oradadır... Ne yapar yapar, sizi kurtarır... dedi ve sürgün avına tutulmuş bir kurt süratiyle oda kapısından dışarı fırladı... Mehpeyker de, Hırvatın tavsiyelerine uyarak tavan arasına kaçtı...

Oradan da karşıkı eve geçmek üzereyken birden Ali Bey'in sesini duydu:

– Şu odanın penceresinden indim... Hayatıma kastedecek herif olsa olsa oradadır... diye bağıırıyordu.

Mehpeyker'in bütün vücudu korkudan titremeye başlamıştı... Fakat bu nasıl olurdu?. Korkulu bir rüya mı görüyordu?... Biraz önce Hırvatın bıçak darbesi altında can veren o değil miydi? Hatta son nefesinde ağzından dökülen «Ah» ı bizzat kendi kulağıyla işitmemiş miydi?. Yoksa Ali Bey âhiretten geri mi dönmüştü?...

Bir yandan intikamını alamamak hırsı, bir yandan da işlediği suçun cezasını görmek korkusu ile, işin içyüzünü öğrenmeyi öyle şiddetle arzu ediyordu ki... Başın-

180

da dolaşan tehlikeyi bile düşünecek halde değildi... Saklandığı yer gayet emniyetli olduğu halde orada bile duramadı. Yine dolaba indi. Kapısının aralığından etrafı gözetlemeye başladı...

Birkaç dakika sonra, başta komiser olmak üzere, kalabalık bu odaya dolmuştu, herkesin gözüne ilk çarpan şey, zavallı Dilâşûb'un yaralı vücudu oldu. Yerler kan içindeydi... Komiser, kızın nabzına baktı...

Henüz yaşıyordu...,

Ali Bey'in ifadesini isbat için başka delil aramaya lüzum yoktu. Suç ortadaydı..., Polislerin ve polislerle beraber gelenlerin her biri, katili aramak için, köşkün Ve bağıın bir tarafma dağıldılar..., Yalnız Ali Bey, HırVa-tın telaşla ortada bıraktığı kanlı bıçakla, kendi paltosuna sarılmış bir vücut görünce, bir adım ileri gitmeye muvaffak olamadı. Bulunduğu yerde sanki donmuş k&l-mıştı. Öyle perişan bir haldeydi ki, yüzündeki solukju-ğa, vücudundaki hareketsizliğe bakanlar, kendisini ayağa kalkmış bir mumya zannederlerdi... Gördüğü korkunç manzaranın dehşetiyle gözleri nerdeyse yuvalar-pı-dan fırlayacaktı. Yerde, kanlar içinde yatanın Dilâşûb olduğunu derhal anlamıştı... Ondan başka kim ol^bi-lirdi?... Gözlerinin önündeki korkunç hakikate bir türlü inanmak istemiyor; kızın yanma yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Kanlar içinde yatan şu zavallı kız, kendisini kurtarmak için hayatını fedadan çekinmemişti... Di-lâşûb'la ilk tanıştığı günden itibaren geçen olaylar, bir sinema şeridi halinde gözlerinin önünde canlandı... Cröz-lerini örten gaflet perdesi yavaş yavaş sıyrılıyordu... 'uğrunda canını bile seve seve feda

eden bu vefakâr genç kızın sadakatinden boşu boşuna şüphelenmiş; birtakım sakat düşüncelere kapılmış; şüphelerinin ne dereceye kadar doğru veya yanlış olduğunu araştırmaya bile; lüzum görmeden hem kendi hayatını zehirlemiş, hem de

181

zavallı anneciğine ve şu masum kızcağıza hayatı zehir etmişti... Duyduğu pişmanlık, tarif edilemeyecek kadar büyüktü... Ciğerleri parçalayacak derecede hazin ve yanık bir eda ile:

__ Ah! Yarabbil- Yarabbi! Suçum ne kadar büyük olsa da senin merhametin ondan yüz bin defa daha büyüktür... Bana acı, Allahım!.. Âhirette her cezaya razıyım... Şu dakikada canımı al da bana korktuğum felâketi gösterme!... diye dua etmeye başladı. Sevgilisinin ağzından çıkan şu birkaç kelimelik dua ve gözlerden dökülen bir iki damla yaş, kızın üzerinde, Hazret-i İsa'nın nefesi gibi, diriltici bir etki yapmıştı... O güzel gözleri yavaş yavaş açılıyor, solgun çehresi hafif hafif pembeleşmeye başlıyordu. Ali Bey, biçare kızın vücudunda hareketten bir eser görür görmez delice bir telaşla yanına koştu... Dilâşûb gözlerini açmış, tatlı bir bakışla kendisine bakıyordu... Birkaç dakika hiçbir şey söylemeye muktedir olmaksızın kızın ellerini, yüzünü öpüp kokladıktan ve kalbindeki heyecanı ağlaya ağlaya biraz yatıştırdıktan sonra, kesik kesik, garip garip yalvarmaya başladı:

__ Ah! Dilâşûb! Seni bu halde görmektense zebaniler elinde ebediyen azap çekmek bin kat daha hayırlıdır... Sana ben kıydım... Allah bin türlü belanı vereydi de şu dünyaya gelmiyeydim... Anneciğim benim gibi alçak bir evlat doğuracağına taş doğursaydı... Keski gözlerim kör olsaydı da vaktiyle seni hiç görmiyeydim... Yok! Yok! Sana bir şey olmadı... inşallah kurtulacaksın... Çektiğimiz belaların hepsini unutacağım, değil mi?... Ah! Yüzüme bakıyor da bir tek lakırdı söylemiyor... Niçin söylesin?... Niçin söylesin?... Ben onu öldürmek istedim... O» benim yoluma can verdi de giderken yüzüne bile bakmadım..., Dilâşûb, ben sana mer-

182

hamet etmedim... Sen de bana merhamet etmiyecek misin?...

Biçare kızcağız, uzun zamandır hasretini çektiği böyle bir iltifat karşısında sadetin son mertebesine erişmiş; öyle bir hale gelmişti ki, sevinç hislerini hal diliyle dahi ifade edemiyordu...

Nihayet Ali Bey'in çeneleri kilitlenerek bayılmak üzere bulunduğunu görünce, vücudunda kalan son takati de toplayarak sevgilisinin boynuna sarıldı. Hazin fakat mesut bir eda ile:

- Ah! Ben kimim ki, size merhamet edeceğim?. Sizden ayrılıp da ölmediğim meğer yolunuzda can vermek içinmiş... Ben sizin için ölüyorum. Siz de madem ki sadakatimi anladınız ve baş ucumda ağılıyorsunuz... Bu saadet bana yeter de artar bile... Allah aşkına bana acıyıp kendinizi üzmeiniz!... Bin yıl yatağınızda yat-mış olsaydım, şu anda ve şöylece kucağınıza yaslanıp ölürken duyduğum saadetin binde birini duyamazdım... Bana hakkınızı helal ediniz! Allah ömrünüze bereket versin..., Allah sizi bir daha böyle belalara düşürmesin... Ah! Bu kim? Anneniz, değil mi?. Baksanıza a!... Tekrar birleştığımız için ne kadar mesut... Gözlerinin içi gülüyor... Geliyorum, hanımefendiciğim, geliyorum... Bey beni yine kabul etti... Elbette sizin sayenizdedir... Allah ömrünüze bereket versin... Beyim, efendim, beyim!... Elinizi bana verin!. Sakın halimi hanımefendiye söylemeyin. Sonra mahzun olurlar... Ah! Gidiyorum... Gidiyorum... Beyim! Beyim, diyerek ve her defasında daha zayıf bir sesle hitabını tekrarlıyarak kollan Ali Bey'in boynundan çözüldü; vücudu sevgilisinin kucağına yığıldı... Zavallı kız ölmüş, çektiği ıstıraplardan kurtulmuştu.

Alçak ve hain Mehpeyker'in ise, içinde bulunduğu dolabın kapı aralığından, tiyatroya gelmiş seyirci gibi,

183

önünde g***

WW*to ve doya doya yeter bulma-

ana ttrvatı takip ^A?Sn ta ciğerine saplanan fe-

iTsaTSU ^VdW^al^m takatinden Şüphe-tmSi Siz tuttunuz, o zavaU^

^ Nazan-

««--

«rrtfK^^-ssMS^j.

â

184

1

da size karşı ne kadar merhametliydi... Yazık ki, siz bunu takdir edemediniz... İhtimal ki, ben cariyenizin sadakatime de yine inanmıyacaksınız... Fakat yüzüme niçin öyle fena fena, korkunç bakıyorsunuz? Sizi sıkıyorsam gideyim... Belki terbiyenize aykırı bir muameleye kalkışırsınız... Bir daha görüşemezsek, nasihat kabilinden söylediklerimi unutmayınız!... Kısmet olur da tekrar görüşürsek bu gibi hizmetlerde kusur etmem elbette...

Kadın, olanca zehirini dökmüş, avının kanını içen yılan gibi memnun salına salına geldiği deliğe doğrulunca Ali Bey, aldığı yaranın tesiriyle ölmek üzereyken #on bir gayretle düşmanının üstüne saldıran aslanlar gibi, bir hamlede yerinden sıçradı, Mehpeyker'i yakasından tutarak yere çarptı... Sonra Hırvatı bıraktığı kanlı bıçağı eline alarak göğsünün üstüne iyice oturdu...

Kadın, eski âşıkından böyle haşin bir muamele beklemiyordu. Konuşmasının devamı müddetince gösterdiği şaşkınca sessizliğe ve hatta cevap bile veremeyişi-ne aldanmış, küstahlaştıkça küstahlaşmıştı... Gözlerinin önünde bir ölü upuzun yatarken, başın etrafında bu kadar polis memuru vızır vızır dolaşıp dururken Ali Bey'in bu cür'eti göstereceği hatırına bile gelmemişti. Bilakis, içine yuvarlandığı belalardan kurtulabilmek için Ali Bey'in yine kendisine sığınacağını umuyordu... Sözlerinin sonuna doğru muhatabının yüzüne bakıp da saçlarının diken diken oluşunu, gözlerindeki kanlı parlaklığı ve dudaklarındaki zehirli gülüşü görünce birden aklı başına gelmiş, fakat çok geç kalmıştı... Göğsünün üstüne çöken delikanlının kükremiş bir arslan ga--zabiyle, hayatına kastedeceğini derhal anladı... O derece alçak bir kadının bu kadar tehlikeli bir zamanda .aklına gelebilecek her türlü hezeyanlarla tatlı canım

185

kurtarmaya çalışıyordu... Bereket yaşadıkları tatlı günlerden başlayarak, bütün bunları kendisini çıldırmasıya sevdiği için yaptığını, şimdi canına kıyacak olursa bildiklerinin intikamından kurtulamıyacağını, kurtulsa bile ahirette çekeceği cezanın çok müthiş olacağını söylüyor ve aklına daha ne gelirse arka arkaya sıralayarak Ali Bey'i müthiş kararından vazgeçirmeye uğraşıyordu... Hatta daha da ileri giderek, Dilâşûb öldüyse yerine kendisi esir olmak, istediğinden daha güzel cariyeler satın almak, kaybolan servetini f azlasiyle ödemek gibi birtakım ahmakça tekliflerden daha geri kalmadı... O söyledikçe Ali Bey, her sözüne bir bıçak darbesiyle mukabele ediyor, fakat çabuk ölmesin, biraz daha azap çeksın diye gebermiyecek yerlerine vuruyordu.., Her bıçak darbesinde karnı can havliyle kıpırdanıyor; iğrenç bir sesle yalvarıyor; fakat bunların hepsi Ali Bey'in hiddetini bir kat daha artırmaktan başka bir işe yaramıyordu...,

Mehpeyker, canını kurtarabilmekten ümidini kesince son bir çare olarak, Dilâşûb'un ruhu üzerine yemin -vermek gibi bir küstahlığa kalkınca delikanlı bütün bütün çileden çıktı ve elindeki bıçağı bütün kuvvetiyle fahişenin kalbine sapladı. Canını cehenneme gönderdi.

Hırvatı yakalamaya gidenler, bir hayli zaman aradıktan sonra, herifi bağdaki metruk ahırın bir köşesinde yakaladılar... Katilin daha başka suç ortakları olabileceğini düşünerek onları da yakalamak amacıyla köşkün

bütün odalarını aramaya başladılar... Ali Bey'in bulunduğu odaya geldikleri zaman kendisini, Dilâşûb'un ayak ucunda diz çökmüş, ağlar durumda buldular,..

Komiser, polisler ve diğer zevat içeri girince Ali Bey ayağa kalktı; gayet vakur ve resmî bir eda ile macerayı başından sonuna kadar bütün tafsilatıyla anlattı. Acıklı hikâyesini bitirince, kanun ne emrediyorsa yapmalan-

186

m rica etti... Dinliyenlerin gayri ihtiyarî gözleri yaşarmıştı..., İçlerinden en fazla müteessir olan, Mesut Efendiydi, Ali Bey her cümlesini bitirdikçe:

– İnanınız! Vallahi doğrudur... Ah, biçare çocuk! Vaktiyle benim sözlerimi dinlesen ne olurdu... diye üzüntüsünü belirtiyor ve Mehpeyker'tin yerde upuzun yatan kanlı cesedine nefret ve hakaretle bakmaktan kendini, alamıyordu... Zavallı adam, yeğeninin bu talihsiz arkadaşını kurtarmak için çok çalıştı..., Fakat fayda vermedi..., Ortada, haklı veya haksız işlenmiş bir cinayet

vardı...,

İlk ifadesini zapta geçirdikten sonra polisler Ali

Bey'i alıp götürdüler...

Mesut Efendi insanlığını bir kere daha göstererek Dilâşûb'u Fatma Hanımın yanına defnettirdi...

Hırvat, yakalanıncaya kadar aldığı yaraların tesiriyle daha sorgusu yapılırken gebermişti...,

Abdullah Efendi olup bitenleri işitince az daha yüreğine iniyordu. O da, şerirlerin hiçbir zaman kurtulamadıkları akıbete uğradı; kendisine tehlikeli bir felç gelerek cezasını buldu...

Yalnız Ali Bey, hapiste yattığı müddetçe, ara sıra hapishane müdürünün izniyle, bir gardiyan refakatinde mezarlığa gidiyor; annesinin ve Dilâşûb'un mezarlarına kapanarak ağlıyor, ağlıyor, her ikisinin kara topraklarını sıcak gözyaşlarıyla ıslatıyordu...

Ne faydası var ki bu pişmanlık, o zavallının da altı ay içinde kederle ölmesinden başka bir netice vermedi...

Meşhur atasözüdür:

SON PİŞMANLIK FAYDA VERMEZ

SON

187

DİPNOTLAR

<1>• Yahtil'arz-ı ba'de mevtiha: Dünyamızın öldükten (kış mevsimi girdikten) sonra tekrar dirilmesi, yani ilkbahara kavuşması.

<2> Kaliçe halı (kah) kelimesiyle, (durumu) anlamına gelen (hâli) ve (boş) anlamına gelen (hâli) kelimeleri eski harflerle bir nokta farkıyla, aynı şekilde yazıldığından, herhangi bir yanlış anlaşılmaya meydan vermemek için yazar (halı)nın f arşça karşılığı olan (kaliçe) kelimesini de parantez içinde ilâve etmiştir.

(3) Hilâl: Yeni ay (Bir söylentiye göre üç gecelik aya kadar hilâl denilir.)

(4) Bedir: Ayın on dördü.

(5) Serv-i sîmîn (gümüş servi) : Bulutsuz, rüzgârsız veya hafif rüzgârlı gecelerde, ay durgun bir suya aksedince, suyun içinde uzayıp giden beyaz bir serviyi andırır. Eski divan şairlerimiz buna (serv-i sîmîn) derler ve şiirlerinde bundan sık sık bahsederlerdi.

–(6) Ab-ı hayat (âb-ı beka, âb-ı cavidan, âb-ı hayvan, ab-ı Hızır) : Nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın, içen insanı ebediyen yaşatan suyu. Hazret-i Hızır, bu sudan içtiği için hâlâ sağmış denir.

<7> Eskiden kaç-göç vardı. Kadınlar, topuklarına kadar bir üstlük giyerler; yüzlerine de peçe örterler; sokağa ve mesire yerlerine öyle çıkarlardı. Saraya ve diğer yüksek tabakaya mensup kadınlar ile hali vakti yerinde olanlar, mesirelere ara-

189

ba ile giderlerdi. Bazı çapkın erkekler de bu arabaların ardında tazı gibi dolaşır dururlardı.

(8) Unkapanı: istanbul'da, Halic'in istanbul yakasında bir semtin adı.

(9) Piyade Paya. Burada bir çeşit kayık anlamına.

(10) Sakın, sakın ki, ecel erişmeden defnedilmişim (gömülmüşüm).

(11) Câdû:: Sihirbaz, büyücü (Kelime Türkçeleşerek halkın dilinde şekil ve anlam değişikliğine uğramıştır. Yazar, kimbi-lir ne düşünerek, (cadı) kelimesinin yanına, parantez içinde, larsça karşılığını (câdu) da ilâve etmiştir.

(12-13) O zamanlar alaturka saat kullanılır ve saat tam on ikide akşam ezanı okunurdu.

(14) Beylerbeyi: istanbul'da Boğaziçi'nin Anadolu yakasında bir semtin adı.

(15) Şirket: O zamanlar Boğaziçi'ne vapur işleten Şirketi Hayriye.

(16) Dilenci vapuru : Köprüden Boğaziçi'nin sonu olan Kavak-lar'a kadar sağlı sollu bütün iskelelere uğrayıp giden vapura istanbullular bu ismi takmıştı.

(17) iyi niyetle, yerinde söylenen (yalan), fitne koparıp herkesi birbirine düşürecek (doğru)dan daha iyidir.

(18) Kıymetli canımı feda ederek şu dünyadan kurtuldum.

(19) O devrin modasına uygun, gayet zarif vir nevi ferace.

(20) Haccâc : Yusuf (661-714) Emevî devletinin en değerli valilerinden ve komutanlarından olup islâm tarihinde (Haccâc-ı Zalim) diye meşhurdur. Gerçekten de son derece zalim bir adamdı. Hem Hicaz, hem Irak Valisi iken Hindistan hudutlarına kadar hüküm sürmüş ve Horasan'a ordular göndererek Türk'lerle de birçok savaşlar yapmış, pek mamur bir Türk şehri olan Baykent'i 707 de insafsızca yakıp yağma ettirmiştir. Anarşi ve isyan içinde bulunan Emevî devletini şiddet tedbirleriyle düzene sokmuştur. Hayatında yüz otuz bin kadar insan öldürttüğü, öldüğü zaman da hapishanelerinde elli bin erkek ve otuz bin kadın bulunduğu söylenir. Zulümlerinin cezası olarak gayet ıstıraplı bir hastalıkla ve sanıldığına göre, mide kanseriyle kıvrana kıvrana can vermiştir.

190

<21) Kapatma: Nikâhsız kadın, o devirde metres (22) Çarşıiçi: istanbul'un meşhur Kapalıçarşısı. Q , ... dinli, erkekli meşhur bir gezinti yeri.

(23) Direklerarası: Yine istanbul'da Şehzadebaşt hassa kış mevsimine raslamayan Ramazan Sultanahmet'e kadar, iğne atılsa yere kalabalık olur ve bu insan seli sahura giderdi.

•(24) O zamanlar alaturka saat kullanılır ve 12 de okunurdu. Bu duruma göre bir şından bir buçuk saat sonra demektir.

yer. Bil-i, Fatih'ten derecede devam edip

»m ezanı saat güneşin batı-

125) Piyade : Boğaziçinde şimdiki gibi sık ve muntazam işliyen vapurlar olmadığı için diğer deniz taşıtlarından istifad ,. lirdi.

Piyade, o tarihlerde çok kullanılan bir- „ -, , mektir.

^ Çeşlt kayık de-

(26) Cumad-el-ulâ (Cemayiel-evvel) : Arabî ay,lan . zamanlar, tarih atarken hep hicrî yıl ve arahî 1 1,

Ol ay kullanılırdı. <27) Örfî: Şirazda doğmuş bir İran şairi. Gazel ve kasidelerinde

benzetmelere çok yer verirdi. XVII. yüzy^^ T" > . .

arasında tanındı. Nef'i etkisi altında kaldı (28) Şevket: Buhara Emirinin oğludur. Babasının

yerek şiire merak sardı. Hindistan'ı ve iran'ı HOI t öl . . .

(29) Odalık : Nikâhsız kadın, o devirde metres.

(30) O zamanlar, yurdumuzda bugünkü kadar ç . 1

bulunmadığı gibi, esasen kız çocukları da * , , , ° Ui , ,
. İazla okutulmaz:
dokuz, on yaşına basınca hemen çarşafa =~v
Şinasi: İbrahim Şinasi (1823-1871) yazı çığırını açan ve gazetecilik
nev'ini ~wran mesh Resimli Yeni Lügat ve Ansiklopedi, cilt 5, Sahife '^
e~.lp' mık Kemal'i Divan Edebiyatından vazgeci.jp edebiyata yönelten,
yetişmesinde önemli rolü olduğu için, Namık Kemal de en üstad yazar
hocasından bahseder. Tabiî burada
191